

monografia

K OCHRANE ĽUDSKÉHO ŽIVOTA PRED NARODENÍM

Martin Turčan

PRÁVNICKÁ FAKULTA
Univerzita Komenského
v Bratislave

monografia

K OCHRANE ĽUDSKÉHO ŽIVOTA PRED NARODENÍM

Martin Turčan

PRÁVNICKÁ FAKULTA
Univerzita Komenského
v Bratislave

Vzor citácie:

TURČAN, M. *K ochrane ľudského života pred narodením*. Bratislava: Právnická fakulta UK, 2026, 111 s.

© Martin Turčan
Katedra teórie práva a filozofie práva
Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave
2026
Prvé vydanie

Recenzenti:

prof. JUDr. Tomáš Ľalík, PhD.
Mgr. Ondrej Ružička, PhD.

Vydala Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave v roku 2026.

ISBN 978-80-7160-790-8 (tlačená verzia)

ISBN 978-80-7160-791-5 (e-verzia)

Publikácia je výstupom z grantového projektu VEGA č. 1/0186/24 *Náboženské a sekulárne hodnoty v slovenskom práve*.

Publikácia je šírená pod licenciou Creative Commons 4.0, Attribution-NonCommercial-NoDerivatives. Dielo je možné opakovane používať za predpokladu uvedenia mena autorov a len na nekomerčné účely, pričom nie je možné z diela ani jeho jednotlivých častí vyhotoviť odvodené dielo formou spracovania alebo iných zmien.

*V spomienke na doc. JUDr. Jána Cupera, CSc. (1946 – 2025),
nášho kolegu na Katedre teórie práva a sociálnych vied.*

PREDHOVOR

Keď som už pred takmer dvoma desaťročiami nastúpil (vtedy ešte ako doktorand) na bratislavskú katedru teórie práva, jednou z postáv, ktorú nešlo prehliadnuť, bol docent Ján Cuper. Vždy veselý a často s nejakými provokatívno-inšpiratívnymi poznámkami. Pamätám sa, ako raz v súvislosti s akousi záverečnou prácou vyjadril svoj nekompromisný postoj k interrupciám. Vtedy som bol ešte *pro-choicer* a jeho vyjadrenie sa mi zdalo trochu príkre. Medzitým sa môj pohľad na vec zmenil (stal som sa *pro-liferom*; hoci, priznám sa, stále trochu „opatrným“, aspoň čo do otázky konkrétnej podoby právnej regulácie tohto problému). Ako poslanec Národnej rady SR patrila Ján Cuper medzi 31 navrhovateľov, ktorí v roku 2001 podali na Ústavný súd SR návrh na začatie konania o (ne)súlade interrupčných predpisov s Ústavou. V roku 2007, krátko nato, ako som prišiel na katedru, vydal ústavný súd svoj nálezh. Nespomínam si, že by som docenta Cupera niekedy začul dané rozhodnutie priamo komentovať, no pamätám sa, že rád zdôrazňoval, že je konzervatívec a kresťan-katolíkh a na tejto svojej identite si zakladal. Monografiu, v ktorej si všímam argument kresťanskou morálkou pri výklade ústavnej klauzuly o ochrane ľudského života pred narodením (hoci všetkému, čo v knihe uvediem, by možno nepritakal), som sa teda rozhodol venovať jemu. Žiaľ, len *in memoriam*, keďže minulý rok náhle zomrel.

Otázka ochrany ľudského života pred narodením môže dnes niekomu pripadať už trochu otravná. Dlho a mnoho sa o nej hovorí. Nemyslím si, že by som patrila medzi tých, ktorí túto tému dokola omieľajú (dosiaľ som o nej toho moc nenapísal). A nepatrím vlastne ani medzi tých, pre ktorých by šlo o nejakú „srdcovú záležitosť“. Som síce etický *pro-lifer*, ako som už priznal, no k tejto téme nemám nejakú zvláštnu väzbu (nejde o tému, ktorou by som výslovne žil). Súhlasím, každopádne, že jej relevanciu nemožno poprieť. Ide pri nej totiž o reflexiu našich hlbokých morálnych presvedčení (o hodnote človeka). A tak ten, kto je už z diskusií o tejto téme unavený, by predsa len mal dopriať trocha porozumenia tým z nás, ktorí si dovoľia ju v nejakej podobe znova otvoriť. Moja pozornosť v tomto texte nebude sústredená ani tak na otázku morálneho statusu nenarodených. Monografiu píšem z pozície právnika a môj fokus bude zameraný na právnu úpravu. Pôjde mi o skúmanie slovenského ústavného kontextu. Dielo je to tenké, no verím, že podnetné a čitateľa prosím, aby ho bral ako môj (vedome kontroverzný) akademický pokus zapojiť sa do diskusie o tejto v podstate večnej téme.

Autor

OBSAH

Úvod	7
1. Pohľad na jednu dávnu parlamentnú rozpravu	14
2. Krátko o medzinárodnom a zahraničnom kontexte	37
3. Pokus o výklad ústavnej klauzuly	48
4. Ďalšie súvislosti	75
Záver	89
Bibliografia	96
Príloha č. 1: Prehľad niekdajších návrhov čl. 6 (čl. 7) ods. 1 Listiny	102
Príloha č. 2: Prehľad judikatúry citujúcej druhú vetu čl. 15 ods. 1 Ústavy ...	103
Príloha č. 3: Cyrilo-metodské duchovné dedičstvo v právnom poriadku	105
Príloha č. 4: Cyrilo-metodské duchovné dedičstvo v judikatúre	107
Summary	110
O autorovi	111

„Vážím si Pascalova výroku, který říká, že nedává za pravdu ani těm, kteří člověka vyvyšují, ani těm, kteří ho ponížují, ale těm, kteří v úzkostech – a já bych řekl odpovědně – hledají. [...] Doporučuji proto, aby tento pozměňovací návrh, článek 7, odstavec 1 zněl takto: „Každý má právo na život. Lidský život je hoden ochrany už před narozením.““

Ivan Fišera, poslanec SN FZ ČSFR, 9. januára 1991.

ÚVOD

Tento rok je to už štvrtstoročie, odkedy bol podaný návrh skupiny 31 poslancov Národnej rady SR na začatie konania o súlade interrupčných predpisov s Ústavou SR a koncom minulého roka oslávilo pomyselnú „plnoletosť“ (rozumej osemnásť rokov) samotné rozhodnutie Ústavného súdu SR, ktoré z daného konania asi po šesť a pol roku vzišlo (nález ÚS SR sp. zn. PL. ÚS. 12/01 zo 4. decembra 2007). V tejto krátkej monografii sa k uvedenému rozhodnutiu s odstupom času vraciam (pričom moja cesta povedie miestami aj ďalej do minulosti než len do roku 2007 či 2001). Ide o rozhodnutie, ktoré je i po takmer dvoch desaťročiach svojej existencie stále kontroverzné.¹ To, napokon, nie je až také prekvapivé, keďže interrupcie predstavujú etický a právny „evergreen“² a aj najslávnejšie svetové rozhodnutie v tejto otázke, *Roe v. Wade* (ktoré je, mimochodom, spomínané i v predmetnom rozhodnutí Ústavného súdu SR), bolo nakoniec po takmer päťdesiatich rokoch prekonané. Takže pri tejto téme je nepochybne „stále o čom“.

---

¹ Príkladom čoho môže byť minuloročná *Konzervatívna právnická konferencia* konaná na Právnickej fakulte UK v Bratislave, ktorej témou bola práve ochrana ľudského života pred narodením, pričom tu odznela výrazná kritika predmetného rozhodnutia, a to ako zo strany akademikov a aktivistov, tak zo strany študentov, ktorí participovali na vyhlásenej esejistickej súťaži.

² K historickým aspektom právnej regulácie interrupcií všeobecne pozri napríklad NAGYOVÁ, K. Historický vývoj umelého prerušenia tehotenstva – trestný čin alebo ľudské právo? In *Acta Facultatis Iuridicae Universitatis Comenianaе*, 2024, č. 1, s. 94-121, online: <https://afi.flaw.uniba.sk/index.php/AFI/article/view/841/585> [01-10-2025]. S ohľadom na slovenský kontext pozri napríklad LANCOVÁ, I. – LACLAVÍKOVÁ, M. Abortion as the Partial Issue of the Right to Life and the Development of the Related Slovak Legal Regulation. In *TEKA Komisji Prawniczej Oddział PAN w Lublinie*, 2018, roč. 11, č. 2, s. 205-228, online: <https://doi.org/10.32084/tekapr.2018.11.2-13> [03-01-2026].

Cieľ tejto monografie je relatívne svojský a je dvojaký:

(I.) Na pozadí autonómnej kritiky uvedeného rozhodnutia ÚS SR³ sa chcem pokúsiť v krátkosti preskúmať možnosť právnej argumentácie kresťanskou morálkou (kresťanskou mravnosťou) pri interpretácii slovenskej ústavnej úpravy ochrany ľudského života pred narodením.⁴ V tomto ohľade sa budem zaoberať tézou, že ak akceptujeme dve premisy, a síce, (1) že ľudský plod je v zmysle Ústavy SR chránený aspoň ako objekt (ústavná hodnota) a (2) že preambula má interpretačnú relevanciu, potom to znamená, že podústavná ochrana ľudského života pred narodením by mala byť lepšia, než akou bola v čase vydania daného rozhodnutia, resp. akou je i dnes. Preambula Ústavy totiž obsahuje známu narážku na hodnotovú tradíciu (*cyrilo-metodské duchovné dedičstvo*), ktorú možno rozumne označiť za „konzervatívnu“, „kresťanskú“.⁵ Otázkou v jej svetle potom je, či by na Slovensku v zmysle Ústavy (konkrétne druhej vety čl. 15 ods. 1, ktorá ešte bude v tejto knihe viac krát spomínaná) nemali existovať aj materiálne (vecné) podmienky prípustnosti vykonania interrupcie v prvom trimestri tehotenstva (teda pomenované okolnosti, za ktorých je interrupcia v tomto čase dovolená, ako napríklad ohrozenie zdravia ženy), a nielen formálne podmienky (ako je požiadavka písomnej žiadosti a konzultácie s lekárom); čo bolo vlastne aj základným tvrdením, ktoré pred štvrtstoročím ústavnému súdu predostreli navrhovatelia (hoci argumentovali trochu inak). Mojm zámerom pritom nie je nevyhnutne *obhajovať* načrtnutý výkladový argument „kresťanskou morálkou“. Ide skôr o akademický pokus všimnúť si ho, zvážiť a rozobrať jeho teoreticky možnú verziu (akokoľvek môže tých „liberálnejších“ dráždiť).

---

³ K existujúcej kritike daného rozhodnutia, či už pozitívnej alebo negatívnej, pozri napríklad LUTERÁN, M. a kol. *Ako chrániť život?* Rovinka: Inštitút pre ľudské práva a rodinnú politiku, 2014; NEDZBALOVÁ, L. Právo na život v kontexte umelého prerušenia tehotenstva. In DÁVID, R. – SEHNÁLEK, D. – VALDHANS, J. (zost.). *Dny práva 2010*. Brno: Masarykova univerzita, 2010, s. 2908-2919; L'ALÍK, T. Právo na život ako základné ľudské právo. In *Bulletin slovenskej advokácie*, 2008, roč. 14, č. 7-8, s. 19-27.

⁴ Táto téma ma zaujíma jednak vzhľadom na moje dlhodobejšie akademické zameranie, významnú časť z ktorého tvorí záujem o otázky vzťahu práva a náboženstva, a jednak preto, že monografiu spracúvam v rámci plnenia grantovej úlohy o mieste náboženských a sekulárnych hodnôt v slovenskom práve. Problém ochrany nenarodeného ľudského života je jedným z najtypickejších problémov z tohto okruhu. Monografia zároveň nadväzuje na môj nižšie uvedený nedávny článok z časopisu *Právny obzor*.

⁵ K tomu pozri TURČAN, M. Cyrilo-metodské duchovné dedičstvo ako právny argument? In *Právny obzor*, 2026, roč. 109, č. 1, s. 42-66.

Centrom mojej pozornosti pritom nebude test proporcionality. Nebudem sa zaoberať otázkou, či je stanovenie akýchkoľvek materiálnych podmienok prípustnosti interrupcie v prvých dvanástich týždňoch vlastne spôsobilé prejsť ním – menovite, či prejde subtestom nevyhnutnosti. Možno totiž namietajú, že ochrana plodu ako ústavnej hodnoty sa dá zabezpečiť aj inak, a to vhodnými sociálnymi politikami, ktoré povedú k zníženiu počtu interrupcií prostredníctvom pozitívneho ovplyvnenia voľby ženy namiesto zákonného obmedzenia jej práva na súkromie.⁶ Pri konzultáciách rukopisu tejto knihy som sa, na druhej strane, stretol aj s názorom, že argumentácia kresťanskou morálkou, ktorú v tejto knižke rozoberám, sa smie premietnuť už do samotného subtestu nevyhnutnosti a ovplyvniť ho. Tieto otázky si dovoľujem vyzátvorkovať a prenechať ústavným právnikom. Ako právny teoretik sa budem sústreďovať na klasické interpretačné inštrumentárium (ako je jazyková, teleologická, systematická, historická a prípadne komparatívna metóda) pri výklade predmetnej ústavnej klauzuly (čl. 15 ods. 1 Ústavy). Takže to, čo ďalej uvediem bude vlastne formulované *ex hypothesi*, že test proporcionality nevedie k niečomu inému. Chcem tým povedať, že si uvedomujem isté limity záverov, ktoré s ohľadom na prvý formulovaný cieľ diela dosiahnem. Domnievam sa, každopádne, že relevancia pomyselného argumentu „kresťanskou morálkou“ sa celkom nestratí ani v prípade, že by test proporcionality ukázal iným smerom (daný argument bude implikovať prinajmenšom dôraz na podporu už spomenutých sociálnych politik, ktoré napomôžu aspoň nejakým spôsobom znížiť počet interrupcií; čiže povedú k záchrane viacerých nenarodených životov, než je tomu dnes).

---

⁶ Na jednej strane síce možno poukázať na fakt, že v čase podania predmetného návrhu v roku 2001 u nás ešte neexistovali ani len „hniezda záchrany“ (ktoré sú, navyše, *neštátnou* iniciatívou pozvoľna zavádzanou od roku 2004) a že aj keď v čase vydania rozhodnutia v roku 2007 už tento inštitút existoval, v praxi nebol využívaný vo veľkom meradle, pričom neexistoval žiadny systematický štátny program na ochranu ľudského života pred narodením, a vlastne neexistuje ani dnes. Na druhej strane však platí, že test nevyhnutnosti sa nezameriava len na už existujúce alternatívy nejakého navrhovaného riešenia (v tomto prípade zásahu do práva ženy na súkromie obmedzením možností vykonania interrupcie), ale aj na rozumné potenciálne alternatívy, ktoré by mohli byť prijaté (pozri LALÍK, T. *Obmedzovanie ľudských práv a test proporcionality: teória a prax*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2023, s. 149 a n.). Jednou z takýchto alternatív by mohla byť napríklad ja už istý čas diskutovaná povinnosť ženy vypočuť si pred definitívnym rozhodnutím o interrupcii tlkot srdca svojho plodu. Po takejto skúsenosti údajne mnoho žien plánované rozhodnutie zmení. Je, samozrejme, na diskusiu, či a v akom zmysle by šlo o optimálnu alternatívu.

(II.) Prínosom diela má byť tiež rozbor intencionalistického argumentu (výkladu zo zámeru pôvodného ústavodarcu) a s tým spojené spracovanie a analýza rozpravy zasadnutia Federálneho zhromaždenia, ktoré v roku 1991 schválilo kľúčovú vetu Listiny základných práv a slobôd o ochrane ľudského života pred narodením, ktorá bola zanedlho prevzatá do Ústavy SR (k tomu pozri prvú a tretiu kapitolu). Napokon, i tento argument sa objavil v predmetnom spore pred ústavným súdom a má tiež svoju relevanciu (hoci iba podpornú; ako napokon aj samotná teoreticky možná verzia už zmieneného argumentu preambulou, ktorej sa venuje tretia a štvrtá kapitola tejto monografie).⁷

V súvislosti s ústavným sporom z rokov 2001 až 2007 možno zrekapitulovať, že podstatou návrhu bola otázka, či interrupčná úprava umožňujúca vykonať umelé prerušenie tehotenstva v prvých dvanástich týždňoch tehotenstva bez uvedenia dôvodu nie je v rozpore s druhou vetou čl. 15 ods. 1 Ústavy SR a rovnako znejúcou druhou vetou čl. 6 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd,⁸ podľa ktorej „*ľudský život je hodný ochrany už pred narodením.*“ Snahou navrhovateľov pritom nebolo postaviť interrupcie mimo ústavu, ale skôr obmedziť možnosti ich vykonania. Stav *de lege lata* umožňoval, a dodnes umožňuje, vykonanie interrupcie v tomto štádiu bez uvedenia dôvodu a navrhovatelia tvrdili, že záujmy plodu tým podústavná právna úprava neberie prakticky vôbec do úvahy a že na pomyselnéj miske váh sú považované v podstate za „nič“, zatiaľ čo záujmy ženy (jej právo na súkromie) sú považované vlastne za „všetko“ (v dôsledku čoho je plod vydaný „na milosť a nemilosť“ žene). To je, podľa nich, v rozpore s predmetnou ústavnou klauzulou o ochrane ľudského života pred narodením. Argumentovali, že je preto potrebné, aby existovala aspoň nejaká „materiálna“ právna ochrana nenarodeného ľudského života v prvých dvanástich týždňoch, ak jej je podľa daného ustanovenia hodný, nejaká množina vecných podmienok, ktoré vykonanie interrupcie obmedzia len na legitímne prípady (ako je napr. už spomenutá zdravotná indikácia). Ich argumentácia pritom bola dvojznačná, respektíve, menila sa – pôvodne sa profilovala ako snaha o ochranu

---

⁷ Z vyššie uvedeného teda vyplýva, že výskumné otázky tejto monografie sú dve: 1. *Ako znie teoreticky možná (zmysluplná) podoba argumentu kresťanskou morálkou pri otázke právnej ochrany ľudského života pred narodením v zmysle čl. 15 ods. 1 Ústavy SR?* 2. *Aký bol úmysel ústavodarcu pri prijímaní čl. 6 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (čl. 15 ods. 1 Ústavy SR), ktorý o tejto ochrane hovorí?*

⁸ V pôvodnom návrhu Listiny šlo o čl. 7 ods. 1.

ľudského života pred narodením ako *subjektu* disponujúceho *právom na život*, neskôr len ako snaha o jeho ochranu ako *objektu – ústavnej hodnoty* (ako to nakoniec vo svojom rozhodnutí vyslovil aj ústavný súd, hoci ochranu takejto hodnoty poňal, čo do jej rozsahu, zásadne inak než navrhovatelia).⁹ Rozoberiem aj túto otázku – a síce, aké právne argumenty nahrávajú a aké, naopak, odporujú interpretácii pripisujúcej plodu právnou subjektivitu.¹⁰

Začnem však pohľadom do histórie a všimnem si už spomenutú parlamentnú diskusiu, v ktorej sa pred 35 rokmi zrodila inkriminovaná klauzula Listiny základných práv a slobôd o ochrane ľudského života pred narodením. Táto diskusia je zaujímavá sama osebe, no bude mať svoj zvláštny význam v súvislosti s vyhodnocovaním historického výkladu (intencionalistického argumentu) ako pomocnej metódy, ktorá by, ako ukážem, mala mať v diskusii o ústavnej ochrane plodu tiež svoje miesto, pretože výklad čl. 15 Ústavy v skutočnosti nie je takou priamočiarou a „hladkou“ záležitosťou, akou vyznieva z predmetného rozhodnutia ústavného súdu z roku 2007.¹¹ Nasledovať bude krátka kapitola o medzinárodnom a zahraničnom kontexte, ktorá je pre úplnosť podstatná z hľadiska zhodnotenia medzinárodno-konformného

---

⁹ Navrhovatelia v podaní uviedli: „Pri právnej úprave interrupcií prichádza k stretu dvoch ústavných práv - práva na život podľa čl. 15 ods. 1 ústavy a práva ženy slobodne sa rozhodnúť o pokračovaní svojho tehotenstva, ako nemateriálnej hodnoty súkromnej povahy chránenej čl. 19 ods. 2 ústavy. [...] Ustanovenie čl. 15 ods. 4 ústavy nepochybne umožňuje zákonodarcovi - v prípade stretu dvoch ústavných práv - určiť výnimočné prípady, za ktorých nemusí byť vykonanie interrupcie zakázané, pričom ale musí zohľadniť význam dotknutých ústavných práv, a to tak samostatne, ako aj v ich vzájomnej súvislosti. Zákonná úprava interrupcií by preto mala vyjadrovať náležitý rešpekt k právu na život a umožniť jeho obmedzenie iba v tých výnimočných prípadoch, v ktorých záujem na ochrane ústavného práva ženy na súkromný život nestanovuje zákonodarcovi povinnosť interrupcie zakázať (napr. v prípade, ak je tehotenstvo dôsledkom trestného činu, alebo ide o ťažko poškodený plod).“ (Nález ÚS SR sp. zn. PL. ÚS 12/01 zo 4. decembra 2007, I., s. 9). Neskôr zástupca navrhovateľov na ústnom pojednávaní odkázal na španielsky ústavný súd (rozhodnutie z 11. apríla 1985) a uviedol, že daný súd „prišiel k záveru, že *nasciturus* je skôr objektom ako subjektom ústavnej ochrany, je skôr objektívnou spoločenskou hodnotou ako súkromným nárokom plodu alebo matky,“ a že „*principiálny výklad čl. 15 ods. 1 našej ústavy je podobný. Kým prvá veta zakotvuje subjektívne právo, druhá veta zakotvuje objektívnu hodnotu hodnú ochrany.*“ (Tamtiež, s. 23).

¹⁰ Napokon, otázka právnej subjektivity plodu je jednou z večne diskutovaných otázok v rámci tejto témy, keďže právna subjektivita sa v princípe odvíja od morálnej subjektivity a z hľadiska *pro-life* pozície je plod rozhodne morálnym subjektom – *ľudskou bytosťou*.

¹¹ Treba, každopádne, povedať, že ústavný súd sa v danom rozhodnutí snaží aspoň nejakým spôsobom vyrovnáť aj s týmto argumentom.

a komparatívneho argumentu (pričom ukážem, že tieto argumenty nie sú pre výklad predmetného ustanovenia príliš prínosné a do veci veľa svetla nevnášajú; takže vec sa láme na iných argumentoch). V ďalších dvoch kapitolách si už všimnem samotný rozbor ústavnej klauzuly o ochrane ľudského života pred narodením, a to v kontexte nosných argumentov (konkrétne jazykovo-teleologického argumentu a systematických argumentov) ako aj pomocných argumentov (pričom sa zameriam na historický výklad z rozboru predmetnej parlamentnej rozpravy ako aj na už zmienený výklad čl. 15 ods. 1 s ohľadom na preambulu Ústavy a jej cyrilo-metodskú tradíciu). V poslednej (štvrtnej) kapitole sa ešte dotknem otázky miesta morálnej argumentácie pri aplikácii práva ústavným súdom, čím sa budem vyrovnávať s niektorými pomyselnými námietkami voči predtým formulovaným tvrdeniam. Týmto postupom sa pokúsim naplniť stanovený (dvojitý) cieľ predloženej monografie.¹²

---

¹² V texte budem pritom opakovane reflektovať už spomenuté rozhodnutie Ústavného súdu SR (PL. ÚS. 12/01). Inak, pokiaľ ide o judikatúru našich vrcholových súdov, okrem daného rozhodnutia z roku 2007 sa problematika umelého prerušenia tehotenstva spomína (viacmenej len nepriamo či relatívne okrajovo) aj v nevelkom množstve ďalších rozhodnutí. Zároveň možno poznamenať, že podľa databázy dostupnej na portáli *judikaty.info* sa odkaz na rozhodnutie PL. ÚS. 12/01 objavuje v 43 iných rozhodnutiach slovenských súdov (zväčša ide o rozhodnutia ÚS SR a NS SR, no objavujú sa tu aj rozhodnutia NSS SR a krajských súdov). Z ústavnej judikatúry možno zmieniť napríklad rozhodnutie vo veci sp. zn. II. ÚS 589/2012 z 13. decembra 2012 (ktorému predchádzalo rozhodnutie NS SR sp. zn. 3 SŽi 7/2009 z 8. októbra 2009), ktorá sa však netýkala interrupcií ako takých, ale problematiky slobodného prístupu k informáciám, keď sťažovateľ tvrdil, že „žiadal informáciu, ktorá sa bezprostredne týka nestrannosti a nezávislosti rozhodovania ústavného súdu – žiadal rozhodnutie, ktorým plénum nevyhlásilo sudcu Petra Brňáka z konania vedeného pod sp. zn. PL. ÚS 12/01. Sudca Peter Brňák nebol vylúčený z rozhodovania o tejto veci, hoci v čase, keď bol predkladaný návrh na začatie konania o súlade predpisov, nebol sudcom ústavného súdu, ale bol poslancom Národnej rady Slovenskej republiky a jedným z predkladateľov tohto návrhu. Inými slovami, bol navrhovateľom vo veci, o ktorej mal rozhodovať ako sudca pléna ústavného súdu. V prípade rozhodovania o súlade zákona o umelom prerušení tehotenstva (a príslušnej vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky) išlo podľa sťažovateľa nepochybne o taký problém, ktorý bol predmetom živej verejnej diskusie, a o otázku verejného záujmu.“ Predmetná sťažnosť bola napokon ústavným súdom odmietnutá ako zjavne neopodstatnená. Samotná problematika interrupčnej legislatívy sa objavila (v podstate však tiež len nepriamo) v rozhodnutí sp. zn. I. ÚS 243/2023 z 26. apríla 2023, v ktoré sa týkalo sťažnosti na porušenie práva zúčastňovať sa na správe verejných vecí a práva na prístup k voleným a iným verejným funkciám, pričom sťažovateľ namietal procesný postup NR SR v súvislosti s jeho návrhom novely zákona o umelom prerušení tehotenstva. Ústavný súd aj túto sťažnosť odmietol. Interrupcie sú spomínané i v rozhodnutí sp. zn. III. ÚS 42/09 z 2. júna 2009, ktoré sa týkalo sťažnosti na porušenie práva na slobodu prejavu zásahom polície pri protestnom zhromaždení organizovanom sťažovateľom, na ktorom boli na informačných paneloch

---

prezentované fotografie vyobrazujúce ľudský plod po interrupcii spolu so zábermi vyobrazujúcimi genocídu. Polícia to vyhodnotila ako konanie proti verejnému poriadku a pod hrozbou zaistenia časti predmetných fotografií donútila sťažovateľa, aby ich odstránil. Sťažovateľ tvrdil, že *„prezentované fotografie mali za cieľ poukázať na ľudskú podstatu počatého dieťaťa a násilnú povahu interrupcie. Práve tieto dva podstatné aspekty boli dôvodom, prečo ďalšie fotografie evokovali paralely umelého ukončenia tehotenstva s rôznymi formami genocíd, otrokárstva a rasovej diskriminácie či iného nehumánneho zaobchádzania so zraniteľnými skupinami ľudí v minulosti. Takéto formy zaobchádzania boli totiž sprevádzané odopieraním osobnostných práv takýmto skupinám, ktoré sa z dôvodu nerovného postavenia (faktického alebo právneho) nemohli brániť.“* Ústavný súd v tejto veci skonštatoval, že zásahom polície došlo k porušeniu práva sťažovateľa na slobodu prejavu. Podobná kauza sa vyskytla aj v Českej republike. Ústavný súd ČR skonštatoval, že považuje *„za nepochybné (a nepopírá to ani samotný sťažovateľ), že forma, jakou využívá k prezentaci svých postojů, je formou šokující. V této souvislosti je však nutno vyzdvihnout, že je především na sťažovateli samotném, zdali tento způsob prezentace považuje za vhodný a prospěšný, přičemž státní orgány i ostatní dospělí jedinci jsou obecně povinni strpět konfrontaci s takto vyjádřenými postoji, neboť lze očekávat, že se sami dokáží s prezentovanými materiály vypořádat a tyto na nich nezanedbají, pokud s nimi nebudou souhlasit, újmu na jejich zdraví a nezasáhnou ani do jejich základních práv.“* (Rozhodnutie ÚS ČR vo veci sp. zn. II.ÚS 164/15 z 5. mája 2015). Iný postoj však ÚS ČR zaujal už predtým vo veci sp. zn. IV. ÚS 310/13, keď šlo o prezentovanie takýchto fotografií deťom a mladistvým. Sťažovateľ totiž usporiadal protestnú akciu v blízkosti gymnázia spôsobom a v čase, keď dotyční nemohli dané zábery nevidieť. Český ústavný súd k tomu uviedol: *„Je-li výchozí premisa, že právo je minimum morálky, pak došlo, podle sěžovatele, v otázce potratů k jejímu snížení na zákonnou úroveň. Jeho snaha o pozvednutí této problematiky však vedla cestou omezující volnost v přístupu k informacím, v daném případě možnost mladistvých a dětí nesledovat prezentované materiály, respektive rozhodnout se, zda se chtějí s předloženými informacemi blíže seznámit. Problém s rozpuštěním shromáždění není vztažen, ač sěžovatel jej takto prezentuje, na existenci a vhodnost použitých materiálů, ale na nemožnost neshlédnout je. Jinými slovy řečeno každý, včetně sěžovatele, má právo prezentovat své názory, nikdo však nemá povinnost takovou argumentaci poslouchat (takové argumentaci naslouchat; přijímat; vnímat). Ne samotná prezentace, ale její uspořádání, které nutilo děti a mladistvé použité materiály sledovat, bylo vyhodnoceno jako hrubá neslušnost.“* Keď sa ešte vrátime k slovenskému ústavnému súdu, v rozhodnutí vo veci sp. zn. PL. ÚS 38/03 zo 17. mája 2004 sa zas odkaz na interrupcie objavil vo vyjadrení odporcu (Národnej rady SR) v konaní týkajúcom sa bezplatnosti poskytovania zdravotnej starostlivosti, keď odporca uviedol, že *„nič z toho, čo je uvedené v čl. 40 nevyžaduje, aby zákonom upravené bezplatné zdravotné poistenie zahrňovalo napr. lekársku kozmetiku, interrupcie, ošetrovanie v opilosti alebo po požití narkotík atď.“* Ústavný súd sa síce otázke bezplatnosti interrupcií vo svojom rozhodnutí priamo nevenoval, no vzhľadom na jeho verdikt snáď možno usúdiť, že s týmto názorom odporcu implicitne súhlasil. Okrem vyššie uvedených rozhodnutí sa umelé prerušenie tehotenstva spomína, pochopiteľne, aj v niekoľkých ďalších rozhodnutiach ÚS SR, a to v súvislosti s otázkami skutkového stavu či so zmienkami o niektorých zákonných skutkových podstatách (ako je napríklad trestný čin nedovoleného prerušenia tehotenstva v zmysle Trestného zákona). Platí to aj o judikatúre Najvyššieho súdu SR. K prehľadu vrcholových súdnych rozhodnutí citujúcich druhú vetu čl. 15 ods. 1 Ústavy pozri Prílohu č. 2 tejto monografie.

1.

POHĽAD NA JEDNU DÁVNU PARLAMENTNÚ ROZPRAVU

V porevolučnom období sa u nás otvára priestor pre rôzne politické iniciatívy, ktoré dostávajú príležitosť legislatívne presadzovať svoje hodnotové dôrazy a politické záujmy. Medzi poslancami Federálneho zhromaždenia, ktoré v roku 1991 prijalo Listinu základných práv a slobôd, sa vyskytuje aj konzervatívna (resp. kresťanská) množina, ktorá pochopiteľne nie je stotožnená s dovtedajšou (socialistickou) interrupčnou praxou a po zmene spoločensko-politických pomerov ju chce zmeniť. A práve v rámci diskusie na zasadnutí Federálneho zhromaždenia, na ktorom sa rokuje o Listine základných práv a slobôd (šlo o spoločné zasadnutie oboch komôr Federálneho zhromaždenia konané v dňoch 8. a 9. januára 1991), sa táto skupina ozýva s návrhmi na ústavnú reguláciu ochrany života nenarodených. V nasledovných riadkoch čitateľovi priblížim vyjadrenia, ktoré v danej diskusii zazneli, a to (v princípe) v chronologickom slede.¹³ Upozorňujem, že občas pôjde o citovanie pomerne obsiahlych vyjadrení, no to je jeden z účelov tejto kapitoly – ponúknuť čitateľovi spracovanú (vyselektovanú, „nezriedenú“ čiže vlastne kompletnú zaznamenanú)¹⁴ vtedajšiu parlamentnú diskusiu o danom probléme. Diskusiu, ktorá prebehla pred viac než tromi desiatkami rokov a, pokiaľ viem, v takejto podobe dosiaľ nebola publikovaná. Niektoré pointy z nej vypichnem už teraz, na iné poukážem v tretej a štvrtej kapitole pri riešení konkrétnych výkladových otázok, kde sa ukáže tiež vlastným spôsobom relevantná. Pozrime sa teda na uvedenú diskusiu.

---

¹³ Pokiaľ bude nejaké vyjadrenie uvedené mimo chronológiu, upozorním na to.

¹⁴ Čo sa týka spôsobu mojej selekcie, v pomerne rozsiahlom (viaczožkovom) zázname z týchto dvoch rokovacích dní som v digitálnom parlamentnom archíve vyhľadával kľúčové slová, pomocou ktorých som vytriedil vyjadrenia jednotlivých poslancov a poslankyň k tejto téme, ktoré sú v texte neraz roztrúsené (diskusia sa vždy nevedla systematicky a skákalo sa z témy do témy; každý z diskutujúcich mal, pochopiteľne, potrebu vyjadriť sa k inému článku návrhu Listiny a len niektorí z nich sa vyjadrovali k ochrane života pred narodením, pričom tak niekedy robili aj pomedzi vlastné vyjadrenia k iným témam). Kľúčovými výrazmi (resp. časťami slov v záujme postihnúť rôznych slovných tvarov), pomocou ktorých som identifikoval relevantné pasáže záznamu, boli: „interr“, „potrat“, „abort“, „narod“, „naroz“, „plod“, „těhot“, „tehot“, „gravid“, „nasci“, „početí“, „poča“, „počít“, „diet“, „dítě“, „detsk“, „dět“, „nemluv“, „novoro“, „život“ (plus slovo „dět“ v jednotlivých pádoch); som si istý, že týmto spôsobom selekcie mi z diskusie o danej téme nič podstatné neuniklo.

Dovolím si začať poukazom na skutočnosť, že ešte pred tým, než sa k slovu dostanú už spomínaní kresťanskí poslanci, zmieni problém interrupcií spoločný spravodajca výborov Snemovne národov, Vlastimil Ševčík, ktorý na úvod prednáša pripravený návrh Listiny. V rámci svojej správy v súvislosti s návrhom čl. 6, resp. pôvodne čl. 7, kde sa spomína zákaz niekoho usmrtiť, uvádza: *„Případný problém interrupcí tím ovšem není vyřešen, neboť počátek lidského života, s přihlédnutím k současným poznatkům lékařské vědy, souvisí s jeho definicí ve smyslu právním. K těmto ustanovením bylo ostatními výbory, jako výbory zahraničními, pro plán a rozpočet a bezpečnostně brannými, podáno několik pozměňovacích návrhů na změnu rozhodné věty, jako: ‚Každý má právo na život a zdravé podmínky života‘ nebo ‚Každý má právo na život a zdravé životní prostředí‘, případně ‚Každý má právo se narodit‘. Ústavně právní výbory se s těmito návrhy neztotožnily jednak z důvodů, které vyplývají z toho, co bylo již řečeno, jednak proto, že např. ‚Právo na zdravé podmínky života‘ nebo ‚Právo na zdravé životní prostředí‘ za stávajících ekologických podmínek a situace nelze ústavně zaručit, takže přijetím podobného návrhu by byla prolomena jinak respektovaná zásada vynutitelnosti konstituovaného práva, čímž by se listina zaváděla do oblasti proklamací. Obdobně byl odmítnut návrh proklamující ‚Právo každého se narodit‘. Odhlédnuto již od potíží, který by výklad takovéto normy nezbytně přinášel a jaké situace by se při její aplikaci vytvářely, jen stěží lze obdobné normě přiznat reálně vynutitelnou normativní závaznost. Z těchto důvodů byl odmítnut i minoritní návrh výborů sociálních a kulturních a výborů pro životní prostředí ve znění: ‚Lidský život je hodný ochrany od početí‘.¹⁵ Dôvodom odmietnutia predmetnej ochrany nenarodených je teda, v perspektíve, ktorú prezentuje Ševčík, akási nepraktickosť takéhoto kroku a odlišná ústavná doktrína.*

Prvým, kto na tento problém v rámci samotnej diskusie zareaguje, je poslanec Snemovne ľudu, František Michálek: *„Dovolte mi, abych vyjádřil své myšlenky a názory k této problematice a současně podal návrh na rozšíření a upřesnění článku 7, oddíl 1, hlava II. ‚Každý má právo na život od početí‘. Vlivem deformace společenského života v minulosti bylo zdeformováno i veřejné mínění v základní otázce lidského života. Počatý život v těle matky nemůže být nic jiného, než nový život člověka. To je jeho*

---

¹⁵ Stenoprotokol č. 11 zo spoločnej schôdze Snemovne ľudu a Snemovne národov Federálneho zhromaždenia z 8. januára 1991, online: <https://www.nrsr.sk/dl/Browser/Document?documentId=83161> [09-09-2025].

vnitřní pravda, i když vnější tvary získá až později. Každý z nás je a má být myslícím člověkem, který vidí i do nitra. Je známkou nízké úrovně myšlení, když někdo spekuluje, zda čekané dítě je už člověkem nebo ne. A zda narozené dítě je už hotovým člověkem? Kdy je člověk vlastně, 'hotový'? Jaký je podstatný rozdíl mezi dítětem v životě matky a dítětem, které se již narodilo? Jedno zákon chrání, druhé odsuzuje k likvidaci. V římském právu platila zásada: Ten, který se má narodit, je už pokládán za narozeného. (Mohl se stát dědicem.) Tento život má svou metafyzickou hodnotu. Jeho likvidaci nelze nazvat jinak než tak, jak nazýváme každou likvidaci nevinného lidského života. Je to vražda. A to ještě provedená velmi drastickým způsobem. Zastánci interrupce se skrývají za zákony. Zákony nic nemění na podstatě věci. Je to nedostatek zákonů, věc zůstává stále stejná. Rodiče nemají schopnost předávat život sami od sebe. Rovněž jim byl život předán, nejsou absolutními pány nad životem. Žena si nemůže říci: Já si se svým dítětem (plodem) mohu dělat co chci. Totéž by mohla říci i po narození. Dítě má stejné právo na život jako jeho matka.¹⁶

Po tomto principiálním argumente Michálek přidává pragmatický argument: „V procentuálním počtu interrupcí na počet obyvatel je naše federativní republika na druhém místě na světě za Sovětským svazem. Naše národy vymřou! Interrupce ničí nejen průměrně tvořivé, ale i geniální lidi. Je nutno však podat pomocnou ruku a přičinit se o všechno, co by mohlo pomoci budoucím matkám v jejich těžkostech, do kterých se těhotenstvím dostaly, aby svoje dítě s ochotou přijaly a mohly je vychovávat. Zde by se mělo použít financí, které společnost vynakládá na interrupce. V průběhu roku 1990 se v České republice narodilo méně dětí než v roce 1989, kdy se narodilo 128 356 dětí. Předpokládá se proto další snížení natality o 0,2 promile na hodnotu 12,2. Konstatuje to v předběžné statistické zprávě o zdravotnictví České republiky za rok 1990 ústav zdravotnických informací a statistiky v Praze. Natalita je podle jeho zjištění v České republice od roku 1986 stále nižší než 13 promile a nyní to již bude pokles o jedno celé promile proti roku 1985. Ústav dále uvádí, že v roce 1990 došlo k poklesu potratovosti, která však ve srovnání s rokem 1986, kdy bylo zaznamenáno 990 452 potratů (t. j. 74,2 potratů na 100 živě narozených dětí) je o 21 % vyšší. V roce 1986 byl novelizován zákon o umělém přerušení těhotenství, a odsouhlasen i poslanci,

---

¹⁶ Stenoprotokol č. 11 zo spoločnej schôdze Snemovne ľudu a Snemovne národov Federálneho zhromaždenia z 8. januára 1991, online: <https://www.nrsr.sk/dl/Browser/Document?documentId=83164> [09-09-2025].

kteří zastupovali křesťanskou stranu proti vůli a názorům řadových členů této strany. Počítá se také s mírným zvýšením úmrtnosti proti loňsku a tím bude přirozený přírůstek obyvatel v roce 1990 po první v celé České republice záporný, 0,2 promile.¹⁷

Michálek teda (okrem iného) tvrdí, že interrupcie decimujú obyvateľstvo, a to je pre štát nerozumný (nepragmatický) krok. Nakoniec uzavrie konštatovaním: „*Je již hodně dlouho, kdy na této zákonodárné půdě hovořili theologové a moralisté, kteří z hlediska své profese se vyjadřovali k návrhům zákonů z oblasti morálky a mravů. Dnes tuto funkci mohou plnit opět theologové i laici, kteří byli rozhodnutím občanů do tohoto parlamentu zvoleni. Slyšeli jsme od mnohých poslanců, že vytváříme nedokonalé zákony, jiní poukazovali na to, že museli vyslechnout i kázání. Nezbyvá nic jiného, než se zamyslet nad naší činností i nad sebou samými. Chceme-li řešit problémy politické, ekonomické a morální, musíme řešit a odstraňovat především příčiny a ne důsledky, tzn. podřídit se zákonům kausalit. Chceme vstoupit do evropského společenství, musíme prokazovat odpovídající úroveň hospodářství, pluralitní demokracii, dodržování lidských práv. Ta poslední oblast je zvlášť důležitá. Nic se nezmění ani přijetím Listiny základních práv a svobod, bude-li se oddalovat návrat k základním morálním principům. Sebelepší zákony budou k ničemu, nebude-li naše mládež vyrůstat ve společnosti, která usiluje o lepší lidské vztahy, založené na zásadách humanity a křesťanství. Naše společnost je nemocná nejen politicky, národně, ekonomicky, stranicky, ale i morálně. 900 tisíc dětí v neúplných rodinách, absence otcovské výchovy u dětí, lehkomyšlný pohled do oblasti erotické a sexuální, rozpad rodin, vysoký počet rozvodů, volná láska, vzrůstající prostituce, onemocnění venerickými chorobami, to jsou varovné signály pro nás a celou společnost.¹⁸*

Možno si všimnúť, že Michálek otvorene hovorí o adekvátnosti kresťanskej argumentácie v danej politickej téme a volá po návrate kresťanských hodnôt do verejného života. Na rozdiel od predkladateľov návrhu Listiny si očividne nemyslí, že by zakotvenie právnej ochrany ľudského života od počatia bolo nerealizovateľné (resp. zbytočné).

Po Michálkovi v parlamentnej diskusii vystúpi iný poslanec, ktorý sa vo svojom prejave priamo nevenuje tejto téme, no po ňom sa k téme vráti

---

¹⁷ Tamtiež.

¹⁸ Tamtiež.

poslanec Snemovne národov, Josef Lux, ktorý vec vidí rovnako ako Michálek: „[...] mám pozměňující návrh k článku 32, kde se uvádí ‚rodčovství a rodina‘ - tam bych prosil vsunout ‚a lidský plod od početí‘. Věta pokračuje ‚jsou pod ochranou zákona‘. Není sporu o tom, že nejen ekonomika potřebuje radikální změnu. Oblasti předchozím systémem nesmírně zdevastovanou je oblast morální. Společenská změna a naše revoluce nemohou být úplné, pokud nepostihnou i oblast morálky a sféru lidských vztahů, dokud neproniknou do lidských srdcí. Lidskému srdci nelze nic nařizovat zákonem nebo dekrety. Musí se rozhodnout samo. K tomu však je třeba vytvořit náležité podmínky, dát určitý rámec a prostor pro rozvíjení a kultivaci. Zákony, zásady a lidská práva mnozí ztotožňují s tím, co jsou morální hodnoty. Měly by být zárukou nezbytného minima morálky a jde-li o souhrn lidských práv, pak víme, že tento souhrn je mimo jiné též stanovením toho, co by mělo být ideálem společnosti. Jsou tu tzv. normy ideální, normy takové, o něž každý občan a společnost jako celek musí usilovat, chtějí-li zvyšovat potenciál obecného dobra. První a nejvyšší hodnotou je člověk sám. Lidský život sám o sobě je prvotní vysokou hodnotou bez vazby na jakékoli další podmínky a charakteristiky. Jako takový si zaslouží a také vyžaduje nejvyšší ochranu. Jeho ochrana je zájmem společnosti, zájmem státu. Naše civilizace chce přece být civilizací života. Místo toho nese některé velmi závažné známky, jež naznačují, že si života neváží jako nejvyššího daru, kterého se člověku dostává. Hrozí nám orientace spíše na destrukci než na život. Víme, že v loňském roce převážil počet úmrtí po dlouhé době nad počtem narození. Od roku 1957 bylo v Československu provedeno přes 3 milióny umělých přerušení těhotenství. V loňském roce na 100 narozených dětí došlo k 80 interrupcím v průměru, v Praze je to 136. Je třeba si položit otázku pro koho vlastně jsme se pustili do zásadní změny společnosti, pokud se orientace společnosti v pozitivním příklonu k životu nezmění. Je dobré vědět pro srovnání, že v loňském roce došlo v USA na 100 porodů k 17 interrupcím a v SRN ke třiceti. Předčí nás v tomto směru pouze Sovětský svaz (zatím v této věci stále ještě náš vzor) s téměř 6 milióny potraty za loňský rok. V chartě lidských práv je nutno vyjádřit, že lidský život má a musí být chráněn po celou dobu svého trvání, tj. od početí až do přirozené smrti, a to za všech okolností - ve zdraví i v nemoci. Zvláštní ochranu je třeba zabezpečit životu slabému, ohroženému a postiženému. Mravní síla, kulturní vyspělost společnosti se pozná především podle toho, jak se tato společnost dovede postarat o své nejslabší. Jejich přítomnost je vyhlídkou k našemu růstu, vzájemné solidaritě a zodpovědnosti. Tento mravní požadavek by měl v souhrnu lidských práv být

výslovně uveden jako ideál, k němuž se má společnost postupně blížit. Navíc tento problém má vedle aspektů morálních i stránku nutnosti zachovat právní stav jako takový. Uznává-li právo skutečnost dědictví ve vztahu k plodu, je nemožné, aby tomu bylo jinak v základní normě práva, v ústavním zákoně ustavujícím lidská práva jako taková. S touto poznámkou tento návrh podporuji. Děkuji.¹¹⁹ Zaznie potlesk (ktorý sa v rozprave stane typickým).

Luxova argumentácia sa zhoduje s Michálkovou – poukazuje predovšetkým na princíp posvätnosti ľudského života (implicitne na ideu ľudskej dôstojnosti) – s tým rozdielom, že empirické dáta, ktoré Lux uvádza, nemajú slúžiť ako ďalší (pragmatický) argument, ale ako doklad porušovania tohto princípu. A tiež s tým rozdielom, že z Luxovho návrhu nutne neplynie právna subjektivita plodu.

Po ňom vystúpi podpredseda federálnej vlády, Jozef Mikloško, ktorý konštatuje: „17. novembra Federálne zhromaždenie ratifikovalo zmluvu o právach dieťaťa. Pre dospelých by malo dnes odsúhlasiť túto Listinu. Nemajte mi za zlé, vážení páni poslanci, že vám pripomeniem, že nám ešte chýba zákon - a už tu o tom bola reč - ktorý by sa viac zastával ešte nenarodených detí. Chcel by som preto ešte podtrhnúť vetu, ktorú dva výbory Federálneho zhromaždenia navrhli začleniť do tejto Listiny: ľudský život je skutočne hodný ochrany od počatia. Som veľmi rád, že obe republikové ministerstvá zdravotníctva sú si toho vedomé - mám o tom patričné dokumenty, i keď pripomínam, že hlavné slovo v tomto smere bude na vás, vážení páni poslanci. Ďakujem vám za pozornosť.“¹²⁰ Znie potlesk.

Trochu iným spôsobom, než pred ňou vystúpivší katolícki poslanci, pristupuje k tejto téme poslankyňa Eleonóra Sándorová, ktorá po rade poznámok k iným problémom konštatuje: „Celkom nakoniec - chcela by som sa vyjadriť k vystúpeniam niektorých poslancov kresťanských strán, i keď si myslím, že pozmeňovacie návrhy nepriniesli. Ja mám tiež taký názor, že zákony týkajúce sa umelého prerušenia tehotenstva v našom štáte sú príliš liberálne. Určite nie je udržateľný ten stav, ktorý momentálne vládne, keď sa tento zákrok chápe ako akási bezplatná služba. Na druhej strane však skôr, než začneme uvažovať o absolútnom zákaze, mali by sme začať uvažovať v intenciách primeranej sexuálnej výchovy a výchovy k

---

¹⁹ Tamtiež.

²⁰ Tamtiež.

*rodičovstvu, alebo aspoň dostupnosti takých antikoncepčných prostriedkov, ktoré už konečne nebudú ohrozovať zdravie žien.*¹²¹

Onedlho nato (po iných vstupoch k iným témam) sa vysloví poslanec Snemovne národov, Pavel Čičmanec: *„Vážení kolegovia a kolegyne, vo výboroch sociálnych a kultúrnych som predložil návrh, ktorý síce nezískal väčšinu, ale menšina nebola taká malá, že by nebola nádej na jeho schválenie. Dávam preto znovu návrh na doplnenie článku 7, za bod 1 zaradiť bod: ‚Ľudský život je hodný ochrany od počatia.‘ Táto formulácia nie je z mojej hlavy. Ja ju poznám najmenej 10 rokov. Ostatné body by potom boli prečíslované na 3 a 4. Tento návrh výbory ústavnoprávne neodporučili najmä z dôvodov obtiažneho vynucovania. Myslím, že problém nie je v nemožnosti alebo obtiažnosti v oblasti vynucovania tohto práva, ale v tom, že štát za starého režimu interrupčným zákonom umožnil viesť vojnu proti nenarodeným. Naša spoločnosť bola viac ako 40 rokov morálne devastovaná materialistickou ideológiou. Medzi právami narodených a nenarodených je priepastný rozdiel. Nenarodení nemajú v prvých troch mesiacoch ani deklaratívne právo na život. Naša spoločnosť by sa k tomuto problému mala stavať úplne inak, novo ho proflovať. Základom je zaradiť vhodnú vetu do Listiny ľudských práv. Som presvedčený, že tam patrí. Môj návrh je mäkší než návrh kolegov Michálka a Luxa a je viac deklaratívny. Žiadam, aby o ňom bolo hlasované iba v tom prípade, že by neprešli ich návrhy.*¹²²

Takže, zatiaľ čo Michálek navrhoval formuláciu „každý má právo na život od počatia“ a Lux formuláciu „rodičovstvo a rodina a ľudský plod od počatia sú pod ochranou zákona“, Čičmanec navrhuje formuláciu „ľudský život je hodný ochrany od počatia“, ktorú sám označuje ako „mäkšiu“, deklaratívnu. Chápe to buď ako akúsi nevynútiteľnú ústavnú normu (morálny apel), resp. hodnotu, ktorá má zákonodarcu nabádať k tvorbe legislatívy nejakým spôsobom chrániacej nenarodený ľudský život, alebo ako požiadavku, ktorá je na úrovni ústavného súdnictva vynútiteľná, s tým, že (podobne ako v prípade argumentácie 31 slovenských poslancov, ktorí neskôr predkladajú už zmieneny návrh na ústavný súd) legislatívec

---

²¹ Stenoprotokol č. 11 zo spoločnej schôdze Snemovne ľudu a Snemovne národov Federálneho zhromaždenia z 8. januára 1991, online: <https://www.nrsr.sk/dl/Browser/Document?documentId=83167> [09-09-2025].

²² Stenoprotokol č. 11 zo spoločnej schôdze Snemovne ľudu a Snemovne národov Federálneho zhromaždenia z 8. januára 1991, online: <https://www.nrsr.sk/dl/Browser/Document?documentId=83168> [09-09-2025].

musí vytvoriť nejakú formu ochrany ľudského života pred narodením. Čičmancovo riešenie je však, ako sám uvádza, až sekundárne a má sa zvoliť iba v prípade, že by neprešli „tvrdšie“ návrhy jeho kolegov (má teda ísť o akýsi kompromis).

Následne (s odstupom jedného ďalšieho rečníka, ktorý sa venuje inej téme) prispeje svojim návrhom aj poslanec Snemovne národov, Ladislav Kvasnička: „[...] opäť sa chcem vrátiť k článku 7, odst. 1, napriek tomu, že o ňom bola už viackrát reč a chcel by som túto dikciu, ktorá je uvedená, zmeniť takto: ‚zaručuje sa právo na ochranu ľudského života a základné podmienky pre jeho telesný a duševný vývin‘. Takto by znel môj návrh. Dovoľte zdôvodnenie. Pôvodná dikcia - každý má právo na život - zaručuje toto právo jedincovi iba od okamžiku, keď nadobudne z hľadiska nášho práva právnu subjektivitu - teda až od narodenia. Predpokladám, že je nutné, aby boli právne normy zosúladené so súčasným stavom vedeckého poznania. Podľa posledných vedeckých poznatkov, najmä vďaka technike svetlovodných vlákien, sonografii a iných vedeckých metód, celkom určite vieme, že život človeka začína skôr, ako sme to pôvodne predpokladali. V súčasnej dobe sa rozvíja embryonálna patológia a v súvislosti s ňou aj embryonálna terapia. Už u plodu sa dejú nielen chirurgické, ale aj iné terapeutické zákroky. Pokiaľ má nenarodené dieťa už v embryonálnom štádiu vývoja právo na liečenie, malo by mať predovšetkým aj právo na život. Toto právo by malo v Listine ľudských práv celkom prirodzene zakotvené. Ak by bola prijatá pôvodná dikcia článku 7 odst. 1 - život pred narodením dieťaťa by zostal bez právnej ochrany, čo by bolo v rozpore s Chartou práv dieťaťa, ktorú sme nedávno odhlasovali. Neexistencia právnej subjektivity ako nositeľa predmetu ochrany života neznamená, že by život pred narodením nemohol, resp. nemal sa stať predmetom právnej ochrany. Práve naopak. Predmetom právnej ochrany nemusí byť iba subjekt, môže ním byť aj objekt alebo predmet, ktorý vyžaduje právnu ochranu napr. zo spoločenského, morálneho alebo iného hľadiska. Nesmieme zabúdať ani na to, že transcendentálny rozmer človeka nezačína až po jeho narodení. Z uvedených dôvodov žiadam panie poslankyne a pánov poslancov, aby za môj návrh hlasovali. Žiadam to najmä preto, lebo nenarodené deti o to žiadať nemôžu. Samozrejme, ak by prešli návrhy, ktoré boli predtým prednesené, či už ide o návrh pána Michálka, pána Luxa alebo pána Čičmanca, ktoré majú podobný zmysel ako môj návrh, v takom prípade by som svoj návrh stiahol späť. Ďakujem za pozornosť.¹²³ Zaznie potlesk.

---

²³Tamtiež.

Návrh kresťanského demokrata Kvasničku má zaručiť ochranu ľudského života ako takého (t. j. vlastne od počatia), preto sa Kvasnička vyhýba problematickému výrazu „každý“, ktorý je tradične vzťahovaný len na narodených ľudí. Ako sme si mohli všimnúť, Kvasnička zároveň tvrdí, že iné chápanie je v rozpore s čerstvo schváleným Dohovorom o právach dieťaťa (čo je, samozrejme, kontroverzná interpretácia). Narážku na tento dohovor sme videli už vo vyjadrení J. Mikloška.

Po ďalších vystúpeniach poslancov na iné témy a na záver tejto časti rokovania, teda pred prestávkou, predsedajúci Zdeněk Jičínský ešte adresuje predkladateľom pozmeňujúcich návrhov výzvu: *„Nechci poslance, kteří podali pozměňovací návrhy, nějak omezovat, jen je vyzývám, aby ti, kteří podali návrhy, jež jsou si velmi blízké, v některých případech téměř totožně a některé se liší možná jen slovosledem, se ještě sešli, abychom redukovali počet pozměňovacích návrhů, o kterých budeme jak předpokládám zítra dopoledne hlasovat. Je to moje upozornění, nemohu k tomu nikoho nutit, ale myslím, že rozdíly, které byly v názorech, pokud jde o právo na život od početí, jsou tak minimální, že by bylo vhodné, kdyby se tyto skupiny návrhů nějak sjednotily. Platí to pro některé další návrhy. Nehodlám žádnému poslanci zasahovat do jeho práva podat pozměňovací návrh, ale v zájmu věcnosti a přehlednosti hlasování zítra bych to považoval za možné.“*²⁴

Po prestávke, vo večernom bloku, vystupuje ako prvá z diskutujúcich poslankyňa Snemovne ľudu, Eva Nováková: *„Pro pocit zodpovědnosti, na základě životních zkušeností lékařky a zároveň jako matka, žádám vás, vážené kolegyně a kolegové, abychom vzali pod ochranu práva a zákona i nejbezbrannější lidské bytosti, kterými jsou děti, vyvíjející se v mateřském lůně. Činím tak i navzdory argumentaci zpravodaje pana poslance Ševčíka, kterou nepovažuji za přesvědčující. Jaký smysl by mělo vyhlášení lidských práv, kdybychom nerespektovali a nechránili lidský život od jeho počátku? Pokládám za zbytečné snášet další a další důkazy pro skutečnost, že lidský život se začíná početím. Od prvního okamžiku, kdy si matka uvědomí své těhotenství, čeká dítě, vyvíjí se neopakovatelný člověk. Odedávna byl počatý život pod ochranou zákona i obecného morálního vědomí. Jaká je však skutečnost v našem současném světě? Prvním státem, kde byla odepřena právní ochrana nenarozeným dětem, byl v roce 1920 právě Sovětský svaz se*

---

²⁴ Stenoprotokol č. 11 zo spoločnej schôdze Snemovne ľudu a Snemovne národov Federálneho zhromaždenia z 8. januára 1991, online: <https://www.nrsr.sk/dl/Browser/Document?documentId=83169> [09-09-2025].

svojí zrůdnou ideologií. Současný konzumní člověk si přestal vážit života v jeho křehké vyvíjející se podobě. Je pak logickým důsledkem, že si přestává vážit života opotřebovaného, končícího. Existuje přímý vztah mezi vzestupem počtu potratů a voláním po eutanásii, stejně tak jako odkládání dětí do jeslí a starých rodičů do domovů důchodců. Kolik dětí se nesmí narodit, protože jejich matky, mnohdy nedospělé, vidí smysl života a štěstí ve stále větším konzumu věcí a požitků. Otcové těchto dětí podle našeho zákonodárství jsou z rozhodování o narození svých dětí vyloučeni. Současný pokrok lékařské vědy dává možnost ještě před narozením odhalit některé vrozené choroby dítěte a tak jsou prováděny tzv. selektivní potraty. Nezdá se vám hrůzné, když zdraví je považováno za základní kritérium pro hodnotu života a právo narodit se? Nemáme bezpočtu případů činnosti a velké morální úrovně mnohých, kteří jsou tělesně handicapováni? V naší době by se rozhodně neměl právo narodit největší hudební génius Beethoven, neboť jeho matka byla tuberkulózní a otec syfilitik. Dnešní lékaři by takové rodiče donutili k interrupci ze zdravotních důvodů. Současná věda a zvláště technické možnosti dovolují až fantastické způsoby manipulace s vyvíjejícím se lidským životem. Nejedná se, bohužel, vždy jen o ryze vědecký zájem, ale i komerční zneužívání tkání a orgánů počínajících lidských životů. Neméně závažná je ochrana dětí před narozením z pohledu negativního působení špatného životního prostředí, neboť vyvíjející se organismus je nejcitlivější k těmto vlivům. Stejně negativní důsledky pro děti vznikají i vzhledem k nezodpovědnému počínání a životosprávě matek v těhotenství. Je otřesnou skutečností, že valná část občanů není si vědoma těchto závažných a dovolím si říci základních morálních problémů. Jsem přesvědčena, že jsou hodnoty, které musí být nedotknutelné a výsostné. K takovým patří i ochrana a nedotknutelnost lidského života od jeho početí až do přirozeného konce. Proto dávám doplňující návrh k článku 33 odst. 1, věta druhá, tisk 392; doporučuji toto znění: „Zvláštní ochrana dětí před narozením i po něm a mladistvých je zaručena.“ Toto znění je i v souladu s nedávno námi přijatou Úmluvou o právech dítěte. Víte, že mravní ideály nelze prosadit zákonodárstvím, protože zákon je užší než mravnost. Zákony by však měly vést k mravnosti. Zároveň bych chtěla upozornit ty kolegyně a kolegy, že považovat můj pozměňující návrh jen jako protiinterrupční a dávat ho do souvislosti s plánovaným rodičovstvím je nepochopení rozsahu celé problematiky. Doufám, že u vědomí závažnosti tohoto dokumentu pro budoucnost lidskosti našich národů neodmítnete ochranu i dětem před jejich narozením.“ Po vystúpení poslankyne Novákovej znovu zaznie potlesk.

Nie je celkom zrejmé, ako bolo myslené jej vyjadrenie, že jej návrh sa nemá vnímať „len ako protiinterrupčný a dávať do súvislosti s plánovaným rodičovstvom.“ Snáď je to reakcia na už citovanú Eleonóru Sándorovú, ktorá vystúpila predtým a ktorá nechcela interrupcie zakázať, len ich zredukovať a zlepšiť možnosti antikoncepcie na predídenie neželaným tehotenstvám, ktoré by mohli končiť interrupciou. Možno, každopádne, poznamenať, že Novákovej vyjadrenie sa javí byť v zákryte s už zmienenými konzervatívnymi pozíciami poslancov Michálka, Luxa, Mikloška, Čičmanca a Kvasničku.

Neskôr sa v diskusii k návrhom prvých dvoch z menovaných vracia poslanec Snemovne ľudu, Jiří Černý: „[...] já sem přicházím jen proto, abych podpořil návrh poslance Michálka a poslance Luxe. Možná u celé řady poslanců, možná i poslankyň vznikne nevrlost, že se opět vrátím k článku 7 a že opět někdo hovoří o právech nenarozeného dítěte. Nicméně se domnívám - ať už se to komu líbí nebo nelíbí - že je to natolik závažná věc, že by nám všem měla být připomínána denně. Dovolte mi jen krátce několik poznámek k tomuto problému na podporu změny přednesené poslancem Michálkem a Luxem. Chtěl bych připomenout jeden ze závažných znaků, kterým je charakterizováno postavení dítěte nebo člověka od početí do jeho narození. Tímto závažným znakem je naprostá absolutní bezbrannost, bezbrannost faktická a bezbrannost právní. Bezbrannost faktická je zvýšena o to, že tato bytost, toto dítě, tento člověk, není schopen jakékoliv komunikace ve svém zájmu se svým okolím. Právní bezbrannost je zajímavá tím, že ten, kdo zabije ježka, užovku, nebo jiné zvíře, dostane alespoň pokutu. Zabije-li někdo nenarozené dítě, je plně kryt zákonem a nestane se mu vůbec nic. Nenarozené dítě tedy je naprosto ignorováno právním řádem až na dvě výjimky: První výjimka je vlastně akceptována již z římského práva - nasciturus má zaručené právo dědit. Počaté dítě je oprávněno dědit, zemřeli jeho otec. Po druhé si na něj právní řád vzpomene vlastně nepřímou, protože jeho se to ‚netýká‘ při úpravě interrupcí. Interrupční zákon upravuje právo matky, nikoliv nenarozeného dítěte. Shrneme-li tuto jistou ignoraci právního řádu vůči nenarozenému dítěti, tak se dá konstatovat, že stav nenarozeného dítěte je z hlediska právního řádu charakterizován tím, že nenarozené dítě má právo dědit, ale nemá právo na život, resp. má ‚právo‘, aby mu z pouhého rozhodnutí matky byl život odňat. Je to nesmírně zvláštní postavení. Myslím si, že uvědomíme-li si všichni co jsme tady (a ženy zvláště), že takto každý z nás začínal, tedy tím, že byl počat a že v té době jsme vlastně díky náhodě proklouzli touto skvělou právní úpravou naší ochrany, tak bychom měli být

velmi rádi, že jsme tady. Dále bych chtěl ještě připomenout jednu podle mého názoru zajímavou věc. Lidská existence v době početí do narození nebo alespoň podle lékařských hledisek do tří měsíců těhotenství je vlastně neustále předmětem sporu, co to vlastně je. Je již to ono člověkem nebo ne? Je tady jakási pochybnost, která není rozřešena. Myslím, že jedná-li se o život, mohu per analogiam zde uplatnit zásadu trestního práva, tedy zásadu ‚v pochybnosti ve prospěch obžalovaného‘. Tady bych uplatnil zásadu ‚v pochybnostech ve prospěch nenarozeného dítěte‘. Nejsme-li dohodnuti a není-li stanoveno, zda člověk okamžikem početí je člověkem, tak bychom měli být natolik humánní, abychom se nedopouštěli z důvodů naší neznalosti (protože bohužel ještě nejsme schopni poznat) dnes a denně zločinu, aby každý, kdo hlasuje pro interrupce a naopak nehlasuje pro to, aby tento život byl chráněn, neměl svoji ruku, své svědomí zatíženo zločiny, které se dnes a denně opakují, takže bychom tomuto dítěti, tomuto tvorů, této existenci, tomuto člověku měli přiznat všechna práva, která jsou přiznávána člověku a když ne, tak alespoň právo základní, tedy právo na život. Já vám velmi děkuji a velmi bych si přál, aby na podporu tohoto požadavku nestálo jen právo a jen spravedlnost, ale aby za ním stáli lidé, jejichž svědomí nestačilo okorat.²⁵ Podľa správy znie opäť potlesk.

Nato prednesie svoju reč poslanec Snemovne národov, Anton Anderko: „Stredobodom tejto Listiny je človek. Nad touto skutočnosťou som sa zamyslel, keď som došiel k pojednaniu o živote. Uvedomil som si, že skutočnosť v našej spoločnosti je iná, pretože život pred narodením nemá právnu ochranu, život najbezbrannejší, ktorý sa tiež svojím spôsobom sám bráni proti brutálnemu zákroku. Sú tu naporúdzi ospravedlnenia - nevieme, kedy započatý život je už životom. Nevieme, kedy už nastala smrť pri umieraní. Opierame sa o vedecké názory, vedecké práce, siahodlho sa vedecky na túto tému diskutuje. Len nechceme pripustiť, že život je životom od chvíle, kedy prirodzene začal a smrť smrťou vtedy, keď prirodzene nastala. Prečo to nechceme vedieť? Pretože to nie je otázka vedy, ale otázka morálky. Je to morálno-etický problém. Prirodzenosť človeka ťahá k pohodliu, k príjemnostiam. Zrieknuť sa príjemného v prospech rozumného je u mnohých ľudí neprekonateľný problém. Prijat' dieťa znamená určité obmedzenia rodiča. Zástancovia interrupcie majú plno rozumových dôvodov pre vlastné

---

²⁵ Stenoprotokol č. 11 zo spoločnej schôdze Snemovne ľudu a Snemovne národov Federálneho zhromaždenia z 8. januára 1991, online: <https://www.nrsr.sk/dl/Browser/Document?documentId=83170> [09-09-2025].

*sebauspokojenie, ospravedlnenie, aby mohli problém z vlastnej zodpovednosti sňať. Vážené poslankyne, vážení poslanci, každé dodržovanie práv a slobôd je proti vôli mnohým občanom. Ak by tomu tak nebolo, neboli by potrebné zákony. Aj toto právo bezbranných je proti vôli mnohých. Ale to nie je dôvod, aby sme toto právo nemali brať do úvahy. A v tom je naša zodpovednosť pred životom ako takým. Sme pri podstate. Alebo pripustíme, že chránime život od počiatku, od počatia (aj slovo počatie je odvodené od slova počiatok), alebo Listinu základných ľudských práv a slobôd postavíme ako budovu bez základov. Naše poslanie v parlamente je v tom, že nielen ekonomiku, hospodárstvo, ale aj morálku máme usmerniť do prirodzeného prúdenia zákonitostí, pretože ich porušenie sa nám v budúcnosti vypomstí ďalšou devastáciou. Týmto krátkym pohľadom na tento problém som zdôvodnil svoje stanovisko, ktorým podporujem pozmeňovací návrh poslanca Luxa, Michalku, poslankyne Novákovej a všetky návrhy, ktoré sú v prospech ochrany manželstva, rodiny a rodičovstva. Ak táto Listina nebude chrániť život ako celok, moje svedomie mi nedovolí pre ňu hlasovať, hoci celý jej ďalší obsah zodpovedá mojim predstavám. Týmto svojím vystúpením a ďalšou doplňujúcou argumentáciou by som chcel vás, poslancov, ovplyvniť a poprosiť, aby ste hlasovali v prospech života. Ďakujem za pozornosť.*²⁶ Opäť zaznie potlesk.

Anderko je prvý, kto v rozprave naznačí, že pokiaľ do Listiny neprejde v nejakej formulácii právo na život od počatia, resp. ochrana života od počatia, nebude za Listinu hlasovať vôbec. A práve to je čosi, čo ešte v diskusii zohrá svoju rolu a o čo sa, ako bude možné vidieť vo vyjadrení 31 navrhovateľov z roku 2001, neskôr oprie samotná argumentácia o úmysle hlasujúcich poslancov česko-slovenského Federálneho zhromaždenia.

Po Anderkovi sa do diskusie zapája poslankyňa Snemovne národov, Klára Samková, ktorá vec vníma inak: „[...] cítim jako svůj morální úkol ujmout se otázky, která je zde diskutována už dlouhou dobu a upozornit vás na některé pohledy, které jsou zcela protichůdné tomu, co řekl můj předřečník a tomu, co řekli všichni ostatní, zejména pan poslanec Lux. Mluvíme o právech nenarozeného dítěte. Mluvíme o věci, která je z morálního hlediska nesmírně obtížná. I když se mé srdce kloní k morální stránce, nepokládám za možné, aby byla do tohoto prohlášení Listiny lidských práv zapracována v

---

²⁶ Tamtiež.

tom směru, jak zněly návrhy mých předřečníků. Prosím, abyste mě nepovažovali za právního pragmatika, který manipuluje právem v tom směru, ve kterém to považuje za prospěšné pro svou vlastní osobu nebo za vhodné, nebo jak už bylo řečeno mým předřečníkem - prostě za pohodlné. Ale ptám se vás. Mluvíme o právech nenarozeného dítěte, ale kdo se zastal práva matky? Kdo se zastal jejího práva na život, jestliže by těhotenstvím byl její život ohrožen. Kdo se zastane dívek a žen, které budou znásilněny a které tímto brutálním činem přijdou do jiného stavu? Jsem přesvědčena, že tato otázka je velice komplikovaná, složitá. Před touto otázkou stojíme nejen my, ale i všechny ostatní parlamenty světa. Jsem přesvědčena o tom, že v tuto chvíli není místo na to, abychom činili tak zásadní změnu v celé koncepci našeho právního řádu. Kromě toho, že si myslím, že tento systém zasluhuje větší pozornosti a ucelenějšího pohledu, chci vás upozornit ještě na právní konsekvence, které by přijetí tohoto přispělo. Byly zde vyčísleny počty interrupcí, byly zde vyčísleny počty nenarozených dětí. Zákon o interrupci, který je velmi benevolentní a statistiky, které z něho vyplývají, ukazují, že ani tento velmi benevolentní zákon nevede k statisticky významnému zvýšení počtu interrupcí. Můžeme se tedy domnívat, že s ohledem na zpětný pohled do civilizace, že se jedná o určitý konstantní jev, který tím, že zakážeme, prostě nevyhubíme. V momentu, kdybychom přijali tento zákon, resp. tento pozměňovací návrh, musíme okamžitě změnit zákon interrupční, kterým bychom zakázali veškeré interrupce. Výsledkem tohoto zákazu by byla okamžitá činnost pokoutných, stydím se to nazvat lékaři, ale zákrokáři, kteří by zcela bezpečně mnoho žen svým neodborným zásahem připravilo o život. Doufám, že po mně, jako po právníkovi, nechcete, abych podporovala přijetí tohoto návrhu faktické uzákonění protiprávního stavu, který by tady okamžitě nastal. Prosím vás proto, abyste nehlasovali pro tento pozměňovací návrh. Víím, že pro vás, kterým v tom brání vaše víra, to bude velmi obtížné. Domnívám se, že svůj postoj můžete vyjádřit tím, že se při hlasování o tomto protinávru zdržíte hlasování. Navrhuji zároveň, aby se na toto téma rozvinula další diskuse, mimo rámec přijetí Listiny základních práv.²⁷ Následně dodá ešte niečo o právach homosexuálov²⁸ a po jej vystúpení opäť zaznie potlesk.

---

²⁷ Tamtiež.

²⁸ „Nícméně, aby můj příspěvek nebyl pouze negativní, dovolím si vznést jeden pozměňovací návrh. Bude se týkat článku 3 odst. 1, u něhož navrhuji toto znění: Základní práva a svobody se zaručují všem - bez rozdílu pohlaví, sexuální orientace, rasy, barvy pleti, jazyka, víry, náboženství atd.“ Podľa záznamu zaznie v sále šum. Samková pokračuje: „Možná, že se vám zdá návrh

Poslanec Snemovne ľudu, František Magyar, sa neskôr zapojí do rozpravy pripomenutím pozmeňovacieho návrhu Pavla Čičmanca: „[...] podporujem pozmeňovací návrh docenta Čičmanca na zaradenie, rozšírenie pôvodného článku 7, teraz článku 6, o vetu: ‚Ľudský život je hodný ochrany od okamihu počatia až do prirodzenej smrti.‘ Masové vraždenie, ktoré sa odohráva dnes na našich gynekologických oddeleniach, musí zaraziť každého svedomitého človeka bez ohľadu na jeho svetový názor. Ved’ spôsobuje našej republike možno väčšie straty na nevinných životoch za jediný rok, než spôsobila druhá svetová vojna. Žena nemá právo na rozhodovanie o usmrtení plodu. Ved’ nie je to jej život, ale život inej ľudskej bytosti, pre ktorú je ona po dobu tehotnosti len schránkou. Nie som povolaný na to, aby som vysvetľoval dôsledky a vplyv interrupcie na ženský organizmus a na psychiku v sexuálnej výchove. Najnaliehavejšou úlohou však je zastaviť masaker a interrupciám vymedziť lekárske najnutnejší rozsah. Pritom len na jednom príklade by som chcel ilustrovať, že keby tá grécka matka nebola zachránila svojho syna mrzáčika pred priepasťou hory Tajgetos, dnes by sme boli chudobnejší o Homéra. Pre mňa, ako veriaceho, je myšlienka interrupcie za žiadnych okolností neprípustná. Nechcem však svoje názory vnucovať iným. Bola by to zase diktatúra a nie demokracia. Preto na upokojenie tých, čo majú strach z tejto kresťanskej diktatúry, poukazujem na štvrtý odsek pozmeneného článku pôvodne 7, teraz 6, ktorý citujem: ‚Porušenie práv podľa tohto článku nie je, keď bol niekto zbavený života v súvislosti s jednaním, ktoré podľa zákona nie je trestné.‘ Tu sú zadné dvierka pre lekársku vedu, aby v tých prípadoch, kde lekárska veda to vidí ako odôvodnené, interrupcia bola povolená. Preto vyzývam každého svedomitého poslanca a poslankyňu, ktorej záleží na budúcnosti našej republiky, bez ohľadu na svetový názor, aby hlasovali za pozmeňovací návrh docenta Čičmanca, prípadne za výsledný návrh, ktorý vyjde z jeho návrhu, z návrhu poslanca Luxa a ďalších. Za to, že poslúchnete hlas vášho svedomia, vám vopred ďakujem.“²⁹ Opäť sa ozve potlesk.

---

směšný; bezprostředně se dotýká 4 % našeho obyvatelstva, které jsou nespravedlivě postiženi, ale kteří nejsou ani nemocní, ani nenormální, ani úchylní, jsou prostě jiní. Jestliže má toto být Listina práv všech občanů a všech lidí v tomto státě žijících, nechť je opravdu všech, nechť je tam zakotvena i možnost této jinakosti. Mohu vás ubezpečit, že k této právní úpravě sáhly i jiné státy jako např. Francie a Dánsko. Děkuji vám.“ (Tamtiež).

²⁹ Stenoprotokol č. 11 zo spoločnej schôdze Snemovne ľudu a Snemovne národov Federálneho zhromaždenia z 8. januára 1991, online: <https://www.nrsr.sk/dl/Browser/Document?documentId=83172> [09-09-2025].

Nato zareaguje poslanec Viliam Soboňa slovami: „Keď dovolíte, veľmi nerád, ale musím pripomenúť, že úvahy o počatí a živote jedinca sa tu z vedeckého a filozofického hľadiska vedú veľmi povrchno. Preto prosím, aby sme sa vystríhali termínu ‚masové vraždenie‘.“³⁰ Magyarova interpretácia Čičmancovho návrhu (ktorá, mimochodom, pridáva slová „až do prirodzenej smrti,“ ktoré v Čičmancovom vyjadrení nezazneli) vyznieva ako zákaz interrupcií tam, kde preto nie sú medicínske dôvody. Čiže ako zákaz interrupcií napríklad v prípade znásilnenia.

Odišný postoj k veci vyjadruje poslanec Snemovne ľudu, Miloš Krejcar: „Na Mezinárodnej konferencii OSN o ľudských právach, konanej dne 22. 4. 1968 v Teheráne, bola prijatá proklamácia o ľudských právach, ktorá v článku 16 znie takto - cituji: ‚Rodiče majú základní ľudské právo svobodně a zodpovědně určovat počet svých dětí a časový odstup mezi nimi.‘ Toto základní ľudské právo pak bylo doplněno na první světové populační konferenci OSN v Bukurešti v roce 1974 takto: ‚§ 4 f - všechny dvojice a jednotlivci mají základní právo svobodně a zodpovědně rozhodovat o počtu svých dětí a o časovém odstupu mezi nimi a má se jim dostat informací a prostředků, aby takto činit mohli. Odpovědnost dvojic i jednotlivců při výkonu tohoto práva bere v úvahu potřeby jejich žijících a budoucích dětí a své zodpovědnosti vůči společnosti.‘ Tento paragraf byl znovu potvrzen na druhé světové populační konferenci OSN v Mexico City. Názor je v souladu s požadavkem, aby každé dítě se narodilo do rodiny jako dítě chtěné, jehož příchod na svět si rodiče plánují a přejí, což zaručuje dítěti nejen zdárný vývoj tělesný, duševní a společenský, ale jsou pro ně přichystány v rámci možností optimální podmínky, a tak zaručena zdravá a duševně kvalitní budoucnost národa. Kdybychom tyto okolnosti zpochybňovali a odmítali uznat, pak bychom museli souhlasit s předsedkyní Yorského hnutí za práva týkající se reprodukce: ‚Celá legislativa není dobře vedena. Každý zákon, zaměřený jen na embryo, nemůže podpořit postavení žen před zákonem.‘ Proto navrhuji, aby do lidských práv byla vtělena stať odhlasovaná na první světové populační konferenci OSN v Bukurešti 1974, a to v části 32/2. V případě, že bychom nesouhlasili s těmito podmínkami plánovaného rodičovství jako základního lidského práva, negovali bychom nejen z hlediska právního právo žen rozhodovat svobodně o svém mateřství, ale neuznávali bychom ani některé zásady medicínské. Jako lékař, který třicet osm let pracoval na porodním nebo na operačních gynekologických sálech, zažil jsem éru, kdy v

---

³⁰ Tamtiež.

našem státě byly přísně zakázány interrupce. V tomto období na celé věci nejtristnější bylo, že ženy utrpěly těžkou újmu na zdraví jako následek kriminálních potratů. Konečně chci upozornit, že v našem státě ročně umíralo zbytečně 200 žen, protože tyto zákroky byly prováděny za naprosto nepřijatelných kautel a neodborně - laiky. Dne 1. ledna 1958 vstoupil v platnost zákon č. 68/1957 Sb., o umělém přerušení těhotenství. Všechny tyto tzv. samovolné potraty, které jsme vždy v noci likvidovali, ustaly, a tragické příhody tohoto druhu se staly minulostí. Dámy a pánové, zodpovědně prohlašuji, že jsem proti interrupcím a dívám se na ně jako na zásah násilný. Na druhé straně však jako lékař považuji tento zákon za nutný, aby žena mohla správně řešit svou havarijní situaci. Nemusíme se ptát ani filozofovat dnes o tom, jaké následky by mělo odmítnutí tohoto zákona. Tragickým příkladem je pro nás Rumunsko, kde v roce 1965 prohlásil Ceausescu oplodněné vejce za majetek socialistického státu a interrupce pod vysokým trestem zakázal. Výsledkem bylo, že křivka populace zůstala na stejné výši, zato stoupl počet úmrtí těhotných žen na nezvykle vysoké hodnoty. Zvažme prosím, že v Evropě jen v Irsku a nyní krátkou dobu v Polsku jsou interrupce zakázány, ve všech ostatních zemích jsou nejen legalizovány, ale ještě více liberalizovány než u nás. Každá negace tohoto zákona nahrává kriminálním abortérům doma a vede, jak my říkáme, k potratovému turismu, to je k cestování za umělým přerušením těhotenství do jiných států u těch žen, které na to mají. Jsem přesvědčen, že proti počtu interrupcí můžeme bojovat jen osvětou, a to jak ve školách, tak v rodině a v neposlední řadě musíme počítat i se zdravotníky. Mám za to, že rozhodování o tak závažné okolnosti by nemělo spočívat jen na bedrech politiků, ale měli bychom se řídit zkušeností našich lékařských společností.³¹ Zaznel opět potlesk. Krejcarova argumentácia je zjavne pragmatická. Krejcar tvrdí, že je proti interrupciám, no pre väčšie dobro (alebo menšie zlo) považuje za nutné akceptovať ich ako legálne (aby nedochádzalo k interrupciám načierno, čo by mohlo viesť k zbytočným úmrtiam žien).

Následne sa do diskusie zapoja ďalší kritici zákazu interrupcií. Najprv poslankyňa Snemovne ľudu, Gabriela Rothmayerová, ktorá len lakonicky skonštatuje: „Poslanec Krejcar povedal vlastne to, čo som chcela povedať ja,

---

³¹ Stenoprotokol č. 11 zo spoločnej schôdze Snemovne ľudu a Snemovne národov Federálneho zhromaždenia z 8. januára 1991, online: <https://www.nrsr.sk/dl/Browser/Document?documentId=83173> [09-09-2025].

takže sa vzdávam slova.³² A následne, na záver tohto rokovacieho dňa, vystúpi s dlhším slovom poslanec A. Ondrejko: „[...] ja sa slova nevzdávam, i keď tiež len podporím predchádzajúceho rečníka. Vzhľadom na to, že niektorí poslanci hovorili o tomto probléme veľmi zoširoka, chcem hovoriť za tú skupinu poslancov, ktorá má na daný problém iný názor. Mnohí poslanci v tejto rozprave odporúčali pozmeňovací návrh k prerokúvanej Listine ľudských práv a slobôd v tom zmysle, aby ľudský život bol chránený zákonom, a to už od okamihu počatia. Ani ja nepokladám vysoký počet interrupcií na počet narodených detí za normálny. Naopak, pokladám ho za hrubý defekt našej spoločnosti, za vážne ohrozenie zdravia našich žien-matiek. Žiaľbohu, v mnohých prípadoch interrupcia vlastne nahrádza antikoncepciu. Hrubo sa zanedbala výchova mládeže k zodpovednosti, skromnosti, láske, ale i k šťastnému a zodpovednému sexuálnemu životu a rodičovstvu. Keď k tomu pridáme veľmi nevhodné a nedostatočné antikoncepčné prostriedky, obnažíme korene masovej interrupcie. Zmeniť tento nepriaznivý jav sa nedá zamontovaním nejakého paragrafu do zákona, ale len úplne novým prístupom k uvedeným problémom. Predložené návrhy na ochranu ľudského plodu sú skutočne veľmi humánne, ale vôbec nezabezpečujú humánnosť budúcemu ľudskému životu. Naša spoločnosť zatiaľ nie je taká bohatá a taká humánna, aby každému dieťaťu zabezpečila šťastný život, aký môže byť len v usporiadanej rodine. Myslím tým rodinu s matkou a otcom v normálnych materiálnych podmienkach v dobrej mravnej a morálnej rodinnej atmosfére. Zastávam názor, že každé dieťa má právo na bezstarostné, šťastné, harmonické detstvo, naplnené rodičovskou láskou. Na každom dieťati, ktorému je toto odoprené, sa pácha zločin. Spáchali ho rodičia, ktorí ho splodili nechcene, často v alkoholickom opojení, pod vplyvom drog alebo ako donucovací prostriedok voči jednému z rodičov. Nechcené dieťa často spôsobí tragédiu mladistvej matke, ktorá pod ťarchou skazeného života zmení materskú lásku na nenávisť voči dieťaťu. Všetci poznáme prípady týrania detí, vedúce až k usmrteniu. Ale i v iných podmienkach môže byť dieťa nevítané. Nie z dôvodu chýbajúcej rodičovskej lásky, ale z dôvodu veľkej zodpovednosti k budúcemu dieťaťu, jeho výchove a materiálnemu zabezpečeniu. Uvedomme si, že ešte sme len na prahu procesu mravnej, sociálnej a ekonomickej obrody našej spoločnosti. Prijatie navrhovaného zákazu interrupcií by znamenalo obrovský zásah do života mladej generácie, ktorá na to nie je morálne, psychicky ani ekonomicky pripravená. Počet

---

³² Tamtiež.

opustených detí v detských domovoch by sa podstatne zvýšil. Bude naďalej narastať počet rodiacich sa duševne retardovaných detí. Odštartujeme dobu pokútnych potratov za úplatky, ktoré sa budú robiť na periférii zdravotníckych zariadení, alebo mimo nich - nekvalifikovanými ľuďmi. Prijatiu takého závažného rozhodnutia by mal predchádzať dôkladný dialóg s mladou generáciou. Nemali by sme rozhodnúť bez nich. Súhlasím so všetkými faktami, ktoré tu mnohí poslanci na ochranu ľudského plodu predniesli. I napriek tomu si myslím, že dokiaľ nezvládneme proces plánovaného rodičovstva, nie je vhodná doba na prijatie tohto pozmeňovacieho návrhu. Podmieňovať hlasovanie za tento návrh hlasovaním za celý obsah Listiny ľudských práv a slobôd pokladám za prenáhlené a neseriózne." Zaznie potlesk.

Ondrejkoovičovo vyjadrenie (ktoré opäť predstavuje akýsi pokus o pragmatickú argumentáciu a ktoré je svojím dôrazom na dostupnosť antikoncepcie v zákyte s jeho predrečníkmi – menovite Sándorovou, Krejcarom a implicitne i Rothmayerovou) reaguje na problém nastolený už predtým Anderkom, že odmietnutie zohľadniť práva či ochranu plodu môže na strane niektorých konzervatívnych poslancov viesť až k odmietnutiu hlasovať za návrh Listiny ako celok.

Druhý deň ráno podpredseda Snemovne národov, Jan Sokol konštatuje, že otázka ochrany života pred narodením „je nesmírně vážné téma a rozumím pohnutkám, které vedly k pozměňovacím návrhům, jež tu byly včera podány. Všichni víme, že současné zacházení s nenarozenými dětmi není uspokojivé. Tady bude potřeba dlouhé cesty k tomu, abychom se dostali tam, kde dnes civilizované země jsou. Na druhé straně tuto oblast [...] znění tohoto zákona přímo nezmění. Jde o to, abychom ji měnili pozvolna, nepřímou a k cíli, o který se nám jedná. Prosím vás proto, abyste - ať hlasování o pozměňovacích návrzích dopadne jakkoli, dokázali překonat eventuální zklamání a neohrozili tento velice důležitý projekt jako celek.“³³ Zaznie potlesk. Sokol teda vyzýva k ochote ku kompromisu.

Následne vystúpi so svojím prelomovým (a napokon úspešným) pozmeňovacím návrhom poslanec Snemovne národov, Ivan Fišera: „*Pane předsedo, pane předsedající, dámy a pánové, pan poslanec Sokol velmi*

---

³³ Stenoprotokol č. 11 zo spoločnej schôdze Snemovne ľudu a Snemovne národov Federálneho zhromaždenia z 9. januára 1991, online: <https://www.nrsr.sk/dl/Browser/Document?documentId=83174> [09-09-2025].

usnadnil mně osobně situaci, protože nemusím v podstatě zdůvodňovat svůj pozměňovací návrh. Chtěl bych jenom velmi stručně říci, že nic na tomto světě není dokonalé. To, co je hodné úcty, je poctivé úsilí lidí vyrovnat se s nejtěžšími, nejsložitějšími, a přitom morálně nejzávažnějšími problémy. Vážím si Pascalova výroku, který říká, že nedává za pravdu ani těm, kteří člověka vyvyšují, ani těm, kteří ho ponižují, ale těm, kteří v úzkostech - a já bych řekl odpovědně - hledají. Měli abychom si v základní preambuli opravdu otevřít prostor pro hledání, aniž bychom se dostali okamžitě do rozporu se současným právním řádem, protože budeme muset řešit velmi složité, sociální, morální, ale i vědecké problémy, které v poslední době u mnohých z nás změnilý náš názor na lidský život. Doporučuji proto, aby tento pozměňovací návrh, článek 7, odstavec 1 zněl takto: ‚Každý má právo na život. Lidský život je hoden ochrany už před narozením.‘ Děkuji vám za pozornost.“³⁴ Ozve sa potlesk.

Vzápätí zaznie podpora tohto návrhu zo strany iných poslancov i niektorých predkladateľov ostatných pozmeňujúcich návrhov. Poslanec J. Ambros: „Za Klub poslancov Kresťanskodemokratického hnutia chcem vyjadriť, že plne podporujeme návrh poslanca Fišeru.“ Opäť potlesk. Poslanec J. Lux: „Vážení kolegové, já se domnívám, že tento problém tady byl trochu zdramatizován, že jsme zde nejednali o interrupčním zákoně. Tady jsme překládali návrhy - tak zde byl předložen i můj návrh v tom smyslu, že lidský život před narozením zaslouží ochranu státu nebo zákonu. To znamená, já se vzdávám svého návrhu a jednoznačně podporuji návrh kolegy Fišery.“ Potlesk. Poslanec D. Vincze: „Ja by som chcel tlmočiť názor Maďarského kresťanskodemokratického hnutia a Klubu súžitia Egyteles. Naše hnutie podporuje pozměňovací návrh pána Fišeru.“ Potlesk. Poslanec Krejcar: „Plne souhlasím s poslancem Fišerou a vzdávám se svého včerejšího návrhu.“ Potlesk. Poslanekyňa Nováková: „Podporuji také doplňující návrh poslance Fišery a pokud projde, vzdávám se svého doplňujícího návrhu.“ Poslanec Čičmanec: „Ja sa vzdávam svojho návrhu vzhľadom na to, že návrh poslanca Fišeru je síce o to prijateľnejší pre viac ľudí. Dúfam, že bude schválený.“ Potlesk. Poslanec Kvasnička: „Ja sa tiež vzdávam svojho návrhu za predpokladu, že bude prijatý návrh pána poslanca Fišeru.“ Znie potlesk.“³⁵

---

³⁴ Tamtiež.

³⁵ Tamtiež.

Odlišný postoj zaujme poslanec Michálek, ktorý zotrva na svojom návrhu (pričom prehovorí ešte pred Čičmancom a Kvasničkom): „*Kolegyně a kolegové, necht' mi Federální shromáždění promine, já jsem se ve svém životě vždy řídil zásadami, i když jsem na ně doplatil. Bojoval jsem za existenci tohoto státu, bojoval jsem za lidská práva politických vězňů a v této formulaci se držím svého návrhu a žádám, aby o něm bylo hlasováno. Děkuji.*“³⁶

Po Čičmancovi a Kvasničkovi vyjadrí Fišerovmu návrhu podporu ešte poslanec Snemovne národov, Ján Horník: „*Viac poslancov uvádzalo vo svojich vystúpeniach štatistiku potratov, ani tou sa nebudem zaoberať. Nebudem ju ani opakovať, uvediem len jeden údaj, a to ten, ktorý sa uvádza od roku 1958, že u nás v republike bolo viac než 3 milióny potratov. Keď sa zamyslíme nad týmto číslom a začneme uvažovať, koľko sme vlastne stratili vynikajúcich ľudí, napr. takých Hayrovských, Seifertov, Hviezdoslavov alebo Aurelov Stodolov. Preto je treba toto vziať do úvahy a brániť život už od jeho začiatku, a preto sa pripájam k tomuto návrhu, ktorý tu predniesol pán poslanec Fišera a budem zaň hlasovať. Tento návrh je ďalším krokom na mravnej obnove nášho štátu a všetkých našich ľudí. O týchto otázkach sme mohli čítať v Pastierskom liste. Všetci biskupovia, českí, moravskí i slovenskí na túto veľmi vážnu problematiku upozorňovali. Verím, že my ako poslanci sa i nad tými vecami zamýšľame a tento návrh pána poslanca Fišeru do Listiny práv a slobôd vtesnáme.*“³⁷

Následne, po diskusii o niektorých iných témach, vyjadrí rovnakú podporu Fišerovmu návrhu aj poslanec Vlastislav Valtr: „*Pane předsedo, pane předsedající, v záležitosti ochrany života před narozením souhlasím s poslancem Fišerou a vzdávám se svého příspěvku.*“³⁸ O čosi váhavejší, no tiež podporujúci, je S. Hanák (ešte pred Valtrom): „*Pane předsedající, po vystoupení kolegy Fišery se vzdávám svého diskusního příspěvku, i když se přiznám, že formulace poslance Michálka je mi mnohem bližší.*“³⁹

---

³⁶ Tamtiež.

³⁷ Tamtiež.

³⁸ Stenoprotokol č. 11 zo spoločnej schôdze Snemovne ľudu a Snemovne národov Federálneho zhromaždenia z 9. januára 1991, online: <https://www.nrsr.sk/dl/Browser/Document?documentId=83177> [09-09-2025].

³⁹ Stenoprotokol č. 11 zo spoločnej schôdze Snemovne ľudu a Snemovne národov Federálneho zhromaždenia z 9. januára 1991, online: <https://www.nrsr.sk/dl/Browser/Document?documentId=83176> [09-09-2025].

Návrh poslanca Fišeru je napokon (po neprijatí Micháľkovho návrhu) takmer jednomyselne prijatý. Stenoprotokol uvádza (slovami predsedajúceho): „*Hlasovat budou poslanci Sněmovny lidu. Kdo je pro tento pozměňující návrh? (Sto jedenáct.) Sto jedenáct. Děkuji. Kdo je proti? (Dva.) Dva. Děkuji. Zdržel se někdo hlasování? (Sedm.) Sedm. Děkuji. Nyní bude hlasovat Sněmovna národů. Nejdříve poslanci zvolení v České republice. Kdo je pro tento návrh, nechť zvedne ruku! (Padesát dva.) Padesát dva. Kdo je proti? (Tři.) Tři. Kdo se zdržel hlasování? (Šest.) Šest. Děkuji. Poslanci zvolení ve Slovenské republice. Kdo je pro tento návrh, nechť zvedne ruku! (Padesát tři.) Padesát tři. Děkuji. Kdo je proti? (Nikdo.) Nikdo. Zdržel se někdo hlasování? (Čtyři.) Čtyři. Děkuji. (Potlesk.) Pozměňující návrh byl přijat.*“⁴⁰ Na konci rokovania je schválená samotná Listina a tým je táto otázka (čo sa čisto legislatívnej podoby problému týka) uzavretá. Dá sa však tušiť, že prijatá formulácia o ochrane ľudského života pred narodením ešte vzbudí kontroverzie (čo sa v slovenskom kontexte napokon stane zhruba o desať rokov neskôr, keď dôjde k už spomínanému sporu pred ústavným súdom o význam tohto ustanovenia).

Zanedlho nato (na prelome augusta a septembra 1992) je predmetná formulácia daného odseku garantujúca každému právo na život a zároveň konštatujúca, že ľudský život je hodný ochrany už pred narodením, prebratá do Ústavy Slovenskej republiky poslancami Slovenskej národnej rady, a to bez nejakej ďalšej diskusie o jej znení a zmysle.⁴¹ Z čl. 6 ods. 1 Listiny sa tak stáva čl. 15 ods. 1 Ústavy. Možno preto

---

⁴⁰ Stenoprotokol č. 11 zo spoločnej schôdze Snemovne ľudu a Snemovne národov Federálneho zhromaždenia z 9. januára 1991, online:

<https://www.nrsr.sk/dl/Browser/Document?documentId=83181> [09-09-2025].

⁴¹ Jediný, kto na túto vetu v rozprave SNR pri prijímaní Ústavy SR nejakým spôsobom odkáže (a to práve v súvislosti s v tejto monografii neskôr rozoberaným pojmom cyrilo-metodského duchovného dedičstva), je Anton Neuwirth: „*V tejto súvislosti ešte navrhujem a dovoľím si usmerniť pozornosť na ods. 4 článku 15. Prečítam kvôli kontextu ďalšie dva odseky článku 15. Prvý článok [sic!]: ‚Každý má právo na život. Ľudský život je hodný ochrany už pred narodením.‘ Druhý odsek: ‚Nikto nesmie byť pozbavený života.‘ Štvrtý odsek však hovorí: ‚Porušením práv podľa tohto článku nie je, ak bol niekto pozbavený života v súvislosti s konaním, ktoré podľa zákona nie je trestné.‘ Z toho vyplýva, že zákon nižšej úrovne – tam sa hovorí o prostom zákone – môže poprieť ústavný zákon, ba čo viac, prirodzený zákon, z ktorého vyplýva ochrana života. Preto navrhujem, aby ods. 4 spomínaného článku bol z ústavy vypustený. Okrem toho, pokiaľ tento odsek tu trvá, je protirečenie aj s preambulou navrhutej ústavy. V preambule sa hovorí: ‚v zmysle cyrilo-metodského duchovného dedičstva‘. Je zrejmé, že pod týmto dedičstvom sa nedá rozumieť nič iné, ako kresťanské princípy – prosím, nehovorím kresťanstvo, ale kresťanské princípy. A tieto sú jednoznačne za ochranu života. Je preto nezlučiteľné, aby jedna ústava na*

povedať, že pohľad do vyššie rozobratej parlamentnej rozpravy z roku 1991 nám ukazuje, ako sa rodila táto nielen federálna, ale aj slovenská ústavná norma. Ako som uviedol na začiatku, k danej diskusii sa ešte vrátim v tretej kapitole.

---

*jednom mieste sa dovoľavala kresťanských princípov a na inom mieste bola hrubo proti nej. Ak by sme pripustili túto inkompatibilitu, potom zo svätého Cyrila a Metoda by sme neurobili nič iné, ako farebnú nálepku na určitom menejcennom tovare, ktorý vo svojej podstate protirečí tomu, čo táto nálepka hlási. Vysoko si cením toto grémium, preto som presvedčený, že pochopí moju snahu aj túto kontradikciu a bude hlasovať v zmysle, ktorý som navrhol." (Stenografická správa o 5. schôdzi Slovenskej národnej rady konanej 31. augusta a 1. septembra 1992, s. 72-73, online: <https://www.nrsr.sk/dl/Browser/DsDocumentVariant?documentVariantId=12491&fileName=zazn.pdf&ext=pdf> [21-12-2025])). Tento Neuwirthov návrh nebol prijatý a Neuwirth nakoniec hlasoval proti návrhu Ústavy (Tamtiež, s. 285). Mimochodom, navrhoval tiež zaradiť do prvej hlavy Ústavy článok o prirodzenom práve so znením: "1. Práva a povinnosti nezávisle od času a miesta sú prirodzenými právami a povinnosťami. 2. Tieto práva a povinnosti sú vecnou náplňou prirodzených zákonov. 3. Pri kolízii prirodzeného a pozitívneho zákona je prirodzený zákon nadradený pozitívnemu zákonu. 4. Pri pochybnostiach o znení prirodzeného zákona rozhoduje Ústavný súd Slovenskej republiky. 5. Každý môže konať, čo sa neprotiví prirodzenému zákonu a nie je iným zákonom zakázané. Nikoho nemožno nútiť konať niečo, čo je proti prirodzenému zákonu a čo žiaden iný zákon neukladá." (Tamtiež, s. 237). Ani tento návrh neprešiel. Neuwirth sa v rozprave vyjadril i v mene celého Kresťansko-demokratického hnutia a po uvedení rôznych dôvodov pre nesúhlas so znením návrhu Ústavy dodal: „A konečne, čo je pre nás najťažšie, predložený návrh ústavy obsahuje pasáže, ktoré nie sú zlučiteľné s kresťanským presvedčením. Z týchto uvedených závažných dôvodov je predložená forma ústavy pre poslancov Kresťansko-demokratického hnutia neprijateľná." (Tamtiež, s. 270). Neuwirth teda zjavne nepovažoval existujúcu ústavnú ochranu ľudského života pred narodením za dostatočnú. K okolnostiam prípravy Ústavy SR pozri napríklad dizertáciu Ondreja Ružičku (RUŽICKA, O. *Legitimita prijatia Ústavy Slovenskej republiky (pôvodná ústavodarná moc v roku 1992)*. Dizertačná práca. Bratislava: Právnická fakulta UK, 2020).*

2.

KRÁTKO O MEDZINÁRODNOM A ZAHRANIČNOM KONTEXTE

Vo federálnej diskusii predostretej v predchádzajúcej kapitole sme si mohli všimnúť odkazy na Dohovor o právach dieťaťa z roku 1989 i na zahraničné prostredie. V rovine politickej aj právnej argumentácie ide o principiálne legitímne ohľady (i keď nie s rovnakou váhou; veď medzinárodné záväzky sú, pochopiteľne, podstatnejšie než snaha o prihliadanie na cudzí právny poriadok či aplikačnú prax zahraničných súdov, nehovoriac o zohľadňovaní prostých sociálnych či kultúrnych podmienok života v iných štátoch, ktoré by nám potenciálne mohli či mali byť vzorom, čo je ešte o čosi menej relevantný argument). Zvažovanie medzinárodnoprávných súvislostí a snaha o komparatívny pohľad sa objavili aj v rozoberanom rozhodnutí Ústavného súdu SR. Po historickom aspekte ústavnej ochrany ľudského života pred narodením si preto teraz nakrátko všimnime medzinárodnoprávnu a komparatívnu rovinu problému.

Medzinárodno-konformný výklad je obligatórnou výkladovou metódou, a to zvlášť, pokiaľ ide o ochranu ľudských práv. Napokon, ľudské práva sú fenomén presahujúci hranice jednotlivého štátu a majú svoje zakotvenie vo viacerých významných medzinárodných dokumentoch, pričom netreba pripomínať, že v zmysle čl. 7 ods. 5 a čl. 154c ods. 1 Ústavy majú medzinárodné ľudskoprávne zmluvy prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky. Pri pohľade do medzinárodného práva (vzťahujúceho sa na Slovenskú republiku) možno v súvislosti s témou ochrany ľudského života pred narodením skonštatovať, že tu nenachádzame relevantný dokument, ktorý by zakazoval prax interrupcií, akú poznáme u nás (nemožno teda hovoriť o nejakom *práve* plodu na život) ani taký, ktorý by naopak hovoril o práve na interrupciu.

Pokiaľ ide o samotný Dohovor o právach dieťaťa, tento síce v preambule obsahuje odkaz na Deklaráciu práv dieťaťa z roku 1959, kde sa uvádza, že „*dieťa pre svoju telesnú a duševnú nezrelosť potrebuje osobitné záruky, starostlivosť a zodpovedajúcu právnu ochranu pred narodením aj po ňom.*“⁴² Avšak, ako poukázal ústavný súd: „*Skupina navrhovateľov tohto*

---

⁴² Dohovor o právach dieťaťa (u nás publikovaný pod číslom 104/1991 Zb.), online: <https://www.employment.gov.sk/files/slovensky/ministerstvo/narodne-koordinacne-stredisko/dohovor-pravach-dietata.pdf> [04-12-2025]. Mimochodom, už pri prijímaní

textu Dohovoru o právach dieťaťa podčiarkla v osobitnom vyhlásení, že pojem ‚ľudská bytosť‘ sa vzťahuje len na narodené osoby, čo je v súlade s dlhodobým ponímaním zakotveným vo Všeobecnej deklarácii ľudských práv. Aj jurisprudencia Výboru pre práva dieťaťa, ktorý interpretuje a monitoruje dodržiavanie Dohovoru o právach dieťaťa zmluvnými štátmi, taktiež odmieta plodu právo na život zdôrazňujúc opakovanú obavu o prístup

---

Dohovoru o právach dieťaťa z roku 1989 sa vo federálnej parlamentnej diskusii objavila aj téma ochrany ľudského života pred narodením. Spoločná spravodajkyňa výborov Snemovne národov, Marie Kaplanová, uviedla: „Československý právni rád dosud neobsahoval dostatečné záruky práv detí. [...] V této souvislosti bych se chtěla zmínit o některých právech, která u nás nejsou plně respektována. Jako první je nejzákladnější právo dítěte, právo na život. Už v Deklaraci práv dítěte, přijaté Valným shromážděním rovněž 20. listopadu 1959, je uvedeno - cituji - ‚že dítě pro svou tělesnou a duševní nezralost potřebuje zvláštní záruky, péči a odpovídající právní ochranu před narozením i po něm.‘ [...] Díky modernímu výzkumu vědy vědci, zabývající se touto problematikou, souhlasně došli k závěru, že embryo vnímá, cítí a reaguje. Nedovede se však bránit. Nechceme-li nadále porušovat článek 7 a 47 Úmluvy, je nutno rozvinout širokou diskusi a naplnit článek 24 odst. f), který zdůrazňuje výchovu občanů k plánovanému rodičovství. Výbory sociální a kulturní upozorňují v bodě 3, že je třeba uvést do souladu vnitřní zákonodárství s Úmluvou o právech dítěte, zejména pokud jde o právní ochranu dítěte před narozením i po něm. Stejně tak výbory zahraniční doporučují vládě, aby se zřetelem na článek 6. Úmluvy připravila takové kroky, které by řešily problematiku práva na život každého dítěte. Jenom pro informaci chci uvést, že v našem státě za minulý rok bylo 161 tisíc potratů, zatímco v Holandsku jich bylo necelých 5 tisíc a z toho ještě polovina žen byla z Belgie, Rakouska a jiných států. Tohoto snížení docílili systematickou osvětou na školách, pravdivým informováním veřejnosti a tím, že se věnovali plánovanému rodičovství.“ (Stenoprotokol č. 8 zo spoločnej schôdze Snemovne ľudu a Snemovne národov Federálneho zhromaždenia z 16. novembra 1990, online: <https://www.nrsr.sk/dl/Browser/Document?documentId=82997> [16-01-2026]).

Neskôr poslankyňa Eva Nováková kritizovala „pěstování embrií k výzkumným i komerčním účelům v laboratorních podmínkách. Různé praktiky laboratorního oplodnění, transplantace lidských vajíček, využívání lépe řečeno zneužívání tkání a orgánů lidských plodů k transplantacím a implantacím,“ a poukazyvala tiež na skutočnosť, že „po novelizaci zákona o umělém přerušeni těhotenství v roce 1983 stoupá u nás nezadržitelně počet potratů se všemi negativními důsledky zdravotními i morálními. Došlo k povážlivé přeměně veřejného i lékařského mínění. Co dříve bylo před přijetím zákona o umělém přerušeni těhotenství neslučitelné s eticko-medicínským pojetím lékařské praxe, stalo se v posledních třiceti letech běžným lékařským zákrokem. Postoj k dítěti se postupně stává utilitární kalkulací. Vzhledem k možnostem prenatální diagnostiky lze získávat informace i o pohlaví dítěte a eventuálním zdravotním poškozením. Do kalkulace rodičů o rozhodování, zda dovolit dítěti se narodit, vstupuje kromě kalkulace o počtu dětí i kalkulace o kvalitě očekávaného dítěte. Z těchto důvodů provádění umělého přerušování těhotenství se blíží aktivní euthanasii. V nedávné době byla požadována úcta k počatému životu, protože je povolán k lidství. Není opravdové kultury bez úcty k sobě a svému bližnímu.“ (Stenoprotokol č. 8 zo spoločnej schôdze Snemovne ľudu a Snemovne národov Federálneho zhromaždenia z 16. novembra 1990, online: <https://www.nrsr.sk/dl/Browser/Document?documentId=82998> [16-01-2026]).

dospievajúcich dievčat k bezpečným interrupčným službám. Výbor pre práva dieťaťa tiež vyslovil, že bezpečná interrupcia je súčasťou práva dospievajúcich dievčat na primerané zdravie alebo na základné zdravie a blahobyť. Vyzval tiež na preskúmanie štátnych praktík podľa existujúcej legislatívy povoľujúcej interrupcie zo zdravotných dôvodov s cieľom predchádzať nelegálnej interrupcii a zlepšiť ochranu fyzického a duševného zdravia dievčat. Z uvedeného tiež vyplýva, že definícia dieťaťa na účely Dohovoru o právach dieťaťa nezahŕňa plod.⁴³ Okrem toho je vhodné všimnúť si tiež čl. 7 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa, kde sa uvádza, že každé dieťa je registrované ihneď po narodení a že má od narodenia právo na meno, štátnu príslušnosť, a pokiaľ to je možné, tiež právo poznať svojich rodičov a právo na ich starostlivosť. Je to podporný argument (na ktorý v rozhodnutí poukazuje aj ústavný súd) v prospech tvrdenia, že pod pojem dieťaťa (ako právneho subjektu) v zmysle daného dohovoru nespadá. O ochrane plodu ako objektu práva sa tu nič explicitné nedočítame, ibaže by sme ju vyvodzovali z vyššie citovanej preambuly odkazujúcej na Deklaráciu práv dieťaťa z r. 1959.⁴⁴ V celkovom súčte teda síce z Dohovoru o právach dieťaťa nevyplýva právo na interrupciu bez udania dôvodu, no bez ďalšieho z neho nevyplýva ani zjavná materiálna právna ochrana od počatia. Prinajmenšom možno povedať, že akýkoľvek pozitívny záver takéhoto druhu by bol značne neistý.

Veľmi nápomocné nie sú ani ostatné relevantné medzinárodné dokumenty. Európsky dohovor o ľudských právach formuluje v čl. 2 právo

---

⁴³ Nález ÚS SR sp. zn. PL. ÚS 12/01 zo 4. decembra 2007, II. A., 3-3, s. 44.

⁴⁴ Tomáš Ľalík v danom kontexte poukazuje na výhradu, ktorú voči čl. 6 Dohovoru o právach dieťaťa urobilo Francúzsko, keď vyhlásilo, že tento článok, ktorý formuluje právo dieťaťa na život, „nemôže byť vykladaný ako vytvárajúci prekážku voči aplikácii právnych noriem francúzskej legislatívy týkajúcich sa dobrovoľného ukončenia tehotenstva.“ (Citované podľa ĽALÍK, T. Nález Ústavného súdu SR PL.ÚS 12/01: kritické reflexie a návrhy na vylepšenie ochrany nenarodeného dieťaťa. In *Justičná revue*, 2026, roč. 78, č. 2, s. 119). Ľalík chápe poukaz na tento krok Francúzska ako argument v prospech záveru, že v zmysle daného dohovoru patrí právo na život už nenarodeným. Zdôrazňuje, že preambula je pre dohovor interpretačne relevantná, čo vyplýva z čl.31 ods.2 Viedenského dohovoru o zmluvnom práve a vo vzťahu k francúzskej výhrade dodáva: „Aj keď sú prítomné aj názory autorov, že štáty takéto vyhlásenie urobiť nemuseli kvôli vnútroštátnej legislatíve umožňujúcej dobrovoľné potraty, domnievam sa, že kvôli právnej istote tak Slovensko urobiť malo, pretože znenie preambuly nevyvoláva pochybnosti o tom, kto je dieťa.“ (Tamtiež). Odkaz Ústavného súdu SR na vyhlásenie skupiny navrhovateľov textu dohovoru o tom, že pojem ľudská bytosť sa vzťahuje len na narodených, Ľalík považuje za nepodložený: „Túto skupinu navrhovateľov Ústavný súd necituje, takže nie je jasné, čo tým myslí.“ (Tamtiež).

na život, pričom rovnako ako Ústava SR ho garantuje „každému“. Pojem „každý“ tu, samozrejme, nie je vysvetlený a prax ho, ako možno tušiť, dlhodobo vníma ako *každého narodeného*. Ako v danom náleze poukázal aj ústavný súd: „Z obsahu rozhodnutí Komisie a Európskeho súdu pre ľudské práva [...] vyplýva, že podľa ich doterajšej judikatúry plod (*nasciturus*) nie je osobou oprávnenou na ‚právo na život‘ v zmysle čl. 2 ods. 1 dohovoru.“⁴⁵ Dodal, že z daných rozhodnutí „celkom zreteľne vyplýva, že jednotlivé štáty majú široký rámec pre uváženie v otázke úpravy umelého prerušenia tehotenstva. Rovnako spor o tom, kedy vzniká právo na život, spadá do rámca voľnej úvahy, ktorý vo všeobecnosti Európsky súd pre ľudské práva priznáva v tejto oblasti jednotlivým štátom (napr. Vo v. Francúzsko, rozsudok z roku 2004).“⁴⁶ Dominantné chápanie Dohovoru teda počíta s tým, že otázka momentu vzniku právnej subjektivity je vecou právnej úpravy jednotlivého štátu a nie je garantovaná týmto medzinárodným dokumentom.

Pokiaľ ide o Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach (u nás publikovaný ako vyhláška ministra zahraničných vecí č. 120/1976 Zb.), tento síce v čl. 6 ods. 1 obsahuje formuláciu, podľa ktorej „*každá ľudská bytosť má právo na život*“, avšak, ako uvádza ústavný súd: „Z histórie procesu dojednávania medzinárodného paktu je známe, že v ňom bol odmietnutý návrh, aby sa jeho čl. 6 ods. 1 vzťahoval aj na obdobie pred narodením. Potvrďuje to Travaux preparatoires Komisie, v ktorom sa uvádza, že bol navrhnutý a zamietnutý návrh, ktorý mal stanoviť, že ‚Právo na život je späté s ľudskou osobou od momentu počatia, toto právo je chránené zákonom‘, pričom Komisia v pomere hlasov 55:0 so 17 zdržaniami definitívne hlasovala za schválenie čl. 6, ktorý neobsahoval odkaz na počatie [...].“⁴⁷ Ani z tejto mnohostrannej medzinárodnej zmluvy teda nemožno vyvodiť myšlienku práva plodu na život.

Ochrana ľudského života pred narodením a úprava interrupcií je teda v zmysle týchto dokumentov, v konečnom dôsledku, vecou toho-ktorého právneho poriadku (štáty sa môžu rozhodnúť, ako budú vec regulovať). Ústavný súd sa v predmetnom rozhodnutí zaoberal ešte aj Dohovorom

---

⁴⁵ Nález ÚS SR sp. zn. PL. ÚS 12/01 zo 4. decembra 2007, II. A., 3.1, s. 41.

⁴⁶ Tamtiež, s. 41-42.

⁴⁷ Tamtiež, II. A., 3.2, s. 42.

o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien (u nás publikované ako vyhláška ministra zahraničných vecí č. 62/1987 Zb.), ktorý môže byť, na rozdiel od predchádzajúcich troch medzinárodných zmlúv, na ktoré sa môže teoreticky snažiť poukazovať proponent *pro-life* pozície, zas potenciálnym argumentačným nástrojom v rukách proponenta *pro-choice* pozície, ktorý sa prostredníctvom neho môže teoreticky snažiť obhájiť právo na interrupciu na žiadosť, ako ju poznáme v našich podmienkach. No práve tak, ako z predošlých dokumentov nemožno vyvodit' zákaz interrupcie na žiadosť ženy bez udania dôvodu, nemožno z Dohovoru o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien vyvodit' právo na takúto interrupciu. Je vhodné dodať, že za takmer dve desaťročia, ktoré uplynuli od vydania predmetného nálezu Ústavného súdu SR, nedošlo v oblasti medzinárodného práva v súvislosti s otázkou ochrany plodu (či už ako subjektu alebo objektu) verzus „možnosťou voľby ženy“ k zásadným zmenám a stále platí, že rozsah ochrany nenarodeného ľudského života a rozsah právnych možností vykonania interrupcie ostáva v zásade v rukách príslušného štátu.⁴⁸

Pokiaľ ide o komparatívnu rovinu, v súvislosti s ňou navrhovateľa v danom konaní poukazovali na niekoľko zahraničných ústavných rozhodnutí a tvrdili, že „viaceré európske ústavné súdy, napríklad Spolkový ústavný súd v Nemecku, Ústavný tribunál Poľskej republiky alebo Španielsky ústavný súd, poskytli ľudskému životu ochranu už od okamihu počatia alebo od okamihu nidácie oplodneného vajíčka v maternici napriek absencii podobných ustanovení, akým je čl. 15 ods. 1 druhá veta ústavy. A fortiori je teda nevyhnutné prísť k záveru, že aj čl. 15 ods. 1 ústavy zakotvuje ochranu nenarodeného života od počatia.“⁴⁹ Osobitne poukazovali na rozhodnutie Spolkového ústavného súdu, ktorý ešte v roku 1975 skonštatoval [rozhodnutie BVerfGE, 39, 1 (1975)], že nie je možné robiť žiadne rozdiely medzi jednotlivými fázami rozvíjajúceho sa života pred narodením alebo medzi prenatálnym a postnatálnym životom. V návrhu dodali, že aj v roku 1993 Spolkový ústavný súd „zopakoval svoje jednoznačné rozhodnutie, podľa ktorého sa ,na prerušenie tehotenstva musí hľadiť po celú dobu

---

⁴⁸ K diskusii o práve na interrupciu s ohľadom na medzinárodné dohovory pozri napr. RADAY, F. Culture, religion and women's international human rights. In BANDA, F. – JOFFE, L. F. (eds.). *Women's Rights and Religious Law. Domestic and International Perspectives*. Abingdon: Routledge, 2020, s. 23-25.

⁴⁹ Nález ÚS SR sp. zn. PL. ÚS 12/01 zo 4. decembra 2007, I., s. 8.

tehotenstva zásadne ako na neprávosť a teda musí byť právne zakázané.' [BVerfGE, 88, 203 (1993)].⁵⁰

Komparatívna rovina sa v danom čase stala tiež jedným z predmetov menšej akademickej výmeny medzi Danielom Lipšicom (ktorý ako advokát zastupoval navrhovateľov v danom konaní)⁵¹ a Jánom Drgoncom (ktorý zas zastupoval Ministerstvo zdravotníctva SR) na stránkach *Justičnej revue*. Daniel Lipšic vo svojom príspevku *Ústavný rozmer právnej úpravy umelého prerušenia tehotenstva* zopakoval argument hovoriaci o viacerých ústavných súdoch, pričom odkázal na dve spomenuté nemecké ústavné rozhodnutia, jedno španielske a jedno poľské.⁵² Za to si vyslúžil pomerne ostrú reakciu Jána Drgonca: „*Ďalšie príklady sa v právnej komparatistike sotva dajú nájsť, takže matematické vyjadrenie ‚viacerých ústavných súdov‘ má podobu čísla ‚tri‘. Pri takom vyjadrení sa však ťažko hľadá rozumný základ pre záver o ‚nevyhnutnom‘ výklade čl. 15 ods. 1, v súlade s judikatúrou ústavných súdov v Nemecku, Poľsku a Španielsku. Prečo práve tých troch a nie tých iných, ktoré o veci konali, ale v prospech výkladu o ochrane ľudského plodu v rámci práva na život sa nerozhodli? Ved' tak dopadli aj všetky konania pred orgánmi Rady Európy, keď ich z rôznych krajín sťažovatelia prizývali, aby sa vyslovili v prospech ochrany ľudského plodu! [...] Unáhlenosť tvrdení je výraznou črtou argumentácie slúžiacej na vyvolanie zdania o ‚nedemokratickej‘ platnej právnej úprave interrupcií, o vyčlenení Slovenskej republiky zo sveta ‚demokratických štátov‘, až dokiaľ sa táto úprava zásadne nezmení v prospech ochrany ľudského života.*“⁵³ Daniel Lipšic sa v ďalšom článku voči takýmto vyjadreniam ohradil a uviedol, že nenáležitého zovšeobecnenia v argumentácii sa nedopustil on (poukazom na iba tri ústavné súdy), ale jeho oponent, ktorý vo svojom článku tvrdil, „*že zákonným obmedzením interrupcií sa náš právny poriadok*

---

⁵⁰ Návrh podľa čl. 125 písm. a), písm. b) Ústavy Slovenskej republiky na začatie konania o súlade právnych predpisov z 3. mája 2001, II-B, s. 6. Citované podľa LUTERÁN, M. a kol. *Ako chrániť život?* Rovinka: Inštitút pre ľudské práva a rodinnú politiku, 2014, príloha na s. 62 a n.

⁵¹ Ministerstvo zdravotníctva sa s návrhom na obmedzenie interrupcií nestotožnilo. Spomedzi štátnych inštitúcií, ktoré ústavný súd vyzval na zaujatie stanoviska k návrhu, sa na stranu navrhovateľov v danom kontexte postavil len Najvyšší súd SR. Generálny prokurátor a Národná rada SR mali opačný postoj.

⁵² LIPŠIC, D. Ústavný rozmer právnej úpravy umelého prerušenia tehotenstva. In *Justičná revue*, 2002, roč. 54, č. 2, s. 167-168.

⁵³ DRGONEC, J. Ústavný rozmer právnej úpravy interrupcií. In *Justičná revue*, 2002, roč. 54, č. 2, s. 177-178.

„zas stane menej kompatibilným s právnymi úpravami platnými v iných štátoch“. V skutočnosti len menšia časť vyspelých demokratických krajín má tak liberálnu právnu úpravu interrupcií ako je tomu na Slovensku, i. e. takú právnu úpravu, ktorá v skoršom štádiu tehotenstva umožňuje vykonať interrupciu na základe žiadosti ženy bez toho, aby musela preukázať akýkoľvek relevantný dôvod. Z tohto pohľadu má reštriktívnejšiu právnu úpravu nie len Poľsko, SRN a Španielsko, ale aj Fínsko, Francúzsko, Írsko, Luxembursko, Kanada, Portugalsko, Švajčiarsko, Taliansko, Veľká Británia a ďalšie štáty.“⁵⁴ Nie je mojou snahou na tomto mieste danú diskusiu komentovať, preto sa ňou ďalej nebudem zaoberať. V kontexte komparatívnej roviny ju však považujem za podnetnú akademickú výmenu so zdravou dávkou kontroverznosti a preto som si ju dovoľil v tejto kapitole aspoň stručne spomenúť.

Ústavný súd si v danom rozhodnutí komparatívnu rovinu, samozrejme, všíma a snaží sa s ňou nejakým spôsobom vysporiadať. Na margo rozhodnutia Spolkového ústavného súdu z roku 1975 (a implicitne i ďalšieho citovaného rozhodnutia nemeckého súdu z roku 1993) upozorňuje, že v roku 1995 došlo v Nemecku k zásadnému právnemu posunu v tejto otázke: „[...] vykonanie interrupcie nie je trestné/protiprávne, musí ju vykonať lekár do uplynutia 12. týždňa tehotenstva a tehotná žena sa musí podrobiť povinnej konzultácii najneskoršie tri dni pred prerušením tehotenstva, pričom sieť konzultačných stredísk zabezpečuje štát.“⁵⁵ Zároveň upozorňuje, že v roku 2002 došlo k posunu aj vo Švajčiarsku, keď na základe referenda došlo k uvoľneniu podmienok ustanovených ešte v 40. rokoch, pričom „prísne obmedzenia interrupcií platia len v malom počte štátov (Andorra, Írsko, Lichtenštajnsko, Malta, Poľsko a San Marino).“⁵⁶ Ústavný súd konštatuje, že právna úprava interrupcií je naprieč Európou pomerne rôznorodá a že okrem niekoľkých štátov, ktoré interrupcie výrazne obmedzujú, nájdeme štáty, v ktorých je právna úprava značne liberálna. Uvádza, že obdobnú reguláciu ako Slovensko má napríklad Rakúsko, Holandsko alebo Francúzsko (tu nastali zmeny v roku 2004 a neskôr v roku 2014). Poukazuje aj na Švédsko, kde ukončenie tehotenstva nie je vôbec regulované trestným právom a kde je zákonom garantované vo veľmi širokej miere, pričom je dokonca uhrádzané

---

⁵⁴ LIPŠIC, D. Ešte raz k ústavnosti interrupcií. In *Justičná revue*, 2002, roč. 54, č. 3, s. 318-319.

⁵⁵ Nález ÚS SR sp. zn. PL. ÚS 12/01 zo 4. decembra 2007, II. A., 4., s. 46.

⁵⁶ Tamtiež.

zdravotným poistením. Okrem európskych príkladov upozorňuje aj na (dnes už prekonané) americké rozhodnutie *Roe v. Wade*, ktoré zakázalo jednotlivým štátom ingerovať svojou legislatívou do právnej úpravy interrupcií v priebehu prvých dvoch trimestrov tehotenstva.⁵⁷

Ústavný súd v podstate *retorsio argumenti* smeruje k tomu, že komparatívna rovina svedčí skôr proti návrhu než v jeho prospech. To je určite pravda, pokiaľ ide o ochranu plodu ako subjektu práva (čo je v Európe minoritná paradigma; vtedy prítomná asi len v Írsku a v istej podobe v Nemecku),⁵⁸ nie však nutne v prípade jeho ochrany ako objektu. Zároveň je namieste podotknúť, že naša ústavná úprava (čl. 15 ods. 1, druhá veta) je špecifická a nemá obdobu v porovnávaných štátoch⁵⁹ (s výnimkou Česka, kde dosiaľ nebola predmetom konania pred ústavným súdom s ohľadom na ústavnosť existujúcej interrupčnej legislatívy).⁶⁰

---

⁵⁷ Tamtiež, s. 46-48. Prekonanie daného rozhodnutia môže byť komparatívnym argumentom v prospech tvrdenia, že neexistuje nič také ako právo na interrupciu, čo sa aj v prelomovom rozhodnutí explicitne uvádza (*Dobbs v. Jackson Women's Health Org.*, 597 U.S. ____ (2022), s. 69, online: https://www.supremecourt.gov/opinions/21pdf/19-1392_6j37.pdf [13-05-2026]).

⁵⁸ V súvislosti s Írskom (kde však došlo v roku 2018 k určitej liberalizácii) vyjadrila pred niekoľkými rokmi pomerne ostrú kritiku Nikoleta Bitterová, ktorá kritizovala Európsky súd pre ľudské práva za to, že poskytol danému štátu, podľa nej, nadmernú (nelegitímnu) mieru voľnej úvahy v otázke právnej regulácie interrupcií, a to rozhodnutím vo veci *A, B a C proti Írsku* ešte z roku 2010. Bitterová zároveň kritizovala, že dané rozhodnutie priznalo až príliš veľký priestor hodnote verejnej morálky, a to na úkor práva ženy na súkromie, čo vnímala ako neprijateľný prístup: „Írsko teda podľa *ESLP* malo garantovaný široký priestor pre voľnú úvahu, pokiaľ ide o právnu úpravu umelého prerušenia tehotenstva z dôvodu ‚hlbokého morálneho presvedčenia‘ írskoho ľudu, ktoré prevážilo nad európskym konsenzom, v dôsledku čoho je možné konštatovať, že *ESLP* judikoval v rozpore so svojimi štandardnými spôsobmi a metódami výkladu *Dohovoru*. [...] V prípade *A, B a C* *ESLP* neposudzoval (nevážil) dve základné práva, aby rozhodol, ktoré z nich malo väčšiu váhu, ale namiesto toho iba posudzoval schopnosť štátu obmedziť základné právo, právo na súkromie v mene ochrany verejnej morálky.“ (BITTEROVÁ, N. Reprodukčná sloboda a reprodukčné sebaurčenie žien očami Európskeho súdu pre ľudské práva. In LENHART, M. – ANDRAŠKO, J. – HAMULÁK, J. *Milníky práva v stredoeurópskom priestore 2017*. Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie doktorandov a mladých vedeckých pracovníkov. Bratislava: Právnická fakulta UK, 2017, s. 792, online: https://www.flaw.uniba.sk/fileadmin/praf/Veda/Konferencie_a_podujatia/Milniky_zborniky/Zbornik_Milniky_2017.pdf [13-01-2026]).

⁵⁹ K tomu pozri odlišné stanovisko sudcov Jána Auxta, Petra Brňáka a Rudolfa Tkáčika k časti výroku (bod 2) a odôvodneniu nálezu PL. ÚS 12/01 zo 4. decembra 2007, B; ako aj odlišné stanovisko sudcu Jána Lubyho.

⁶⁰ Ústavný súd ČR sa však k nej čiastočne vyjadril v rozhodnutí I.ÚS 605/24 z 19. novembra 2024, ktoré sa týkalo otázky trestnej zodpovednosti rodičky a duly za smrť dieťaťa pri domácom pôrode (a ktoré sa odvolalo aj na slovenské rozhodnutie): „V prípade ochrany života

---

před narozením skutečně nejde o základní právo na život. Jde o ‚pouhou‘ objektivní hodnotu chráněnou ústavním právem, jak to nazval mj. i slovenský Ústavní soud v nálezu sp. zn. PL. ÚS 12/01, ve kterém vykládal ustanovení totožného znění, jako je čl. 6 odst. 1 Listiny základních práv a svobod České republiky (čl. 15 odst. 1 Ústavy Slovenské republiky). Český ústavní pořádek i právní řád se staví liberálně k právům žen rozhodovat o svém těhotenství. To se projevuje zejména v právní úpravě podmínek umělého přerušení těhotenství či v beztrestnosti těhotné ženy za umělé přerušení těhotenství podle § 163 trestního zákoníku. Také v situaci bezprostředního ohrožení života těhotné ženy bude zásadně dána přednost právě jejímu životu jako hodnotě chráněné silněji, než je život nenarozeného dítěte [...]. Právě čl. 6 odst. 1 věty druhé Listiny však představuje mírnou korekci jinak liberálního nastavení ohledně práv žen rozhodovat o svém těhotenství. Týká se to především fáze porodu, v jehož průběhu dítě nemůže zůstat zcela bez právní ochrany, byť není narozené ve smyslu ústavního práva. Je však potřeba znovu poukázat na rozdílnost, z pohledu jakého právního odvětví se hovoří o nenarozeném dítěti (zda ve smyslu ústavního anebo trestního práva). Pokud totiž komentářová literatura k Listině uvádí, že nenarozené dítě není trestněprávně chráněno proti atakům ze strany matky, myslí se tím dítě nenarozené ve smyslu trestního práva, tedy plod, který nezačal být z těla matky vypuzován [...]. Naopak dítě rozené, tedy dítě v průběhu porodu, které ještě nebylo úplně vypuzeno z těla matky a je ve smyslu ústavního práva dítětem nenarozeným, je proti atakům ze strany matky trestněprávně chráněno. Lze tedy shrnout, že vychází-li Ústavní soud ze skutkového stavu, jak byl objasněn obecnými soudy, ve zde posuzovaném případě dítě ještě nebylo subjektem práva na život podle první věty čl. 6 odst. 1 Listiny, přesto již byl jeho život hoden ochrany, tedy šlo o ústavně chráněnou hodnotu ve smyslu věty druhé téhož ustanovení. V průběhu porodu je ochrana nenarozeného dítěte z pohledu ústavního práva silnější než v průběhu těhotenství, ve kterém je naopak matka beztrestná za širokou škálu jednání včetně způsobení si potratu.“ Je teda velmi pravdepodobné, že ak by sa Ústavný súd ČR zaoberal otázkou, ktorou sa v rokoch 2001 až 2007 zaoberal Ústavný súd SR, dospel by k obdobným („liberálnym“) záverom. Za zmienku snáď, každopádne, tiež stojí, že v minulosti sa niektorí sudcovia ÚS ČR v rámci svojich odlišných stanovísk vyjadrili aj (aspoň napohľad) o čosi „konzervatívnejšie“. Sudca Miloslav Výborný v odlišnom stanovisku k uzneseniu Pl. ÚS 26/11 z 28. februára 2012 uviedol: „V otázke domácich porodů není dle mého názoru ve hře jen akcentované právo matky na ochranu jejího soukromého života uplatnitelné dle odůvodnění usnesení buď cestou žaloby na ochranu osobnosti, nebo cestou využívající správní soudnictví, ale též, ba především, právo nenarozeného či právě narozeného dítěte na život a zdraví.“ (Odlišné stanovisko sudce Miloslava Výborného k usnesení Pl. ÚS 26/11). Výborný tu hovorí o práve narodeného aj nenarodeného na život a zdravie. Sudkyňa Michaela Židlická vo svojom odlišnom stanovisku k rovnakému rozhodnutiu zas uviedla: „Úvahy o podmínkách porodu jsou komplikované z toho důvodu, že je třeba sledovat souběžně dva legitimní cíle, a to blaho (práva) matky a blaho dítěte. Dle mého přesvědčení však nelze zvyšovat komfort matky při porodu tam, kdy by cenou za realizaci jejího práva na volbu místa porodu bylo zhoršení zdravotní péče, na níž má dítě nárok. Dle čl. 6 Listiny základních práv a svobod má každý právo na život, přičemž lidský život je hoden ochrany již před narozením. Dle čl. 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte musí být zájem dítěte předním hlediskem při jakékoli činnosti týkající se dětí, dle čl. 6 odst. 2 téhož dokumentu mají smluvní strany povinnost zabezpečit v nejvyšší možné míře zachování života a rozvoj dítěte. Mám za to, že není rozhodné, zda je domácí porod rizikovější o jedno, tři, pět, deset nebo patnáct procent, neboť už samotný fakt, že představuje ohrožení zdraví dítěte, jemuž se lze vyhnout, považuji za dostatečný důvod pro odmítnutí aktivní podpory domácích

Takže s ohľadom na ochranu plodu ako objektu práva nejde pri poukaze na zahraničie o silný *pro-choice* argument. Na druhej strane však ani poukaz na „konzervatívne“ ústavné rozhodnutia v štátoch, kde nemajú ústavnú klauzulu obdobnú našej (ako komparatívne *argumentum a fortiori*) nie je veľmi presvedčivý argument v prospech prísnejšej ochrany plodu (ako objektu práva). Príklady európskych štátov so značne liberálnou úpravou bolo totiž už vtedy možné nájsť v nemalých počtoch,⁶¹ (nehovoriac o Česku s praxou obdobnou tej našej) a existujúce prísnejšie regulácie v niektorých iných štátoch nemožno pokladať za zreteľné výkladové usmernenie pre spornú interpretáciu našej ústavnej klauzuly o ochrane ľudského života pred narodením. S odstupom času sa dá navyše skonštatovať, že v období od vydania predmetného rozhodnutia ÚS SR sa európske úpravy skôr zliberalizovali než sprísnilo (hoci Poľsko je známym príkladom opačnej zmeny).⁶²

---

porodů ze strany státu." (Odlišné stanovisko k odůvodnění usnesení sp. zn. PL. ÚS 26/11). Treba však povedať, že z citovaných odlišných stanovísk v skutočnosti nemožno spoľahlivo vyvodit' nejaký „konzervatívny“ postoj.

⁶¹ Podľa správy BBC z roku 2007 umožňovala väčšina európskych štátov interrupciu v prvom trimestri na požiadanie bez udania dôvodu (Europe's abortion rules, BBC, 12.2.2007, online: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/6235557.stm> [05-12-2025]).

⁶² World's Abortion Laws. Center for Reproductive Rights, online: <https://reproductiverights.org/maps/world-abortion-laws/> [05-12-2025]. Táto skutočnosť až tak neprekvapuje, keďže Poľsko je krajinou so silnou konzervatívnou tradíciou. V poľských dejinách možno nájsť viacero právnych mysliteľov, ktorí sa zasadzovali za dôslednejšiu ochranu ľudského života pred narodením. Za všetkých možno spomenúť napríklad profesora Andrzeja Stelmachowskeho, ktorý sa po roku 1989 podieľal na transformácii právneho systému Poľska a ktorý pomerne dôrazne oponoval existujúcej interrupčnej legislatíve. (KORZYCKA, M. – WOJCIECHOWSKI, P. Andrzej Stelmachowski (1925–2009). In BÉRIER, F. L. de – DOMINGO, R. (eds.). *Law and Christianity in Poland: The Legacy of the Great Jurists*. Abingdon: Routledge, 2023, s. 291-292). K súčasnej poľskej situácii pozri napríklad MIKLÓSSYOVÁ, L. Princípy právneho štátu v kontexte sprísňovania interrupčnej legislatívy v Poľskej republike. In ADAMKOVIČ, M. – HOCHMANN, R. – ŤAŽKÁ, V. (zost.). *Bratislavské právnické fórum 2024: Europeizácia trestného práva a princípy právneho štátu*. Bratislava: Právnická fakulta UK, 2024, s. 317-330, online: https://www.flaw.uniba.sk/fileadmin/praf/Veda/Konferencie_a_podujatia/BPF/2024/BPF_2024_trestne_pravo.pdf [03-01-2026]; VALC, J. Právni úprava interrupcií v Polsku a (ne)možnosť jejého obcházení cestou potratové turistiky. In *Právnik*, 2022, roč. 161, č. 8, s. 729-752, online: https://www.ilaw.cas.cz/upload/web/files/pravnik/issues/2022/8/2_Valc_729-752_8_2022.pdf [03-01-2026]. Poľsko však nie je jediným príkladom sprísňovania interrupčnej legislatívy. Pokiaľ ide o diskusiu o určitých zmenách v americkom prostredí, pozri napríklad MIKLÓSSYOVÁ, L. – ŠIMEKOVÁ, A. Kriminalizácia interrupcií v USA. In ŤAŽKÁ, V. (zost.). *Mílniky práva v stredoeurópskom priestore 2024*. Bratislava: Právnická

Celkovo možno povedať, že medzinárodná a komparatívna rovina nedokáže nijako zásadne prispieť do slovenskej diskusie o výklade ustanovenia o ochrane ľudského života pred narodením (a to, povedzme, už len preto, že naša ústavná klauzula je pomerne špecifická a nemá obdobu v iných ústavách). Pre komplexnosť problému a v záujme vyslovenia tohto konštatovania bolo, každopádne, vhodné si ju aspoň v krátkosti všimnúť.

---

fakulta Univerzity Komenského v Bratislave, 2024, s. 719-732, online: https://www.flaw.uniba.sk/fileadmin/praf/Veda/Konferencie_a_podujatia/Milniky_zborniky/Milniky_2024.pdf [03-01-2026]; BALOG, B. Povinnosť žiť (aj za cenu života). In CIBIK, S. – BUJŇÁK, V. – ŤAŽKÁ, V. (zost). *Bratislavské právnické fórum 2023: Štát ako ochranca i porušovateľ práv jednotlivca*. Bratislava: Právnická fakulta UK, 2023, s. 13-17, online: https://www.flaw.uniba.sk/fileadmin/praf/Veda/Konferencie_a_podujatia/BPF/2023/BPF_2023_u_stavne_pra_vo.pdf [04-01-2026].

3.

POKUS O VÝKLAD ÚSTAVNEJ KLAUZULY

Spor o ochranu ľudského života pred narodením, o ktorom ústavný súd rozhodoval v rokoch 2001 až 2007, sa viedol o rozsah právnej ochrany plodu počas prvých dvanástich týždňov tehotenstva, kedy možno interrupciu vykonať bez uvedenia dôvodu. Vzhľadom na vyjadrenia navrhovateľov, ktorí, ako už som uviedol, v pôvodnom návrhu hovorili o *práve plodu na život* (ako stojacom v kontrapozícii k *právu ženy na súkromie*), bolo prvou zásadnou otázkou, na ktorú treba odpovedať, „či nositeľom (subjektom) práva na život je nasciturus (plod) alebo až narodený človek.“⁶³

Odpoveď ústavného súdu na túto otázku bola negatívna: plod nie je Ústavou chránený ako subjekt, ale len ako objekt. K záveru o absencii právnej subjektivity plodu sa ústavný súd dopracoval prostredníctvom jazykového (alebo snád' jazykovo-teleologického) a systematického argumentu. Jazykový argument spočíval v poukaze na odlišné slovné vyjadrenie ústavných garancií poskytovaných ľudskému životu pred narodením v porovnaní s garanciami, ktoré sú poskytované „každému“ (interpretované ako „narodenému“). Na rozdiel od „každého“, kto „*má právo na život*“ (v zmysle prvej vety čl. 15 ods. 1), je plod (v zmysle druhej vety) len „*hodný ochrany*“. Ústavný súd síce odmietol, že by pri druhej vete šlo iba o nejakú nezáväznú proklamáciu (o normatívne irelevantné, nevynútiteľné ustanovenie),⁶⁴ no považoval za celkom jednoznačné, že dané ustanovenie chráni plod len ako objekt (ústavnú hodnotu), nie ako subjekt disponujúci právami (menovite právom na život): „*Z porovnania doslovného výkladu prvej a druhej vety čl. 15 ods. 1 ústavy, najmä spojenia ‚má právo na život‘ v. ‚hodný ochrany‘ vyplýva, že ústavodarca v čl. 15 ústavy celkom zjavne rozlišuje medzi právnym statusom nascitura a právnym statusom narodenej osoby.*“⁶⁵

---

⁶³ Nález ÚS SR sp. zn. PL. ÚS 12/01 zo 4. decembra 2007, II. A., 1.1, s. 27.

⁶⁴ Odmietnutie názoru, že by šlo o nezáväznú prehlásenie vidno aj v rozoberanej diskusii federálnych poslancov, ktorí v r. 1991 rokovali o znení predmetného ustanovenia ako súčasť Listiny, z ktorej bolo ustanovenie prebraté do Ústavy (konkrétne vo vyjadrení Vlastimila Ševčíka, ktoré vlastne celej diskusii predchádza; hoci, ako ešte zmienim v závere, Ševčík nebol s prijatou formuláciou spokojný a domnieval sa, že ide proklamatívne vyjadrenie).

⁶⁵ Nález ÚS SR sp. zn. PL. ÚS 12/01 zo 4. decembra 2007, II. A., 1.2, s. 28.

Ide tu vlastne o uplatnenie jazykovo-teleologického *argumenta ex dicto*: relatívne nečakané odlišné vyjadrenie odhaľuje zámer racionálneho ústavodarcu odlíšiť normatívny status „každého“ (v zmysle „narodeného“) a „ľudského života pred narodením“. ⁶⁶ Konzervatívny oponent takéhoto výkladu síce môže tvrdiť, že druhá veta má len vysvetliť prvú – a síce, že pod každým sa rozumie aj ľudský život pred narodením, no z hľadiska *argumenta ex dicto* sa javí pomerne jasné, že druhá veta hovorí o niečom inom než prvá (obsahuje samostatnú normu). Ústavodarca by predsa mohol pokojne použiť formuláciu „každý má právo na život od počatia“ (ktorá aj bola, ako sme videli, v diskusii vo Federálnom zhromaždení pri prijímaní Listiny reálne navrhovaná; a bola odmietnutá) alebo aspoň zahrnúť obe vyjadrenia do jednej vety a oddeliť ich bodkočiarkou: „Každý má právo na život; ľudský život je hodný ochrany už pred narodením,“ – možno teda uvažovať aj v intenciách syntaktického výkladu, ktorý predostretému *argumentu ex dicto* prisvedčí. ⁶⁷

Na druhej strane, z hľadiska formálno-systematického výkladu možno poukázať na skutočnosť, že ak by chcel racionálny ústavodarca v druhej vete skutočne zmeniť reč a prejsť od hovorenia o subjektívnom práve na život k hovoreniu o ochrane nenarodeného ako objektu práva, urobil by to samostatným odsekom, a síce (momentálne neexistujúcim) odsekom 5 (teda až po tom, čo dohovori o subjektívnom práve na život, ktoré je zjavne rozobraté v štyroch odsekoch predmetného článku). Takže zatiaľ, čo syntaktický argument podporuje rozlíšenie dvoch noriem v jednom odseku (právo na život verzus ochrana objektu), formálno-systematický výklad takéto odlíšenie spochybňuje, keďže obe vety sa nachádzajú v tom istom odseku, ktorý je nasledovaný ďalšími odsekmi zaoberajúcimi sa právom na život, čo zas podporuje skôr záver, že reč je stále o tom istom – o subjektívnom práve na život.

Ústavný súd okrem predostretého jazykovo-teleologického argumentu zdôvodnil skutočnosť, že druhá veta čl. 15 ods. 1 nechráni plod ako subjekt, ale ako objekt, tiež materiálno-systematickým argumentom spočívajúcim v zohľadnení iných miest Ústavy, z ktorých sa, podľa

---

⁶⁶ K tomuto argumentu pozri MRVA, M. – TURČAN, M. *Interpretácia a argumentácia v práve*. 2. vyd. Bratislava: Wolters Kluwer, 2024, s. 100-101.

⁶⁷ Využívanie bodkočiarky v súvetiach nie je v Ústave ani Listine niečím neznámym. V Listine sa nachádza 9 bodkočiariok, v Ústave sa v čase jej prijatia nachádzalo 13 bodkočiariok a v čase vydania predmetného rozhodnutia ÚS SR sa tam nachádzalo 22 bodkočiariok.

ústavného súdu, dá jednoznačne vyvodiť, že Ústava nepočíta s právnou subjektivitou plodu: „*Tento jazykový výklad je podporovaný tiež systematickým výkladom. Katalóg základných ľudských práv a slobôd v druhom oddiele druhej hlavy ústavy je uvedený ustanovením čl. 14, podľa ktorého každý má spôsobilosť na práva. Je pritom bez akýchkoľvek pochybností, že pod pojmom každý, použitom v tomto (ale i v ďalších) ustanovení ústavy, treba rozumieť každého, kto sa narodí (pozri napr. Čič, M. a kol. Komentár k Ústave Slovenskej republiky. Martin: Matica Slovenská, 1977 [sic!]. 82 s., alebo Prusák, J. Teória práva. Bratislava: UK, 1995. 279 s.), t. j. spôsobilosť na práva vzniká narodením a končí smrťou, prípadne vyhlásením za mŕtveho. Ústava teda zásadne spája vznik subjektívnych práv až s okamihom narodenia človeka, nie už s jeho počatím. V kontexte s problematikou, ktorá je predmetom tohto konania, sa javí vhodné podporne poukázať napr. na čl. 41 ods. 3 ústavy, podľa ktorého deti narodené v manželstve i mimo neho majú rovnaké práva.*“⁶⁸ Skutočnosť, že ochrana „každého“ v čl. 14 i na iných miestach Ústavy je „bez akýchkoľvek pochybností“ obmedzená na „každého, kto sa narodí,“ ústavný súd dokladá právnou doktrínou. Tá však môže byť len podporným argumentom. Okrem toho sa súd odvoláva na čl. 41 ods. 3 (ktorý hovorí o rovnom postavení detí *narodených* v manželstve aj mimo neho). Žiadny lepší dôvod pre svoj záver, že subjektom je len narodený, neponúka. Pokladá skrátka za celkom zrejmé niečo, čo nutne až také zrejmé byť nemusí. Pochopiteľne, záver, že človek nadobúda právnú subjektivitu už počatím, by bol dosť radikálny a mohol by viesť ku konštatovaniu protiústavnosti niektorých aktuálnych podústavných noriem (napríklad dieťa počaté a nenarodené by malo dediť bez ohľadu na to, či sa narodí živé; jeho nedovolené úmyselné usmrtenie by malo byť posudzované ako vražda a nie ako osobitný trestný čin chrániaci skôr matku). Takáto úvaha o praktickom skomplikovaní situácie by však bola akýmsi druhom ekonomicko-analytického argumentu, relevanciu ktorého možno oslabiť tvrdením, že pokiaľ ide o človeka a jeho *dôstojnosť* (čl. 12 ods. 1 a čl. 19 ods. 1), je akákoľvek *cost-benefit* analýza pochybná.

V súvislosti s čl. 41 ods. 3 Ústavy (v Listine je to čl. 32 ods. 3) treba povedať, že zmienka o rovnakých právach detí *narodených* v manželstve i mimo neho určite nepôsobí ako rozhodujúci argument (a ústavný súd ho napokon takto ani sám nevníma, keďže hovorí len o podpornom poukaze

---

⁶⁸ Nález ÚS SR sp. zn. PL. ÚS 12/01 zo 4. decembra 2007, II. A., 1.2, s. 28-29.

na dané ustanovenie), a to vzhľadom na skutočnosť, že fakt *narodenia* (ktoré je okrem čl. 15 ods. 1 druhej vety v celej Ústave výslovne zmienené len tu a inak sa v Ústave ani Listine nevyskytuje) je v čl. 41 ods. 3 zjavne spomenutý v súvislosti s niekdajšou praxou pohrdania nemanželskými deťmi, ktorá mala v dávnych časoch aj svoje právne pretavenie. K takémuto pohrdaniu a diskriminovaniu však nedochádzalo, pokiaľ sa rodičia ešte počas tehotenstva vzali a dieťa sa narodilo už do manželstva. Dôvod, prečo sa tu zmieňuje *narodenie*, teda vôbec nemusí súvisieť s otázkou subjektivity, ale môže byť len akýmsi normatívnym uistením, že Ústava nestojí na takejto „starej morálke“ a že kedysi aplikované spôsoby morálneho a právneho vylúčenia (znevýhodnenia) nemanželského potomka neprijíma. Lívia Trellová konštatuje, že predmetné ustanovenie (čl. 41 ods. 3 Ústavy, čl. 32 ods. 3 Listiny), vychádza z precedentného rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Marckx proti Belgicku a že „doterajšia judikatúra ESĽP vo vzťahu k právnemu postaveniu nemanželských detí má tendenciu k eliminácii rôznych foriem diskriminácie medzi manželskými a nemanželskými deťmi.“⁶⁹ Fokus ustanovenia je teda na probléme diskriminácie, nie na probléme právnej subjektivity. Hľadanie odpovede na otázku momentu vzniku právnej subjektivity v tomto ustanovení je preto značne neisté.

Konzervatívec môže, navyše, poukázať na čl. 12 ods. 1, ktorý predchádza ústavným súdom zmienenému čl. 14 (v súvislosti s ktorým má ústavný súd za celkom zrejmé, že tento článok predpokladá právnu subjektivitu až od narodenia) a tiež predchádza práve spomenutému čl. 41 a predstavuje základné ustanovenie uvádzajúce celú ľudskoprávnu časť Ústavy, pričom hovorí, že *ľudia* sú slobodní a rovní v dôstojnosti a právach. Pritom čl. 15 ods. 1 druhá veta hovorí o *ľudskom* živote pred narodením. Konzervatívec teda môže tvrdiť, že v prípade nenarodeného ide o *človeka* rovnako ako v prípade narodeného a že aj nenarodený má byť preto považovaný za rovného. Takýto argument však tiež nebude bezvýhradne presvedčivý, pretože, ako poukazuje napríklad filozof Peter Singer, atribút *ľudský* (angl. *human*) nutne neznamená, že ide o ľudskú bytosť (v zmysle *osoba*).⁷⁰ Tvrdenie, že ide o človeka v morálne relevantnom zmysle

---

⁶⁹ TRELLOVÁ, L. Článok 41. In OROSZ, L. – SVÁK, J. a kol. *Ústava Slovenskej republiky. Komentár. Zväzok I.* Bratislava: Wolters Kluwer, 2021, s. 543.

⁷⁰ SINGER, P. *Spisy o etickom žití.* Bratislava: Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov, 2008, s. 130-131, 154 a n.

(založené na skutočnosti, že ide o entitu ľudského druhu v biologickom zmysle) je prinajmenšom sporná. Otázka vymedzenia človeka, ľudskej bytosti ako morálneho (a v nadväznosti na to právneho) subjektu je vlastne bioetickou a sociálnoetickou otázkou. Týmto súvislostiam sa čiastočne venuje aj predmetné rozhodnutie Ústavného súdu SR. Dotknem sa ich neskôr.

Okrem uvedených dvoch základných argumentov (jazykovo-teleologického a materiálno-systematického) ústavný súd argumentuje aj *ad absurdum* a tvrdí, že (1) akceptovaním tézy o právnej subjektivite plodu sa dostanú navrhovatelia do rozporu s vlastným návrhom, keďže „*sami pripúšťajú, že nie každý dôvod umelého prerušenia tehotenstva by musel byť v rozpore s nimi tvrdeným subjektívnym právom nascitura na život v zmysle čl. 15 ods. 1 ústavy,*“⁷¹ a že (2) takýto postoj naskytá „*jednak problém nebezpečného vyprázdňovania samotného pojmu základného práva na život a jednak problém vytvárania rôznych kategórií práva na život, z ktorých nie každá by mala rovnakú váhu. Hlavne ostatne uvedený problém by mohol mať potencionálne deštruktívne účinky na Slovenskú republiku ako právny štát.*“⁷² Tieto dve tézy súd zakladá na predpoklade, že interrupcia musí byť dovolená v prípadoch ohrozenia zdravia ženy, genetického poškodenia plodu a znásilnenia, pričom uznanie právnej subjektivity plodu by podľa neho znamenalo buď vylúčenie interrupcie za každej z týchto okolností, alebo implicitné rozpoznanie rôznych kategórií práva na život: „*Poňatie druhej vety čl. 15 ods. 1 ústavy ako absolútneho subjektívneho práva a následná aplikácia čl. 15 ods. 4 ústavy (ktorý v sebe v zmysle horeuvedeného nevyhnutne obsahuje prvok proporcionality) by preto v rozpore s tým, čo sami požadujú navrhovatelia, celkom iste vylúčilo aj interrupciu z dôvodov ochrany zdravia tehotnej ženy, z dôvodov genetických alebo z dôvodu tehotenstva vzniknutého v dôsledku trestného činu, lebo právo na život nascitura by nemohlo byť v situácii klasického vyvažovania základných práv prevážené ochranou zdravia ženy ani inými dôvodmi spojenými väčšinou s ochranou súkromia tehotnej ženy. A pokiaľ by snád' podľa názoru navrhovateľov malo ustanovenie čl. 15 ods. 4 ústavy ospravedlniť tiež zdravotnú, genetickú či sociálnu indikáciu prerušenia tehotenstva, naskytá sa jednak problém nebezpečného vyprázdňovania samotného pojmu*

---

⁷¹ Nález ÚS SR sp. zn. PL. ÚS 12/01 zo 4. decembra 2007, II. A., 1.2, s. 29.

⁷² Tamtiež, II. A., 1.2, s. 30.

základného práva na život a jednak problém vytvárania rôznych kategórií práva na život, z ktorých nie každá by mala rovnakú váhu."⁷³

Konzistentná *pro-life* pozícia vychádzajúca z myšlienky právnej subjektivity plodu však nemusí tvrdiť, že interrupcia by mala byť vylúčená aj v prípade ohrozenia zdravia ženy, ako to predpokladá ústavný súd.⁷⁴ Z morálneho i právneho princípu *práva na sebaobranu* predsa možno odvodzovať legitímnosť žiadosti ženy o interrupciu, ak by pokračovanie tehotenstva ohrozovalo jej život alebo jej zdravie. Interrupcia v prípade ohrozenia zdravia ženy teda vôbec nemusí byť vylúčená.⁷⁵ Pokiaľ ide o interrupciu v prípade znásilnenia či genetického poškodenia plodu (nehovoriac o sociálnych dôvodoch), táto by z hľadiska takejto pozície mala byť, pochopiteľne, v princípe vylúčená. Šlo by, každopádne, o konzistentný postoj, ktorý by zároveň nespôsoboval vytváranie rôznych kategórií práva na život. Takže, akokoľvek sa už k tejto otázke stavali samotní navrhovatelia, vôbec nie je zrejmé, že uznanie právnej subjektivity plodu by malo načrtnuté absurdné následky.

---

⁷³ Tamtiež.

⁷⁴ Ústavný súd na inom mieste toho istého rozhodnutia dokonca tvrdí, že uznanie práva plodu na život by znamenalo vylúčenie interrupcie aj v prípade ohrozenia života ženy (robí tak s odkazom na stanovisko Európskej komisie pre ľudské práva). Hovorí to v kontexte riešenia otázky, či sa na plod vzťahuje čl. 2 Európskeho dohovoru o ľudských právach, ktorý garantuje právo na život, pričom v ods. 2 sú stanovené výnimky z tohto práva, medzi ktorými sa spomína „*obrana osoby proti nezákonnému násiliu*," čím má byť zjavne vyjadrená idea nutnej obrany. Súd uvádza: „*Ustanovenie čl. 2 ods. 2 dohovoru sa preto na plod, a teda právnu úpravu umelého prerušenia tehotenstva neaplikuje, pretože takýto výklad by v podstate popieral akúkoľvek možnosť interrupcie, a to aj z dôvodov ochrany života a zdravia matky (teda z dôvodu, ústavnosť ktorého nespochybňujú ani navrhovatelia)*." (Nález ÚS SR sp. zn. PL. ÚS 12/01 zo 4. decembra 2007, II. A., 3.1, s. 42). Je však zrejmé, že predmetnú výnimku treba v Dohovore interpretovať široko a zahrnúť pod ňu aj *protiprávne stavy*, nielen *protiprávne činy* a že ju treba vnímať ako vyjadrenie *princípu práva na sebaobranu*. Ak nás predsa ohrozuje na živote napríklad duševne chorá osoba, nejde o násilie v zmysle *činu*, keďže dotyčný nevie, čo robí (absentuje skutočný úmysel), ale o *objektívnu právnu skutočnosť* (pozri napr. HARVÁNEK, J. a kol. *Teorie práva*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, s. 314). Práve do takejto kategórie by mohli spadať aj situácie, keď plod ohrozuje matku na živote. S názorom ústavného súdu (ako aj Európskej komisie pre ľudské práva, od ktorej súd tento názor preberá), že vzťahnutie čl. 2 ods. 2 Dohovoru na plod by viedlo k vylúčeniu interrupcie aj v prípade ohrozenia života ženy, preto možno polemizovať.

⁷⁵ Konkrétna aplikácia tejto tézy však bude závisieť od chápania sebaobrany a zvolenej etickej teórie. Napríklad tzv. *princíp dvojitého účinku* vylučuje určité spôsoby usmrtenia plodu, hoci by aj boli vykonané „v sebaobrane“. Svoju rolu môže zohrávať rozlišovanie *zabitia* a *nechania zomrieť*.

Nateraz možno bilancovať, že v perspektíve ťažiskovej právnej argumentácie pri otázke právnej subjektivity nenarodených stoja proti sebe jazykovo-teleologický argument (*argumentum ex dicto*) a formálno-systematický argument (založený na prítomnosti oboch viet v jednom a tom istom odseku daného článku). Jazykovo-teleologickému argumentu nasvedčuje syntaktický argument (oddelenosť oboch viet namiesto ich spojenia do jednej vety rozdelenej bodkočiarkou). Pokiaľ ide o materiálno-systematický argument poukazujúci na čl. 14 a 41 ods. 3, tento je kontroverzný a možno proti nemu teoreticky postaviť jazykovo-systematický argument spočívajúci v poukaze na čl. 12 ods. 1 (ten však povedie k metafyzickým a etickým otázkam, čo je samostatný problém, ktorým sa teraz nebudem zaoberať; tiež je otázne, do akej miery by mal vôbec ústavný súd takéto otázky riešiť).

Zdá sa, že otázku právnej subjektivity nenarodených nemožno dostatočne jednoznačne vyriešiť bez pomoci nejakých ďalších argumentov, hoci ústavný súd tvrdí, že vec je v tomto ohľade celkom jednoznačná, a hoci tiež pripúšťam, že o čosi presvedčivejším je jazykovo-teleologický výklad než výklad formálno-systematický; nezdá sa mi však, že by šlo o presvedčivosť dostatočnú na to, aby sme vec uzavreli.⁷⁶ Ako sme mohli vidieť v druhej kapitole, komparatívny argument ani medzinárodno-konformný argument (ktorými sa v predmetnej ústavnoprávnej polemike tiež operovalo), nám veľmi nepomôžu. Zo žiadneho z nich totiž nemožno vyvodiť konkluzívny záver pre interpretáciu predmetného ustanovenia našej ústavy. Je teda namieste, aby do hry vstúpil historický výklad, konkrétne intencionalistický argument.

---

⁷⁶ Slovanami Mariana Kokeša: „Vzhledem ke znění věty druhé komentovaného ustanovení („Lidský život je hoden ochrany již před narozením“) je třeba konstatovat, že český ústavadárce k řešení prvně nastolené otázky, tj. určení počátku lidského života, příliš nepřspěl. Problematickou otázkou ohledně možné aplikace práva na život i na oblast prenatálního vývoje lidského života totiž ponechává zcela nejasnou a otevřenou. Citované znění věty druhé je výsledkem snahy o nalezení kompromisního řešení mezi dvěma protichůdnými přístupy, kdy obecně zastánci jednoho plédují pro rozšíření rozsahu ochrany práva na život i na plod matky, a to již od samého početí, zatímco zastánci druhého přístupu zastávají stanovisko, že právo na život leze aplikovat striktně až od okamžiku narození (jak vyplývá z důvodové zprávy k Listině [Kokeš chce zřejmě povedať „z parlamentní rozpravy o Listině“; pozn. autora], navrhováno bylo i znění „Každý má právo na život od početí“). Normativní hodnota věty druhé se tak jeví velmi nejednoznačnou.“ (KOKEŠ, M. Čl. 6 Právo na život. In WAGNEROVÁ, E. a kol. *Listina základních práv a svobod. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2012, s. 156).

Navrhovatelia v návrhu poukazovali na zámer poslancov, ktorí hlasovali za prijatie Listiny, z ktorej bolo predmetné ustanovenie následne prevzaté do Ústavy (pričom tak robili ambivalentne – nebolo zrejmé, či na tomto mieste hovoria o ochrane plodu ako subjektu alebo objektu): „Ochrana nenarodeného života sa nepochybne odvíja od čl. 15 ods. 1 ústavy, ktorého znenie bolo doslovne prevzaté z čl. 6 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd ako ústavný zákon Federálneho zhromaždenia Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky - ďalej aj, listina'). Na základe správy o 11. spoločnej schôdzi Snemovne ľudu a Snemovne národov z 8. - 11. januára 1991, ktorá môže nepochybne napomôcť identifikácii zmyslu a cieľa predmetnej normy, je možné dospieť k záveru, že z viacerých okolností prijatia predmetnej úpravy (napríklad zo skutočnosti, že poslanci, ktorí navrhovali výslovne zakotviť ochranu života od počatia, sa svojich pozmeňujúcich návrhov vzdali po predložení návrhu, ktorý bol nakoniec aj schválený) vyplýva, že predmetná úprava bola prijatá s cieľom chrániť život od počatia. Keďže v dobe medzi schválením listiny a schválením ústavy neprišlo k zmene žiadnych skutkových okolností ani právnych doktrín, je účel čl. 15 ods. 1 druhej vety ústavy potrebné interpretovať rovnako ako ratio legis čl. 6 ods. 1 druhej vety listiny. [...] Ustanovenie § 4 zákona o umelom prerušení tehotenstva však umožňuje vykonanie interrupcie v prvých 12 týždňoch tehotenstva bez preukázania konkrétneho dôvodu, len na základe žiadosti ženy, čo znamená, že nenarodený ľudský život do 12. týždňa svojho vývoja nepožíva žiadnu ochranu. Zákonná úprava interrupcií teda priznáva nenarodenému životu ochranu až po 12 týždňoch jeho vývoja, pričom však nenarodený život v prvých 12 týždňoch nie je o nič menej hodný ústavnej ochrany, ako nenarodený život po 12 týždňoch svojho vývoja.“⁷⁷

Ústavný súd sa k predmetnému historickému (intencionalistickému) argumentu v rozhodnutí vyjadril nasledovnými slovami: „Navrhovatelia vo svojom návrhu argumentujú tiež históriou vzniku Listiny základných práv a slobôd. Podľa navrhovateľov história vzniku Listiny základných práv a slobôd, ktorej čl. 6 ods. 1 bol v roku 1992 doslovne prevzatý do Ústavy Slovenskej republiky, sama odpovedá na kľúčovú otázku prípustnosti umelého prerušenia tehotenstva negatívne, keď toto ustanovenie bolo prijaté s cieľom chrániť život od počatia. Navrhovatelia sa v tomto bode odvolávajú na stanoviská niekoľkých poslancov Federálneho zhromaždenia

---

⁷⁷ Citované z Nálezu ÚS SR sp. zn. PL. ÚS 12/01 zo 4. decembra 2007, I., s. 8.

Českej a Slovenskej Federatívnej republiky pri rokovaní o návrhu listiny. K tomu ústavný súd podotýka, že argument zámerom historického ústavodarcu (metóda historického výkladu) má pri výklade ústavy len subsidiárne miesto. Podstatné nie je to, čo jednotliví členovia ústavodarného zboru určitým ústavným ustanovením zamýšľali, ale to, aký text po prebiehajúcej diskusii prijali. Zastupiteľské zbory (ústavodarne orgány) sú tvorené desiatkami či stovkami osôb, pričom určitý subjektívny názor člena či členov zastupiteľského zboru nemožno identifikovať s objektívnym zmyslom zákona. Ostatne práve z dôvodov kolektívnej povahy zastupiteľského zboru je samotný pojem zámer zákonodarcu alebo ústavodarcu fikciou, s ktorou treba, a to hlavne v prípade súdneho prieskumu ústavnosti, zachádzať veľmi opatrne. Zároveň ústavný súd považoval za potrebné zdôrazniť, že podrobná analýza dotknutej rozpravy vo Federálnom zhromaždení Českej a Slovenskej Federatívnej republiky môže viesť aj k iným záverom, aké formulovali k ‚úmyslu ústavodarcu‘ pretaveného do dikcie čl. 6 ods. 1 listiny navrhovateľa. Historická metóda výkladu Listiny základných práv a slobôd má menší význam tiež preto, že k listine neexistuje žiadna detailná dôvodová správa, ktorá je pritom v európskych štátoch, čo sa týka obdobných dokumentov, obvyklá (z nedávno prijatých ústavných dokumentov napr. Poľsko). Žiadna taká podrobná správa neexistuje ani v súvislosti s analogickým ustanovením Ústavy Slovenskej republiky. Taktiež preto prijatie identického ústavného textu ‚slovenským ústavodarcom‘ nemôže znamenať, že ‚slovenský ústavodarcu‘ sa súčasne stotožnil s názormi niekoľkých členov ústavodarného zboru - Federálneho zhromaždenia Českej a Slovenskej Federatívnej republiky. Z toho vyplýva, že pre výklad čl. 15 ods. 1 ústavy sú podstatné nie subjektívne názory niektorých navrhovateľom citovaných poslancov ústavodarného orgánu Českej a Slovenskej Federatívnej republiky prednesené pred viac ako 16-imi rokmi, ale objektívny význam samotného ústavného textu. Preto ústavný súd neakceptoval ani túto námietku navrhovateľov.⁷⁸

Argumenty Ústavného súdu sú v súvislosti s kritikou načrtnutého historického výkladu navrhovateľov vlastne tri: (1) historický subjektívny výklad je len pomocnou výkladovou metódou, (2) prenos zámeru poslancov Federálneho zhromaždenia na poslancov Slovenskej národnej rady, ktorí neskôr hlasovali za prijatie Ústavy SR s identickým znením

---

⁷⁸ Tamtiež, II. B. 5, s. 54.

danej vety, je veľmi nesamozrejmý (problematický) a (3) samotný úmysel ústavodarcu možno na základe predmetného záznamu z federálnej parlamentnej rozpravy interpretovať aj inak, než ako ho interpretujú navrhovatelia.

S ohľadom na prvý dôvod možno, samozrejme, ústavnému súdu pritakať. Argumentácia dôvodovou správou či stenozáznamom z rozpravy je len pomocnou metódou výkladu⁷⁹ (faktom však tiež je, že navrhovatelia ani netvrdili, že by malo ísť o nosnú metódu; a teraz sa v rámci našich kritických úvah nachádzame vo fáze, keď nám ide o to použiť práve nejakú pomocnú výkladovú metódu). Pokiaľ ide o druhý dôvod, tento navrhovatelia v citovanom vyjadrení predvídali a ich argumentáciu možno pokladať za v zásade rozumnú. Argumentácia dôvodovou správou či stenozáznamom z rozpravy je totiž prakticky vždy postavená na určitej fikcii, resp. domnienke (príkladom môže byť známa *Paktentheorie*, ktorá postuluje tézu, že spolu s paragrafovým znením parlament prebral i dôvody uvedené v dôvodovej správe zákona alebo ústavného zákona)⁸⁰ a ak nedošlo k zásadným doktrínalno-spoločenským zmenám (a bolo to, navyše, v krátkom čase), javí sa pomerne racionálne predpokladať prevzatie zámeru predchádzajúceho ústavodarcu novým ústavodarcom, ktorý doslovne preberá ním schválený text (obe hlasovania sa v tomto prípade uskutočnili v rozmedzí len okolo devätnástich mesiacov). Aj samotná dôvodová správa k vládnemu návrhu Ústavy SR vlastne konštatuje kontinuitu s Listinou: „*Predložený návrh Ústavy preberá a ďalej rozvíja úpravu základných ľudských práv a slobôd obsiahnutú v Listine,*“⁸¹ (pričom samotné ustanovenie druhej vety čl. 6 ods. 1 Listiny nebolo v čl. 15 ods. 1 Ústavy nijako rozvité, iba prebraté skopírovaním rovnakého textu).

Ostáva však tretí dôvod. V súvislosti s ním možno skonštatovať, že pri pohľade do rozpravy poslancov Federálneho zhromaždenia sme mohli pomerne zreteľne vidieť, že intencionalistický argument svedčí proti myšlienke práva plodu na život. Pred samotným hlasovaním o konečnom

---

⁷⁹ Pozri napríklad MRVA, M. – TURČAN, M. *Interpretácia a argumentácia v práve*. 2. vyd. Bratislava: Wolters Kluwer, 2024, s. 39, 193 a 195.

⁸⁰ MELZER, F. *Metodologie nalézání práva: Úvod do právní argumentace*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2011, s. 120.

⁸¹ Dôvodová správa k vládnemu návrhu Ústavy Slovenskej republiky, s. 4, online: https://www.nrsr.sk/dl/Browser/DsDocumentVariant?documentVariantId=17346&fileName=rozne_01.pdf&ext=pdf [01-10-2025].

znení daného ustanovenia Listiny ostali v hre dva návrhy – Micháلكov v znení: „Každý má právo na život od počatia,“ a Fišerov v znení: „Ľudský život je hodný ochrany už pred narodením,“ z ktorých napokon zvíťazil jednoznačnou väčšinou ten druhý.⁸² Fišera uviedol, že v jeho návrhu ide o zľavenie z požiadavky, akú navrhli iní (teda najmä Michálek). Takže, ide o čosi menej než o právo na život, ktoré nachádzame v niektorých z týchto návrhov. Michálek si to uvedomuje. Napokon, naznačuje to už jeho vyjadrenie, že chce ostať zásadovým, nepoľaviť a svoj návrh nestiahne. Ako však vysvetliť nadšenie, s ktorým je Fišerov návrh prijatý viacerými konzervatívnymi (kresťanskými) poslancami, dokonca celými klubmi? Je možné, že ho chápali ako ustanovenie so síce rozdielnym (na prvý pohľad „miernejšie“ pôsobiacim) znením, no v skutočnosti s rovnakým obsahom?

Kladnú odpoveď treba z hľadiska predpokladu racionálneho ústavodarcu považovať za neadekvátnu. Vzhľadom na vyššie priblížený vývoj parlamentnej diskusie (v kapitole 1) a právno-hermeneutickú zásadu *odmietnutia zavrhnutej alternatívy*,⁸³ sa totiž žiada konštatovať, že ľudský život pred narodením nie je Fišerovou formuláciou chránený ako subjekt, ale ako objekt (a to prinajmenšom v rannom štádiu vývoja, no skôr po celý čas; na rozdiel od Micháلكovej formulácie, ktorá pracuje s pojmom práva na život od počatia, ktoré prináleží, pochopiteľne, subjektu). V samotnej diskusii upozorňuje na odlišnosť ochrany subjektu a objektu už citovaný Kvasnička, ktorého vlastný pozmeňovací návrh sa týka subjektu, keďže hovorí o *práve* (predstavuje „tvrdšie“ riešenie). Spomeňme si, že navrhoval formuláciu: „zaručuje sa právo na ochranu ľudského života a základné podmienky pre jeho telesný a duševný vývin.“ Pritom však zároveň uvádza: „Neexistencia právnej subjektivity ako nositeľa predmetu ochrany života neznamena, že by život pred narodením nemohol, resp. nemal sa stať predmetom právnej ochrany. Práve naopak. Predmetom právnej ochrany

---

⁸² Hlasovanie o Micháلكovom návrhu dopadlo nasledovne: SL – za: 36, proti: 38, zdržalo sa: 46, SN ČR – za: 13, proti: 21, zdržalo sa: 26, SN SR – za: 28, proti: 13, zdržalo sa: 16. Hlasovanie o Fišerovom návrhu dopadlo takto: SL – za: 111, proti: 2, zdržalo sa: 7, SN ČR – za: 52, proti: 3, zdržalo sa: 6, SN SR – za: 53, proti: 0, zdržalo sa: 4. K stručnému prehľadu predložených návrhov znenia čl. 6 (resp. pôvodne čl. 7) ods. 1 Listiny pozri Prílohu č. 1 tejto monografie.

⁸³ Označuje sa aj ako *zásada odvrhnutia zamietnutej alternatívy*. K tejto zásade pozri WINTR, J. *Metody a zásady interpretace práva*. 2. vyd. Praha: Auditorium, 2019, s. 151; HORÁK, O. – OSINA, P. Historický výklad. In SOBEK, T. – KOTÁSEK, J. – HAPLA, M. (eds.). *Právní argumentace*. Praha: C. H. Beck, 2024, s. 350. Horák a Osina k tejto zásade uvádzajú, že „nemusí jít pouze o pozměňovací návrhy, ale celý průběh legislativního procesu (včetně diskusí v komisích) či pozdější projednávání novel.“ (Tamtiež).

nemusi byť iba subjekt, môže ním byť aj objekt alebo predmet, ktorý vyžaduje právnu ochranu napr. zo spoločenského, morálneho alebo iného hľadiska."⁸⁴ Poslanci boli teda v diskusii explicitne upozornení na rozdiel medzi ochranou subjektu a ochranou objektu a hoci Kvasnička sám navrhoval vlastne ochranu subjektu (*právo na život* bez ohľadu na štádium vývoja), pripúšťal aj možnosť ochrany nenarodeného ako objektu, pričom práve Fišerov návrh ako zľavenie z Micháľkovho aj Kvasničkovho návrhu sa javí ako snaha o takýto druhý typ ochrany – teda o ochranu ľudského života pred narodením ako *objektu práva*. Rozdiel v ochrane nenarodeného ako subjektu a objektu je v tom, že zatiaľ čo pri objekte môže proporcionalita umožniť vykonanie interrupcie napríklad v prípade zrejmeho rizika, že dieťa bude trpieť downovým syndrómom, alebo v prípade, že tehotenstvo je dôsledkom znásilnenia, pri subjekte bude interrupcia možná, povedzme, len v prípade ohrozenia života či zdravia ženy. Rozsah ochrany nenarodeného ako subjektu teda bude širší než v prípade jeho ochrany ako objektu.⁸⁵

---

⁸⁴ Stenoprotokol č. 11 zo spoločnej schôdze Snemovne ľudu a Snemovne národov Federálneho zhromaždenia z 8. januára 1991, online: <https://www.nrsr.sk/dl/Browser/Document?documentId=83168> [09-09-2025].

⁸⁵ Lucia Nedzbalová sa (súhlasne s ústavným súdom) domnieva, že pri plode ako subjekte by interrupcia nebola prípustná ani v situácii ohrozenia zdravia ženy. (NEDZBALOVÁ, L. Právo na život v kontexte umelého prerušenia tehotenstva. In DÁVID, R. – SEHNÁLEK, D. – VALDHANS, J. (zost.). *Dny práva 2010*. Brno: Masarykova univerzita, 2010, s. 2917, online: https://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2010/index.html [02-10-2025]). Ako už som ukázal, s týmto názorom možno polemizovať. Opačná námietka zas môže byť založená na Thomsonovej myšlienkovom experimente o geniálnom huslistovi (ktorý bez našej krvi neprežije a my sme boli preto proti svojej vôli prinútení pripojiť svoj krvný obeh k jeho obehu, pričom násilnosť činu vedie v takomto prípade k intuitívnemu záveru, že *máme* morálne právo sa od neho odpojiť). Táto námietka bude tvrdiť, že aj v prípade, že je plod subjektom, ostáva interrupcia po znásilnení morálne prípustná. Prijateľnosť interrupcií založených na tejto námietke však bude závisieť od širšieho teoretického kontextu. So súčasnou interrupčnou praxou (kde dochádza k priamemu usmrteniu plodu) by aj pri akceptovaní Thomsonovej príkladu nesúhlasili napríklad niektorí libertariáni, ktorí rozlišujú *zabitie* a *nechanie zomrieť* (nehovoriac o proponentoch aristotelsko-tomistickej prirodzenoprávnej tradície a ďalších). Je zaujímavé, že skupina 31 navrhovateľov v uvedenom podaní chápe plod zjavne ako subjekt práva (čo je z hľadiska ich snahy o historický subjektívny výklad problém, keďže plénum zavrholo Micháľkovu formuláciu „každý má právo na život od počatia,“ a Ševčík referoval aj o tom, že výbory zavrholi formuláciu „každý má právo sa narodiť“), pričom daná skupina navrhovateľov pri plode chápanom ako subjekt zároveň pripúšťa interrupciu v prípade znásilnenia: „Zákonná úprava interrupcií by preto mala vyjadrovať náležitý rešpekt k právu na život a umožniť jeho obmedzenie iba v tých výnimočných prípadoch, v ktorých záujem na ochrane ústavného práva ženy na súkromný život nestanovuje zákonodarcovi

Ťažko teda povedať, ako vysvetliť nadšenie konzervatívnych poslancov, no podstatné je, že na základe analýzy predmetnej diskusie možno nateraz skonštatovať, že jednoznačne presvedčivejším je záver, podľa ktorého ľudský život pred narodením je z hľadiska historického (intencionalistického) výkladu Ústavy a Listiny chránený ako objekt (ústavná hodnota) a nie ako subjekt. Nemožno teda hovoriť o *práve plodu na život*. Napokon, aj samotní navrhovatelia v priebehu konania pred ústavným súdom korigovali svoju pozíciu tak, že plédujú len za (lepšiu) ochranu nenarodeného ako *objektu práva*.⁸⁶

Ako však vyhodnotiť otázku ochrany plodu ako objektu? Je zrejmé, že intencionalistický argument nemôže slúžiť ako argument v prospech práva plodu na život. Nemôže však slúžiť v prospech jeho lepšej ochrany ako objektu (čiže implikovať potrebu stanovenia materiálnych podmienok pre prípustnosť vykonania interrupcie)? Otázkou teda teraz je, ako hlasujúci poslanci pravdepodobne rozumeli nimi schválenému zneniu druhej vety čl. 6 ods. 1 Listiny – čiže aký bol ich pomyselný jednotiaci zámer, pokiaľ ide o ochranu ľudského života pred narodením ako ústavnej hodnoty. Alebo povedané inak: Či je historický výklad predložený 31 navrhovateľmi v predmetnom ústavnoprávnom spore z rokov 2001 až 2007 presvedčivý, aspoň v súvislosti s ochranou plodu ako objektu. Vzhľadom na potrebu počítať s určitou fikciou či domnienkou jednotiaceho zámeru členov kolektívneho orgánu, bude akýkoľvek *kladný* záver, pochopiteľne, spravidla určitou domnienkou či fikciou.⁸⁷ Dokážeme ho z predmetnej rozpravy (re)konštruovať?

Ak kresťanskí poslanci a akíkoľvek iní hlasujúci poslanci nemohli Fišerov návrh rozumne pokladať za uznanie *práva plodu na život*, ostávajú dve možnosti, ako mohli tento návrh chápať: (1) buď má ísť o právne vynútiteľné stanovenie ochrany plodu ako objektu práva, (2) alebo má ísť len o formulovanie akéhosi nevynútiteľného cieľa, o ktorý by mal

---

povinnosť interrupcie zakázať (napr. v prípade, ak je tehotenstvo dôsledkom trestného činu, alebo ide o ťažko poškodený plod)." (Citované z Nálezu ÚS SR sp. zn. PL. ÚS 12/01 zo 4. decembra 2007, I., s. 9). Paradoxne (pragmaticky?) tak boli v zákryte s Judith J. Thomsonovou (k jej spomínanému preslávenému argumentu pozri THOMSON, J. J. A Defense of Abortion. In *Philosophy & Public Affairs*, 1971, roč. 1, č. 1, s. 47-66, online: <https://www.jstor.org/stable/2265091> [30-10-2024]).

⁸⁶ Nález ÚS SR sp. zn. PL. ÚS 12/01 zo 4. decembra 2007, I., s. 23.

⁸⁷ Jan Wintr hovorí o *zásade prezumovanej jednotnej vôle zákonodarcu*. (WINTR, J. *Metody a zásady interpretace práva*. 2. vyd. Praha: Auditorium, 2019, s. 154).

zákonodarca svojou podústavnou úpravou interrupcií v budúcnosti usilovať.⁸⁸ Je zrejmé, že neskorší spor medzi 31 navrhovateľmi a Ústavným súdom ohľadom predmetného historického výkladu (hoci len okrajový a v podaní i rozhodnutí veľmi „diétne“ rozpracovaný) nie je o uprednostnení jednej z týchto dvoch alternatív. Ústavný súd totiž v danom rozhodnutí explicitne vyhlasuje ľudský život pred narodením za *ústavnú hodnotu* a názor o nezáväznosti druhej vety čl. 15 ods. 1 označuje za extrémny, a preto ho, ako už som uviedol, odmieta. A dáva si tiež záležať na tom, aby ukázal, že ani počas prvého trimestra nie je plod celkom bez právnej ochrany: *„Východiskovou tézou navrhovateľov je tvrdenie, že počas prvých 12 týždňov existencie tehotenstva ľudský život nepožíva žiadnu právnu ochranu. Ak by to tak bolo, zákonodarca by s ohľadom na znenie čl. 15 ods. 1 druhej vety ústavy skutočne vytvoril protiústavnú situáciu. [...] Ústavný súd sa predovšetkým nemôže stotožniť s tvrdením navrhovateľov, že zákon o umelom prerušení tehotenstva neposkytuje nenarodenému ľudskému životu v priebehu prvých 12 týždňov jeho vývoja žiadnu ochranu proti matke. Zákon totiž prednostne ustanovuje mechanizmus (procedúru), na základe ktorého môže byť prerušenie tehotenstva vykonané, pričom v rámci tohto mechanizmu sa pamätá tiež na záujmy nenarodeného ľudského života. Z analýzy právnej úpravy obsiahnutej v zákone o umelom prerušení tehotenstva vyplýva, že mechanizmus vyjadrený najmä v § 7 tohto zákona pôsobí aj proti neuváženému a skratovému rozhodnutiu ženy o umelom prerušení tehotenstva. Tento mechanizmus spočíva v štyroch následných krokoch nevyhnutných na to, aby jej bolo umelo prerušené tehotenstvo. Žena musí najprv o umelé prerušenie tehotenstva písomne požiadať. Následne sa podrobí lekárskeму vyšetreniu a absolvuje pohovor s lekárom, súčasťou ktorého musí byť aj poučenie ,o možných zdravotných dôsledkoch umelého prerušenia tehotenstva'. Toto poučenie je nesporne podávané aj s cieľom pôsobiť na tehotnú ženu, aby zvažila, či neodstúpi od svojho zámeru vykonať*

---

⁸⁸ K druhej alternatíve môže z hľadiska historického výkladu teoreticky zvädzať vyjadrenie Sokola, že ide o to, aby sa daná oblasť menila „*pozvolna, nepriamo a k cíli, o ktorý se nám jedná,*“ ako aj vyjadrenia Čičmanca, ktorý navrhoval čiastočne podobnú formuláciu ako Fišera (a síce: „*ľudský život je hodný ochrany od počatia*“), pričom uviedol, že jeho návrh je „*mäksší než návrh kolegiov Michálka a Luxa a je viac deklarativny.*“ Sokol a Čičmanec však mohli slová o *cieli a deklarativnom* charaktere teoreticky chápať aj v zmysle prvej alternatívy. Treba pritom pamätať i na úvodné vyjadrenie spravodajcu Ševčíka o rešpektovanej zásade „*vynutitelnosti konstituovaného práva*“ a o *cieli* vyhnúť sa tomu, aby „*se listina zaváděla do oblasti proklamací*“ – teda právne nevynútiteľných ustanovení.

*zárok, čím sa zaistuje nielen ochrana zdravia ženy, ale (aj keď to citovaná časť § 7 zákona o umelom prerušení tehotenstva výslovne neuvádza) tiež ochrana nenarodeného ľudského života. Lekár je pritom zrejme najvhodnejšou osobou na realizáciu ochrany nenarodeného ľudského života a pre ingerenciu v unikátnom vzťahu medzi nasciturom a jeho matkou aj s ohľadom na text Hippokratovej prísahy, ktorú lekári tradične po tisícročia skladajú a ktorá zosobňuje základný medicínsky etický kódex, pričom z nej zjavne vyplýva zásadný etický nesúhlas lekárskeho stavu s prerušením tehotenstva. Po pohovore s lekárom musí žena trvať na zákroku (§ 7) a následne uhradiť poplatok v zmysle § 11 zákona o umelom prerušení tehotenstva. Platná úprava teda zaručuje, že vôľa ženy preváži nad ochranou nenarodeného ľudského života až po zrelej úvahe opierajúcej sa aj o relevantné medicínske informácie sprostredkované v prístupnej forme.*⁸⁹ Ak teda Ústavný súd spochybňuje výklad navrhovateľov o úmysle historického ústavodarcu, nerobí tak preto, že by so záverom, ktorý tento výklad ponúka ohľadom potreby existencie *nejakej* ochrany plodu nesúhlasil, ale skôr preto, že sa domnieva, že navrhovateľmi predložený výklad takéhoto úmyslu nie je z danej (teda historickej) perspektívy dostatočne obhájiteľný, pričom ústavný súd má iný názor na dostatočnosť existujúcej (v podstate len formálnej) ochrany.

S väčšinovým názorom o existencii dostatočnej ochrany ľudského života pred narodením nesúhlasili vo svojich odlišných stanoviskách viacerí ústavní sudcovia (Auxt, Brňák, Tkáčik, Luby a Mészáros), ktorí tvrdili, že limity vykonania interrupcie, o ktorých hovorí väčšinové vôtum v odôvodnení, sú len formálne a nemožno ich porovnávať s materiálnymi limitmi, ktoré si, podľa nich, v skutočnosti vyžaduje predmetný ústavný článok.⁹⁰ Možno optikou historického výkladu prezumovať, že by s daným

---

⁸⁹ Nález ÚS SR sp. zn. PL. ÚS 12/01 zo 4. decembra 2007. B. 1. a B 3, s. 51.

⁹⁰ „V rozpore s čl. 15 ods. 1 ústavy, z obsahu ktorého nenarodený ľudský život treba považovať za mimoriadnu ústavnú hodnotu požívajúcu osobitnú zákonnú ochranu. Podľa nášho názoru namietaná zákonná úprava, ale ani iná právna úprava neposkytuje nenarodenému ľudskému životu (do 12. týždňa svojho vývoja) na rozdiel od práva na súkromie tehotnej žene žiadnu relevantnú ochranu. Ak potom v ústavnom teste porovnávaných práv (práva nenarodeného ľudského života a práva na súkromie tehotnej ženy) obstála tehotná žena, myslíme si, že v danom prípade sa dalo do pomeru ‚nič‘ a ‚niečo‘. V tomto ohľade poukazovanie väčšinovo hlasujúcich sudcov na mechanizmus (procedúru) vykonávania interrupcií a na ich spoplatnenie (pozri časť II písm. B bod 3 odôvodnenia) naše už uvedené tvrdenie iba potvrdzuje. Podľa nášho názoru v posudzovanom konflikte práva na život (pretože ono je jadrom ochrany ústavnej hodnoty ‚nenarodeného ľudského života‘) a práva na súkromie ženy väčšinovo hlasujúci

rozhodnutím Ústavného súdu v princípe súhlasili federálni poslanci, ktorí takmer jednomyselne (celkovým pomerom 216 ku 5 ku 17) kedysi schválili Fišerov návrh? Konzervatívec bude tvrdiť, že kladná odpoveď sa javí nepravdepodobná, pretože už len skutočnosť, že Fišerov pozmeňovací návrh mal byť akýmsi kompromisom medzi *pro life* a *pro choice* pozíciou, vedie k záveru, že mal implikovať nejaké vecné podmienky (požiadavky) pre dovolenosť výkonu interrupcií oproti tým, aké tu boli ku koncu komunizmu – z hľadiska ochrany plodu neboli v podstate žiadne (návrh mal teda implicitne viesť k stanoveniu nejakých materiálnych podmienok podústavnej úpravy pre prípustnosť vykonania interrupcie, a to v záujme ochrany nenarodeného; poučovacia povinnosť lekára a podobná formálna procedúra existovali aj v tom čase).⁹¹ Za zmienku tu stojí i skutočnosť, že

---

sudcovia navyše podrobili ústavnému testu kvalitou neporovnateľné práva, t. j. dospeli k právnym záverom na základe nesprávnych interpretačných prístupov." (Odlišné stanovisko sudcov Jána Auxta, Petra Brňáka a Rudolfa Tkáčika k časti výroku (bod 2) a odôvodneniu nálezu PL. ÚS 12/01 zo 4. decembra 2007, A. 1.) „Výsledok, ku ktorému zákonodarca dospel vo vzťahu k nenarodenému životu kratšiemu ako 12 týždňov, nenaznačuje žiadne vyvažovanie vo vzájomnom napätí sa ocitnutejších ústavných práv, princípov a hodnôt, ale úplné a bezvýhradné uprednostnenie jedného práva pred inou ústavnou hodnotou. Takýto stav nielenže nerešpektuje princíp primeranosti ako záväznú techniku vyvažovania, ale je rezignáciou na samotnú povinnosť vyvažovania. Aj v prípade, ak jednu z premenných tvorí ústavná hodnota, nie subjektívny nárok, t. j. v prípade, že zákonodarca môže vzájomný vzťah týchto premenných skôr uvážiť, resp. rozvážiť, ako podrobiť presnému vyvažovaniu, nemôže sa takéto jeho posúdenie vnútornej (axiologickej) aj vonkajšej (normatívnej) kvality noriem, ktoré sa ocitajú vo vzájomnej interakcii, opierať o úplné popretie jednej z nich. Bez ohľadu na modalitu ich jazykového vyjadrenia tak oba dotknuté ústavné imperatívy adresované (aj) zákonodarcovi, vyžadujú, aby na ne zákonodarca prihliadol a v rámci svojej úvahy im priznal zodpovedajúci význam. Absencia akejkoľvek stopy po takejto deliberácii nevyhnutne dodáva rozhodnutiu zákonodarcu rozmer svojvôle. Podľa môjho presvedčenia nemožno mať pochybnosti o tom, že aktuálna zákonná úprava o umelom prerušení tehotenstva, ktorá v ustanovení § 12 umožňuje vykonanie interrupcie v prvom trimestri bez dôvodu, bez indikácie súvisiacej s ochranou nenarodeného ľudského života (dokonca bez povinnosti deklarácie akejkoľvek krízovej situácie na strane ženy), je v rozpore s čl. 15 ods. 1 ústavy, pretože takáto zákonná úprava neposkytuje žiadnu, a teda ani minimálnu ochranu nenarodenému ľudskému životu." (Odlišné stanovisko sudcu Lajosa Mészárosa k rozhodnutiu pléna Ústavného súdu Slovenskej republiky vo veci sp. zn. PL. ÚS 12/01, Závěry, 1.).

⁹¹ Prípadnú námietku, že ochranu ľudského života pred narodením možno dosiahnuť aj inak než stanovením materiálnych podmienok, za ktorých je interrupcia prípustná, a síce napríklad aj budovaním tzv. „hniezd záchrany“ (baby boxov) či prostredníctvom stimulov pre tehotné ženy, znižovania domáceho násillia alebo všeobecne lepšej rodovej rovnosti, sa môže konzervatívec teoreticky pokúsiť zodpovedať tvrdením, že na „hniezda záchrany“ (ktoré boli u nás zavedené až v r. 2004) asi v r. 1991 pomysľlal málokto a že korekcia širších sociálnych okolností (ako je sociálna situácia tehotných žien, domáce násillie či zabezpečenie rodovej

posledným, kto sa pred hlasovaním vyjadroval k problému ochrany ľudského života pred narodením, bol poslanec Molnár, ktorý uviedol: „Predstavte si, že prichádza 17-ročné dievča s potvrdením od svojich rodičov, že je gravidná a má sa vykonať určitý zákrok. V akej situácii je lekár, ktorý dostane tento papier? Dostane na stôl papier a je podľa zákona povinný vykonať určitý zákrok. Keby sme to previedli do analógie, bol by lekár, povedzme chirurgie, na príkaz pacienta povinný vykonať zákrok, že mu zajtra odoberie žlčník. Porovnávať ľudský život so žlčníkom je smiešne. Mal som ešte niekoľko poznámok, ale dávam za pravdu pánovi profesorovi Jičínskému, že je treba to skrátiť. Ešte raz chcem poďakovať kolegom a chcem poďakovať za to, že tento parlament má úroveň lepšiu a vyššiu, než bola úroveň predtým a dovoľte mi vysloviť nakoniec presvedčenie, že pokiaľ by tento parlament sa mal vysloviť k interrupčnému zákonu, taká forma, aká bola schválená za určitých čias, by iste teraz neprešla.“⁹² A možno tiež pripomenúť, že zo skôr citovaných vyjadrení oponentov práva plodu na život (Samková, Krejcar, Rothmayerová, Ondrejko), ktorí nakoniec zrejme tiež hlasovali za Fišerovo kompromisné riešenie (Krejcar určite), vyplýva, že aj oni si vlastným spôsobom vážia nenarodený ľudský život (viacerí z nich uviedli, že osobne sú proti interrupciám, resp. aspoň proti praxi ich vysokého počtu). Možno teda tvrdiť, že je pravdepodobné, že názor hlasujúcich poslancov (jednotiaci zámer federálneho parlamentu) vychádzal z myšlienky vyššej ochrany plodu, než aká bola poskytovaná vtedajšou podústavnou legislatívou, hoci sa takmer všetci kompromisne zhodli na potrebe principiálnej dovolenosti interrupcií. Čiže, dá sa povedať, že historický výklad 31 navrhovateľov (hoci je to len okrajový

---

rovnosti ako takej) predstavuje značne extenzívne čítanie druhej vety čl. 15 ods. 1, hoci sú tieto kroky, samozrejme, v poriadku (ak sa má teda podľa daného ustanovenia chrániť ľudský život pred narodením, tak je to, prirodzene, predovšetkým stanovením limitov jeho bezprostredného zmarenia – interrupcie). Dnes existuje ďalšia formálna podmienka, ktorou je 48 hodinová lehota na rozmyslenie, ktorú od septembra 2009 stanovuje zákon o zdravotnej starostlivosti (576/2004 Z. z.). Táto má nepochybne svoj dopad (napokon, nedávno u nás prebiehali pomerne vášnivé diskusie o predĺžení danej lehoty), stále to však nie je materiálna podmienka a osud plodu ostáva v podstate za každých okolností (teda bez ohľadu na to, či ide o ohrozenie života ženy alebo len o nevhodný čas na tehotenstvo z hľadiska jej osobných plánov) plne v rukách ženy. Podotýkam, že v čase rozhodnutia ÚS SR v roku 2007 táto podmienka v zákone nebola.

⁹² Stenoprotokol č. 11 zo spoločnej schôdze Snemovne ľudu a Snemovne národov Federálneho zhromaždenia z 8. januára 1991, online: <https://www.nrsr.sk/dl/Browser/Document?documentId=83178> [09-09-2025].

a doplnkový argument) bol v danom ohľade správny v tom zmysle, že aj keď predmetné ustanovenie Listiny, ktoré bolo zakrátko prebraté do Ústavy, nepožaduje úplný zákaz interrupcií, vyplýva z neho požiadavka stanovenia nejakých materiálnych podmienok (požiadaviek) pre ochranu ľudského života pred narodením, a to aj počas prvého trimestra.

Pri pozornom čítaní federálnej parlamentnej rozpravy si však možno všimnúť, že takéto vysvetlenie má (minimálne) jednu trhlinu. Je ňou explicitné vyjadrenie poslanca Fišeru, že ide o to „*otevriť prostor pro hledání, aniž bychom se dostali okamžitě do rozporu se současným právním řádem.*“⁹³ Fišera teda svojím pozmeňovacím návrhom nechce spôsobiť protiústavnosť vtedajšej interrupčnej legislatívy. Vzhľadom na nadšenie konzervatívnych poslancov, samozrejme, nimi takto nemusel byť pochopený (mohli sa teoreticky domnievať, že pod hroziacim rozporom s vtedajším právnym poriadkom, ktorému sa chce vyhnúť, má na mysli len principiálny zákaz interrupcií, ku ktorému by viedlo zakotvenie práva plodu na život, na čom sa zhodli, že to teraz nebudú pretláčať, ale ostáva aspoň ochrana plodu ako objektu s implicitnou povinnosťou zákonodarcu stanoviť materiálne podmienky prípustnosti vykonania interrupcie), dokladom čoho môže byť vyjadrenie už citovaného J. Horníka: „*Preto je třeba toto vzít do úvahy a brániť život už od jeho začátku, a preto sa připájam k tomuto návrhu, který tu predniesol pán poslanec Fišera a budem zaň hlasovat. Tento návrh je dalsím krokem na mravnej obnove našho štátu a všech našich lidí.*“⁹⁴ Čiže, je možné, že Horník chápal, Fišerov návrh podobne ako neskôr 31 navrhovateľov v konaní pred Ústavným súdom – a síce, že sa ním chráni život od počiatku, a to implicitnou požiadavkou stanovenia nejakých vecných požiadaviek (limitov) pre dovoľenosť výkonu interrupcie. Problém je však v tom, že všetci to takto zjavne nechápali – napríklad Čičmanec, ktorý pôvodne navrhoval znenie „*ľudský život je hodný ochrany od počatia,*“ a po Fišerovom návrhu sa svojho návrhu vzdal „*vzhľadom na to, že návrh poslanca Fišeru je síce o to prijateľnejší pre viac lidí.*“⁹⁵ Takže, hoci dikcia „*hodný ochrany už pred narodením,*“ by z hľadiska jazykového výkladu mala mať v podstate zhodný význam ako dikcia

---

⁹³ Stenoprotokol č. 11 zo spoločnej schôdze Snemovne ľudu a Snemovne národov Federálneho zhromaždenia z 9. januára 1991, online: <https://www.nrsr.sk/dl/Browser/Document?documentId=83174> [09-09-2025].

⁹⁴ Tamtiež.

⁹⁵ Tamtiež.

„hodný ochrany od počatia,“ (pretože moment počatia sa udeje pred narodením a spadá pod pojem „pred narodením“, pričom žiadny časový prah nie je stanovený), podľa samotného Čičmanca to nie je to isté a Fišerov návrh považuje vlastne za o čosi „mäkší“ než ten svoj. To znamená, že aspoň niektorí poslanci to mohli chápať práve takto, čím sa vnáša zásadná pochybnosť o jednotiacom zámere Federálneho zhromaždenia pri prijatí Fišerovho pozmeňovacieho návrhu.

Vzhľadom na všetko, čo sa v rozprave vyrieklo, preto nie je nerozumné skonštatovať, že Fišerov návrh mohli niektorí vziať ako vágne formulovanie právnej ochrany ľudského života pred narodením (ako objektu práva), časový začiatok ktorej dotvorí judikatúra ústavného súdu. Je tiež možné, že šlo skrátka o taký politický kompromis, ktorý má spočívať v šanci každej zo strán interpretovať prijatý text po svojom.⁹⁶ Jednotiaci zámer sa tým rozplýva.

Nebyť Fišerovho vyjadrenia, že sa nechce dostať do rozporu s aktuálnou (interrupčnou) úpravou (čo znamená, že svojmu návrhu zrejme rozumel tak, že z neho neplynie nutnosť zavedenia materiálnych požiadaviek pre dovolenosť vykonania interrupcie) a Čičmancovho vyjadrenia, že Fišerov návrh je prijateľnejší pre viac ľudí než ten jeho (čím naznačil, že návrh, ktorý predložil Fišera, podľa neho nutne neimplikuje ochranu od počatia, na rozdiel od jeho vlastného návrhu, ktorý to explicitne stanovoval), bola by argumentácia 31 navrhovateľov o jednotiacom zámere Federálneho zhromaždenia pomerne zaujímavá a prinajmenšom by vážne nútila k zamysleniu. Tieto dve vyjadrenia vo vtedajšej parlamentnej rozprave ju však značným spôsobom problematizujú a robia v konečnom dôsledku nepresvedčivou.

To, každopádne, neznamená, že by tým bol doložený jednotiaci zámer zhromaždenia nechrániť plod v prvých dvanástich týždňoch. Predovšetkým možno pripomenúť už citované vyjadrenie J. Horníka, z ktorého sa ponúka, že Fišerov návrh chápe ako ochranu ľudského života

---

⁹⁶ Andrei Marmor hovorí o tzv. *strategickej reči*, základnou črtou ktorej je to, že hovoriaci sa snaží povedať viac, než je ochotný vysloviť. (MARMOR, A. Can the Law Imply More Than It Says? On Some Pragmatic Aspects of Strategic Speech. In MARMOR, A. – SOAMES, S. (eds.). *Philosophical Foundations of Language in Law*. Oxford: Oxford University Press, 2011, s. 93). Legislatívny kompromis sa dá niekedy dosiahnuť len tak, že politické subjekty, ktoré zastupujú určité množiny voličov, naplno nepovedia, čo má nimi prijatý kompromisný text znamenať, čím sa vytvára možnosť, aby mu každý rozumel, ako chce.

(ako objektu) od počatia. A zdá sa tiež značne nepravdepodobné, že by inak mnohí konzervatívni poslanci za vec vôbec hlasovali (napokon, problém interrupcií sa týka predovšetkým ranného obdobia vývinu nenarodeného ľudského života). Takže hoci formulácia „*hodný ochrany už pred narodením*“ sa presadila namiesto formulácie „*hodný ochrany od počatia*“ (ktorú pôvodne odmietli ústavnoprávne výbory a ktorú po opätovnom navrhnutí Čičmanec sám stiahol, takže sa o nej nakoniec ani nehlasovalo), nemožno v tomto prípade celkom uspokojuivo uplatniť výkladovú zásadu *odmietnutia zavrhnutej alterantívy* a povedať, že zatiaľ čo Čičmancov návrh by ľudský život pred narodením chránil ako objekt od počatia, Fišerov návrh ho chráni ako objekt až od nejakého neskoršieho momentu po počatí. Napokon, ani ústavný súd s takouto myšlienkou nepracoval a, ako sme videli, trval na tom, že daná dikcia si vyžaduje ochranu plodu už v prvých dvanástich týždňov, hoci, podľa neho, vlastne len takú aká existuje v podústavnom práve (formálnu).⁹⁷ Vyššie uvedený rozbor federálnej parlamentnej rozpravy teda neznamená doloženie opačného jednotiacieho zámeru. Znamená len, že akýkoľvek jednotiaci zámer nemožno rozumne (re)konštruovať a treba konštatovať, že šlo o taký druh legislatívneho kompromisu, ktorý bol rôznymi skupinami, ktoré sa na ňom uzniesli, zjavne pochopený rôzne. Jediné, na čo sa teda možno z hľadiska historického výkladu spoľahnúť, je, že plod nie je chránený ako subjekt, ale ako objekt práva; v ostatnom nám historický výklad nepomôže.

Názory na to, či je (vtedajšia a dnešná) podústavná právna úprava interrupcií s ohľadom na ochranu plodu ako objektu (ústavnej hodnoty) dostatočná, sa, pochopiteľne, rôznili a rôznia. Zatiaľ čo navrhovateľom a disentujúcim ústavným sudcom sa dostatočnou nezdala, väčšinové vôtum ju malo za dostatočnú. Existencia formálnych podmienok (spolu s nepriamou ochranou plodu v pracovnom či trestnom práve) je teda podľa názoru ústavného súdu v konečnom dôsledku postačujúcim zrkadlením druhej vety čl. 15 ods. 1 Ústavy. Päť z dvanástich sudcov si to však nemyslelo. Dve z troch odlišných stanovísk sa pritom opierajú o tézu, že plod disponuje právom na život. Počítajú teda s jeho ochranou ako s ochranou subjektu práva, čo je téza, ktorá sa v mojom doterajšom

---

⁹⁷ Osobitnou témou je dnes interrupčná tabletká. K diskusii na túto tému pozri KÁČER, M. Prečo je zákaz interrupčnej tabletky v rozpore s ústavou? In *Právny obzor*, 2025, roč. 108, č. 2, s. 145-158.

skúmaní ukazuje ako problematická. Tretie odlišné stanovisko, stanovisko sudcu Lajosa Mészárosa, naopak, správne rozlišuje právnu ochranu „každého“ a právnu ochranu „ľudského života pred narodením“ ako ochranu subjektu a ochranu objektu. Argumentácia sudcu Mészárosa v prospech existencie vecných právnych podmienok pre dovolenosť výkonu interrupcie, a nielen formálnych, sa však odvíja od pojmu ľudskej dôstojnosti, ktorý zas dáva zmysel pripísať len subjektu, nie objektu (vychádza L. Mészáros z predstavy, že dôstojnosť možno pripísať i *potenciálnemu* subjektu, teda entite, ktorá ešte subjektom nie je?). Takže aj v tomto stanovisku vnímam určité „napätie“. Dá sa, každopádne, povedať, že správnosť väčšinového postoja ústavného súdu o dostatočnej ochrane plodu prostredníctvom formálnych podmienok pre oprávnený výkon interrupcie nie je zďaleka taká zrejímavá a ostáva sporná (napokon aj hlasovanie v pléne neskončilo príliš výrazným rozdielom; hoci uznávam, ako som už naznačil, že disentané vótum vychádzalo z niektorých problematických predpokladov). Ak teda existuje nejaká ďalšia výkladová metóda, ktorú možno vziať do úvahy a ktorá pomôže vec objasniť (s tým, že teraz ostávame na úrovni úvah o ochrane plodu ako objektu práva), je namieste ju využiť.

Jedna takáto metóda (výkladová cesta), ktorá teoreticky prichádza do úvahy, ešte ostáva k dispozícii a priamo sa spája s cieľom tejto knihy deklarovaným v jej úvode. Je ňou materiálo-systematický výklad (prípadne, z hľadiska právnej metodológie, nejako inak nazvaný výklad) založený na prihliadaní na preambulu Ústavy. Preambula totiž formuluje hodnoty, v zmysle ktorých a v záujme ktorých je Ústava prijímaná a medzi týmito hodnotami v nej nachádzame aj zmienku o hodnotovej tradícii, ktorá by pri diskusii o ochrane ľudského života pred narodením mohla byť vlastným spôsobom relevantná – ide o pojem *cyrilo-metodské duchovné dedičstvo*. Túto zmienku možno chápať ako odkaz na súbor kultúrnych (či kultúrno-politických) a morálnych hodnôt súvisiacich s konkrétnou tradíciou (kresťanskou), pričom morálne hodnoty tejto tradície svedčia typicky v prospech ochrany života. Využitelnosť takéhoto výkladu v otázke ústavou požadovanej minimálnej úrovne ochrany ľudského života pred narodením, a to hoci len ako objektu práva, je, samozrejme, sporná, a to vzhľadom na (prinajmenšom) dva dôležité predpoklady, na ktorých takýto výklad spočíva – a síce, (1) že v pojme cyrilo-metodského duchovného dedičstva skutočne ide aj o odkaz na kresťanskú morálku, a

(2) že ústavná preambula je principiálne interpretačne využiteľná (t. j. že má výkladovú relevanciu).

Je mi jasné, že sa dotýkam kontroverznej a citlivej témy, ktorá súvisí s otázkou vzťahu štátu (práva) a náboženstva. Pri snahe o výklad Ústavy založený na pojme cyrilo-metodského duchovného dedičstva ako súbore (aj) kresťanských etických hodnôt sa prirodzene vynorí otázka o deklarovanom neviazaní sa štátu na akékoľvek náboženstvo, čo Slovenská republika vyhlasuje hneď na začiatku svojej ústavy (čl. 1 ods. 1). V nasledovných riadkoch sa, každopádne, pokúsím v kocke predstaviť potenciálne najsilnejší možný „prípád“ pre zohľadniteľnosť daného preambulického odkazu v súvislosti s otázkou ochrany ľudského života pred narodením.⁹⁸

Ako teda interpretovať samotný pojem cyrilo-metodského duchovného dedičstva? Je relatívne nesporné, že odkazuje na kultúrnu a politickú rovinu života našich predkov. Málokto bude spochybňovať, že daná preambulická zmienka naráža na prínos cyrilo-metodskej misie pre rozvoj národnej svojbytnosti a s tým spojenej kultúry (podporu nezávislosti Veľkej Moravy od Franskej ríše cez samostatnú cirkevnú správu, prínos písma, rozmach vzdelanosti, právo tvorbu a pod.). Otázkou však je, či sa má pojem cyrilo-metodského duchovného dedičstva redukovať len na tieto dimenzie (politickú a kultúrnu) a či v ňom nemáme vidieť aj odkaz na mravnú dimenziu (menovite na kresťanskú morálku).

---

⁹⁸ Chcem však dodať, že osobne nie som zástancom nejakej „kresťanskej republiky“. Naopak, voči podobným ideám som kritický a proponujem skôr myšlienku sekulárneho charakteru štátu. Politizáciu viery dnes u nás pomerne dôrazne kritizuje môj kolega prof. Ľubomír Batka, ktorý sa obáva náboženského exkluzivizmu ako rizika pre liberálnu demokraciu a zdôrazňuje význam sekularizmu, liberalizmu a otvorenej spoločnosti, ktoré podľa neho nepredstavujú hrozbu pre náboženstvo, ale naopak tvoria vhodný rámec pre spolužitie rozmanitých svetonázorov a chránia pluralitu, autonómiu a dôstojnosť jednotlivca. (BATKA, Ľ. Náboženský exkluzivizmus a liberálna demokracia: riziká politizácie viery v Slovenskej republike. In TURČAN, M. (zost.). *Slovenské právo, ideológia a hodnoty*. Zborník z vedeckej konferencie. Bratislava: Právnická fakulta UK, 2025, s. 117). V zásade súhlasím, no dovoľím si dodať, že náboženskú slobodu garantuje len „neagresívny“ liberalizmus. A teoreticky si viem predstaviť aj výnimočnú legitímnosť náboženskej argumentácie v liberálno-demokratickom rozhodovaní, a to práve pri prijímaní legislatívy o ochrane nenarodených (t. j. tretích, nevinných). Ide totiž o tému dotýkajúcu sa jadra našich morálnych presvedčení o hodnote ľudskej bytosti a jej dôstojnosti. (TURČAN, M. *Ľudské práva v kontexte kresťanskej teológie dnes*. 2. vyd. Praha: Advent-Orion, 2025, s. 175-177). Otázkou, samozrejme, ostáva optimálnosť a praktická potreba takéhoto druhu argumentácie, ako aj konkrétne nastavenie jej ústavného rámca.

Argumentom proti hľadaniu takejto roviny v danom pojme môže byť tvrdenie, že ak by chcel racionálny ústavodarca povedať, že Ústava je prijímaná v zmysle kresťanskej morálky, vyjadril by sa priamo a nešifroval by to do nie úplne jasného pojmu cyrilo-metodského duchovného dedičstva. Alebo možno, pochopiteľne, tvrdiť, že vzhľadom na skutočnosť, že čl. 1 ods. 1 Ústavy hovorí, že Slovenská republika sa neviaže na žiadne náboženstvo, je vlastne možnosť, že by vôbec racionálny ústavodarca hovoril o kresťanskej morálke, principiálne vylúčená. Znamená však čl. 1 ods. 1 Ústavy, že Slovenská republika *nemôže* vychádzať z hodnotového základu odvíjajúceho sa napríklad od kresťanských predstáv o mravnosti (ako je napr. rovnosť všetkých ľudí, monogamné manželstvo, istý dôraz na sociálnu starostlivosť a pod.)? Kladná odpoveď na túto otázku sa mi javí príliš prísna (a to aj vzhľadom na skutočnosť, že pri takýchto hodnotách spravidla ani nejde o výlučne kresťanské predstavy, ale o predstavy, ktoré nachádzame aj inde, hoci nie kdekoľvek). Alebo povedané inak: štát si predsa smie zvoliť určitý morálny systém, ktorý bude základom jeho právneho poriadku bez toho, aby šlo hneď o konfesijný či náboženský štát, a to typicky, pokiaľ bude tento systém vychádzať z druhej tabule Desatora ako široko akceptovaného súboru prirodzenoprávných noriem, hoci aj, povedzme, v nuansoch interpretovanej v súlade s konkrétnou (a teda nie celkom nespornou) morálnou paradigmou – napríklad tak, že *nezabiješ* sa vzťahuje už na nenarodených (resp. v nejakej forme už na počatých).⁹⁹ Inak by sme museli predpokladať, že *pro-life* pozícia je skrátka apriórne vylúčená a že ústava ju *nesmie* zakotviť či nejako zásadnejšie sa k nej priblížiť, čo by bol značne radikálny postoj.

Pokiaľ ide o *nejasnosť* pojmu cyrilo-metodského duchovného dedičstva ako pojmu zahŕňajúceho v sebe aspoň minimálny základ kresťanskej mravnosti, je síce pravda, že o tom, či daný pojem obsahuje tento morálny základ, sa dá diskutovať. No, na druhej strane, je vlastne pomerne ťažké predstaviť si, že by uvedený pojem tento rozmer neniesol. Povedať, že duchovné dedičstvo dvoch významných kresťanských

---

⁹⁹ Tu možno zároveň podotknúť, že hoci ide o typicky kresťanský postoj, *pro-life* pozícia nie je exkluzívne kresťanskou záležitosťou a v západnom svete možno už dlhšie naraziť aj na jej proponentov (jednotlivcov i hnutia) s výlučne sekulárnou orientáciou. Príkladom dnes môže byť americká organizácia *Secular Pro-Life* (v skratke známa ako *SPL*), ktorú v roku 2009 založila Kelsey Hazzardová, ktorá sa považuje za ateistku (pozri HAZZARD, K. Ask a Pro-Life Atheist: Kelsey Hazzard, online: <https://secularprolife.org/2022/09/ask-a-pro-life-atheist-kelsey-hazzard/> [23-12-2025]).

misionárov u nás znamená všetko možné, len nie esenciálne jadro kresťanskej morálky (do ktorého patrí predovšetkým úcta k ľudskej bytosti), pôsobí snáď trochu umelo.¹⁰⁰ Takže hoci obsah daného pojmu nie je absolútne jasný, zdá sa pomerne rozumné povedať, že prítomnosť základných kresťanských morálnych východísk v ňom je značne pravdepodobná.¹⁰¹ Ak je súčasťou týchto východísk aj úcta k nenarodenému ľudskému životu (čo je zaužívaný predpoklad kresťanskej etiky),¹⁰² potom možno daný preambulický odkaz vzťahovať aj na nami diskutovanú tému.

---

¹⁰⁰ Čím sa nesnažím priam vyzdvihovať skutočnosť, že preambula sa odvoláva na cyrilo-metodské duchovné dedičstvo a nutne neobhajujem ústavný výskyt takéhoto (skôr katolíckeho? – pozri preambuly zmlúv so Svätou stolicou v Prílohe č. 3 tejto monografie) pojmu, ktorý má napokon i svoju politickú zneužitelnosť (k obavám pozri DRGONEC, J. *Ústava Slovenskej republiky. Teória a prax.* 2. vyd. Bratislava: C. H. Beck, 2019, s. 159-160). (Dovolím si každopádne poznamenať, že Cyrila a Metoda si vážim aj ako protestant, a to pre ich snahu o zrozumiteľnosť Biblie prostému ľudu; k protestantskému nazeraniu na obe osobnosti pozri napríklad KIŠŠ, I. *Cyril a Metod z pohľadu evanjelickej a. v. cirkvi: Solúnski Bratia – naši učители viery.* In KLÁTIK, M. (zost.). *Cyril a Metod – odkaz pre dnešok.* Liptovský Mikuláš: Transcius, 2013, s. 46-59). Teraz mi teda ide len o výklad preambulického textu, ako znie. Pokiaľ ide o výskyt pojmu cyrilo-metodského duchovného dedičstva v slovenskej judikatúre, k tomu pozri Prílohu č. 4 tejto monografie.

¹⁰¹ Ústavný súd zatiaľ o kresťanských hodnotách a ich prítomnosti v preambule nič nepovedal. Boli to nanajvýš účastníci konania, kto niečo také zmienil. Ako príklad možno uviesť vyjadrenie účastníka konania v súvislosti s jedným sporom o ochranu osobnosti sudcu: „Zmyslom výkonu slobody prejavu voči kritizujúcej osobe je pomôcť takejto osobe k náprave behom jeho životnej púte, nie ho uraziť, ponižiť, zosmiešniť, škandalizovať alebo inak znevážiť jeho ľudskú dôstojnosť. Aj Sväté písmo hovorí, že dobré meno je viac ako veľké bohatstvo (porov. Prísł. 22,1). Nespravodlivé pozbavenie dobrého mena je preto vážnejšie previnenie ako krádež. Ak niekto príde o majetok a je dostatočne šikovný, vie si ho znovu zadovážiť, alebo mu v núdzi pomôže rodina či priateľ. Ak však niekto príde o dobrú povesť, nikto mu ju nevráti späť. A to sa stalo aj v namietanej inkriminovanej veci a snahou sťažovateľa je nič viacej (menej), než získať ‚beztrestnosť‘ pri manipulácii s polopravdami a s využitím emócií zasiahnuť do mojich najosobnejších práv, ktorými sú bezhraničná úcta ku kresťanským hodnotám, ktoré sú základom každej civilizovanej spoločnosti, vrátane našej (vid' Preambulu ústavy a pod.).“ (Nález ÚS SR sp. zn. I. ÚS 408/2010 zo 16. júna 2011).

¹⁰² Hovorí sa predsa o „posvätnosti života“. (Pozri napr. GEISLER, N. *Christian Ethics: Contemporary Issues and Options.* 2. vyd. Grand Rapids: Baker Academic, 2010, s. 159, 187). A, ako uvádza, Norman Geisler: „Zo všetkých morálnych otázok sú najpálčivejšími tie, ktoré sa týkajú života a smrti. A z otázok života a smrti je tou, pri ktorej ide o siahanie na najväčší počet životov, interrupcia.“ (Tamtiež, s. 131; vlastný preklad). Medzi kresťanskými etikami tu existuje, samozrejme, istá variabilita postojov. Napokon, vyššie citovaný Geisler je sám príkladom etika, ktorého pohľad na interrupciu prešiel v priebehu času určitou zmenou (pôvodne bol o čosi liberálnejší). Monika Zaviš tiež konštatuje, že v rámci kresťanstva „neustále vznikajú

Čo však, ak je problém v tom, že preambulu treba chápať ako právne irelevantný text (a to *celkom* irelevantný)? Názory ústavných právnikov na otázku výkladovej relevancie preambuly sa rozchádzajú, no zdá sa, že väčšinovou pozíciou je pripisovať preambule interpretačný význam.¹⁰³ Kritikom takéhoto prevládajúceho chápania je už spomínaný Ján Drgonec, ktorý zastáva názor, že ide o *preambulu k Ústave* a nie o *preambulu Ústavy*, čo dokladá pomerne rozumnými dôvodmi¹⁰⁴ (a pridáva sa k nemu napríklad aj Marián Giba).¹⁰⁵ Dovolím si však povedať, že aj keď povieme, že preambula nie je súčasťou ústavného textu a ide o *preambulu k Ústave* a nie o *preambulu Ústavy*, stále to ešte neznamená, že máme dočinenia s interpretačne irelevantným textom. Z takejto perspektívy sa síce stane otázne, či výklad článkového textu Ústavy opierajúci sa o preambulu nazývať *systematickým výkladom* (resp. *materiálno-systematickým*, ako som ho nazval vyššie; zrejme nie), no stále bude možné rozumne tvrdiť, že pri preambule máme dočinenia s dokumentom, ktorý smie napomôcť výkladu Ústavy, a to z dôvodu, že ide o úvodné prehlásenie samotných autorov Ústavy (šlo by, povedzme, o určitý druh *historického výkladu*).¹⁰⁶

---

nové teologické, filozofické či etické argumentácie, ktoré sa dominantne delia do dvoch veľkých táborov: pro life a pro choice," a že „nemožno povedať, že kresťanská cirkev jednoznačne zastáva ten istý postoj, alebo snáď že by sa na základe deklarácie viery kresťaniek dalo uzavrieť, že sú zástankyňami morálnej nesprávnosti interrupcií a samy by ju nikdy nepodstúpili." (ZAVIŠ, M. Interrupcia. Etická výzva pre svetové náboženstvá. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, 2016, s. 86). Dovolím si, každopádne, predpokladať, že rámcové odmietanie interrupcií je pre kresťanstvo typické.

¹⁰³ Uvádza to napríklad Ján Drgonec, ktorý hovorí o *prevažnej časti právnej doktríny*, s ktorou sám polemizuje a má na vec iný názor, než táto väčšina (DRGONEC, J. *Ústava Slovenskej republiky. Teória a prax*. 2. vyd. Bratislava: C. H. Beck, 2019, s. 151-152).

¹⁰⁴ Pozri tamtiež, s. 151 a n.

¹⁰⁵ GIBA, M. Preambula. In OROSZ, L. – SVÁK, J. a kol. *Ústava Slovenskej republiky. Komentár*. I. zväzok (základné princípy a ľudské práva), Bratislava: Wolters Kluwer, 2021, s. 2 a n.

¹⁰⁶ Hoci sa už objavilo viaceré pokusov o novelizáciu preambuly, dokonca sa už objavil aj pokus o jej vypustenie – Peter Kresák a Ladislav Orosz poukazujú na skutočnosť, že „*návrh na zrušenie, resp. zásadnú zmenu textu preambuly Ústavy*“ sa vyskytol v rámci rokovaní o tzv. veľkej novele Ústavy SR, konkrétne na odbornom seminári zorganizovanom v rámci jej príprav v roku 1999 (KRESÁK, P. – OROSZ, L. *Príprava a schvaľovanie tzv. veľkej novely ústavy – problémy a úskalia* (poznámky navrhovateľov). In BUJŇÁK, V. (ed.). *30 rokov Ústavy Slovenskej republiky: skúsenosti a perspektívy v dobrom aj v zlom počasí*. Bratislavské právnické fórum 2022. Bratislava: Wolters Kluwer, 2022 s. 15, online: https://www.flaw.uniba.sk/fileadmin/praf/Veda/Konferencie_a_podujatia/BPF/2022/Zbornik_BPF_2021_Sekcia_5_Ustavne_pravo.pdf [21-01-2026]) a neskôr tiež v rámci samotného

Na preambulu teda možno nazerať aspoň ako na akúsi obdobu všeobecnej časti dôvodovej správy. Takýto výklad Ústavy na základe preambuly bude mať, samozrejme, len podpornú povahu. No práve taký druh výkladu teraz hľadáme (ide nám predsa o nájdenie nejakej pomocnej výkladovej cesty).

Na základe uvedeného teda možno povedať, že sa nezdá celkom neprijateľné, aby pojem cyrilo-metodského duchovného dedičstva v tomto prípade vstúpil do hry – a síce do interpretácie druhej vety čl. 15 ods. 1 Ústavy (či už cez systematický výklad alebo aspoň cez historický výklad). Nedávno som na inom mieste ukázal,¹⁰⁷ že podmienkou uplatnenia takéhoto druhu výkladu je, jednak jeho sekundárny (pomocný) charakter,¹⁰⁸ a (v záujme vyhnutiu sa či minimalizácie stretu s čl. 1 ods. 1 Ústavy) jednak tiež prítomnosť zvláštneho textového náznaku v príslušnom interpretovanom ustanovení Ústavy (v našom prípade čl. 15 ods. 1), ktorý naznačí, že ústavodarca volí spomedzi možných spôsobov regulácie daného problému zrovna ten, ktorý je konformný či aspoň konformnejší s kresťanskou morálkou. Ak v texte takýto náznak nebude, potom sa poukaz na cyrilo-metodské duchovné dedičstvo nesmie použiť. Inak by sme ho totiž mohli použiť vždy, a to by odporovalo čl. 1 ods. 1 Ústavy. Druhá veta čl. 15 ods. 1 Ústavy sa javí ako pomerne dobrý príklad situácie, keď v ústavnom texte nachádzame hľadaný náznak. Nie je to teda tak, že by sme smeli už prvú vetu interpretovať s prihliadnutím na preambulu (a na jej odkaz na danú duchovnú tradíciu chápanú ako súbor kultúrno-morálnych hodnôt), a to aj bez existencie druhej vety. Ak by to

---

parlamentného rokovania o novele, kde bolo v rámci pozmeňujúcich návrhov navrhované vypustenie preambuly (tamtiež s. 23) – preambula dosiaľ nebola novelizovaná. Ostáva tak vlastne „*historickým dokumentom, akýmsi zrkadlom éry, v ktorej sa ústava prijímala,*“ (PETRANSKÁ ROLKOVÁ, N. Ústava Slovenskej republiky a jej dvadsaťpäť rokov (1992 – 2017). Bratislava: Kancelária Národnej rady SR, 2017, s. 35). Možno pritom zdôrazniť, že nejde o hocikaký historický dokument, ale o dokument, ktorý je pripojený k samotnému ústavnému textu a spolu s ním oficiálne publikovaný v Zbierke zákonov. A práve táto skutočnosť nasvedča téze o jeho interpretačnej relevancii (povedzme na úrovni historického výkladu, ktorý predstavuje pomocný spôsob právnej interpretácie).

¹⁰⁷ TURČAN, M. Cyrilo-metodské duchovné dedičstvo ako právny argument? In *Právny obzor*, 2026, roč. 109, č. 1, s. 59-63.

¹⁰⁸ Aj túto podmienku možno (podobne ako druhú spomenutú podmienku) zdôvodniť snahou minimalizovať stret s čl. 1 ods. 1 Ústavy. Ako som, každopádne, uviedol v tejto kapitole, danú podmienku možno odvodiť aj z už načrtnutej tézy, že preambula má mať asi takú interpretačnú relevanciu ako všeobecná časť dôvodovej správy, a teda, že argument preambulou je vlastne aplikáciou nejakej podoby historického výkladu, ktorý je pomocným druhom výkladu.

tak totiž bolo, až príliš by sa otupil, ba priam negoval, hrot ustanovenia čl. 1 ods. 1 Ústavy o neviazaní sa na žiadne náboženstvo. Druhá veta ochranu plodu explicitne zmieňuje a práve preto je tu teoretická možnosť uplatniť pri jej výklade perspektívu danej hodnotovej tradície. Čiže preto, že sa tu nachádza explicitná interpretáciu si vyžadujúca zmienka o ochrane ľudského života pred narodením.

Teraz pritom neriešime otázku, či máme druhú vetu interpretovať ako dovysvetlenie prvej vety (t. j. či pod „každým“ máme rozumieť aj nenarodeného) a tým pripísať plodu právo na život (právnú subjektivitu). Takúto interpretáciu sme už odmietli. Poukaz na morálne východiská preambuly (kresťanskú mravnosť) môže teraz poslúžiť len odpovedi na otázku, akým spôsobom (t. j. ako dôsledne) je ľudský život pred narodením chránený v rannom štádiu tehotenstva ako objekt (ústavná hodnota) – či iba „formálnym“ spôsobom alebo aj „materiálnym“ (v zmysle implicitnej potreby stanovenia podmienok pre prípustnosť vykonania interrupcie v danom období). A odpoveďou bude, že ak máme s prihliadnutím na preambulu zvoliť to riešenie, ktoré je s morálnou tradíciou zmienenou v nej lepšie konformné (pretože, aj keď sa štát neviaže na žiadnu ideológiu ani náboženstvo, ústavodarca smie v určitých prípadoch voliť riešenia viac či menej súladné napríklad s kresťanskou mravnosťou), potom treba pritakať téze, že umelé prerušenie tehotenstva má byť už v prvých dvanástich týždňoch podmienené nielen formálnymi podmienkami (ako je napríklad podmienka písomnej formy žiadosti o interrupciu a podmienka konzultácie s lekárom), ale aj materiálnymi podmienkami (napríklad existenciou zdravotných dôvodov). Ochrana ľudského života pred narodením je totiž pri existencii takýchto požiadaviek nepochybne vyššia (keďže sa redukujú možnosti jeho legálneho ukončenia), čo je viac v súlade s pomyselnou hodnotovou bázou preambuly ako pomocného interpretačného nástroja pri výklade článkového textu Ústavy.

Záver plynúci z predostretého argumentu potom znie, že Ústava vlastne v danom článku chráni ľudský život od počatia (hoci len ako objekt a nie ako subjekt práva), a to tak, že na základe predmetného ustanovenia sú implicitne potrebné konkrétne zákonné (materiálne) dôvody pre oprávnenosť výkonu interrupcie už počas prvého trimestra.

4.

ĎALŠIE SÚVISLOSTI

Dopracoval som sa k téze, že o ochrane ľudského života pred narodením treba v zmysle Ústavy SR uvažovať ako o ochrane objektu práva (ústavnej hodnoty), pričom podľa vyššie predostretej (hypotetickej) argumentácie apelujúcej na hodnoty vyjadrené v preambule by mali v právnom poriadku zároveň existovať aj vecné podmienky prípustnosti vykonania interrupcie v prvých dvanástich týždňoch tehotenstva. V tejto kapitole ešte uvedenú tézu rozoberiem vo svetle niektorých ďalších interpretačných súvislostí.

V prvom rade sa možno pýtať, či pri akceptovaní výkladu založeného na zohľadnení ústavnej preambuly a jej odkazu na zmienenú „konzervatívnu“ (kresťanskú) hodnotovú tradíciu netreba predostretú pozíciu prehodnotiť a prikloniť sa priamo k myšlienke ochrany plodu ako subjektu práva. Alebo povedané inak: Ak už raz akceptujeme možnosť výkladu druhej vety čl. 15 ods. 1 spôsobom súladným s cyrilo-metodským duchovným dedičstvom ako tradíciou zahŕňajúcou v sebe normy kresťanskej mravnosti (čiže ak smie do výkladovej úvahy v tomto prípade výnimočne vstúpiť aj argument kresťanskými či s kresťanstvom súladnými etickými princípmi), nemali by sme potom plodu pripísať subjektívne práva (a v prvom rade to, ktoré garantuje ochranu jeho života)? Dve podmienky, ktoré boli pre interpretačné zohľadnenie daného preambulického odkazu formulované (ako je existencia explicitného textového náznaku, ktorý v čl. 15 ods. 1 predstavuje samotná druhá veta, a ako je sekundárny, t. j. pomocný, charakter takéhoto výkladu) sú predsa i v takomto prípade splnené. Ak sa teda nachádzame na druhej úrovni vyhodnocovania výkladových možností (rozumej na úrovni zohľadňovania pomocných výkladových argumentov), pretože základné výkladové argumenty na prvej úrovni neumožnili vec dostatočne jednoznačne rozriešiť (a to, ako som pôvodne predbežne uzavrel, ani pokiaľ ide o samotnú otázku právnej subjektivity plodu verzus jeho povahy ako ústavnej hodnoty), prečo potom tento druh výkladu (argumentu hodnotovými východiskami Ústavy zmienenými v preambule) nedoviesť do záveru o právnej subjektivite plodu? Prečo z neho vyvodzovať len o niečo lepšiu ochranu plodu ako objektu práva, než akú implikuje interpretácia podporujúca aktuálnu „liberálnu“ podústavnú úpravu, a nevyvodzovať z neho rovno právo plodu na život?

Pozrime sa ešte raz na doterajšiu bilanciu zohľadnených výkladových postupov: Povedali sme, že na prvej úrovni výkladu čl. 15 ods. 1 Ústavy proti sebe stoja jazykovo-teleologický a formálno-systematický argument. Z týchto dvoch som ako síce nie konkluzívny no mierne presvedčivejší vyhodnotil prvý. Na druhej úrovni som zohľadnil komparatívny výklad, ktorý nám však nepomôže, keďže Európa sa na jednej strane síce v priebehu času v zásade liberalizuje (hoci určite nie *unisono*), no na druhej strane je naša ústavná úprava špecifická práve existenciou druhej vety čl. 15 ods. 1 Ústavy, ktorú inde (s výnimkou Česka) nenachádzame. Rovnako nám nepomôže ani medzinárodno-konformný výklad, ktorý treba, pochopiteľne, zohľadniť už na prvej úrovni a ktorý som spolu s komparatívnym výkladom stručne rozobral v druhej kapitole. Zameral som sa teda na historický výklad (intencionalistický argument), ktorý jednoznačne svedčí v prospech ochrany plodu ako objektu práva, a nie subjektu. Z hľadiska otázky rozsahu takejto ochrany (a teda otázky dostatočnosti formálnych kritérií pre prípustnosť vykonania interrupcie verzus potreby stanovenia aj nejakých materiálnych kritérií) som využil výklad s prihliadnutím na hodnotovú tradíciu spomenutú v preambule Ústavy a dospel som k záveru, že táto svedčí v prospech lepšej ochrany plodu (teda materiálnej), než akú nachádzame v aktuálnom podústavnom práve (pretože stanovenie materiálnych požiadaviek pre prípustnosť vykonania interrupcie je tejto tradícii, vzhľadom na pre ňu typicky imanentnú *pro-life* pozíciu, bližšie). Povedal som však tiež, že argument preambulou sa dá uplatniť na druhej úrovni práve tak dobre ako argument stenoprotokolom z parlamentnej rozpravy. V takom prípade proti sebe na tejto úrovni výkladu stoja intencionalistický argument a argument cyrilo-metodským duchovným dedičstvom. Prvý svedčí v prospech ochrany plodu ako objektu práva a podopiera už spomenutý jazykovo-teleologický výklad, druhý zas svedčí v prospech ochrany plodu ako subjektu a podopiera už spomenutý formálno-systematický výklad.

Odpoveď, ktorú na riešenie tohto výkladového stretu ponúkam, je nasledovná: V prvom rade platí, že do celkovej súvahy výkladových argumentov treba (po zohľadnení oboch úrovní) zarátať aj relatívnu presvedčivosť argumentov z prvej úrovne. Na tejto úrovni som označil za o niečo presvedčivejší (hoci nie konkluzívny) jazykovo-teleologický argument, ktorý svedčí v prospech záveru, že v druhej vete čl. 15 ods. 1 nejde o stanovenie právnej subjektivity plodu, ale o formulovanie jeho ochrany ako objektu práva (ako to vo svojom odlišnom stanovisku vyjadril

aj sudca Mészáros, ktorý sa od tohto argumentu odrážal a tým sa líšil od iných svojich disentujúcich kolegov). Pokiaľ ide o argumenty na druhej úrovni, tu možno povedať, že argument stenoprotokolom a argument preambulou stoja proti sebe síce v napohľad vyváženom postavení, no v skutočnosti je azda opäť o niečo presvedčivejším prvý z nich. Stenoprotokol je totiž čo do rozhodnutia tejto otázky úplne jednoznačný (variant rozpoznávajúci právo na život od počatia, teda Micháلكov návrh, bol Federálnym zhromaždením pri hlasovaní zamietnutý a *namiesto neho* bol prijatý Fišerov návrh).¹⁰⁹ Rozpoznávanie plodu ako morálneho subjektu je z konzervatívneho kresťanského hľadiska síce rovnako jednoznačné, no v súvislosti so samotným *právnym* pojmom cyrilo-metodského duchovného dedičstva ide skôr o pravdepodobný než nutný záver. Nepomôže ani argument z úsudku *posterior – prior*, a síce, že preambula bola prijatá neskôr než Listina, a teda, že slovenský ústavodarca mohol „prepísať“ pôvodný úmysel federálneho ústavodarcu prítomný pri prijímaní predmetnej klauzuly Listiny (čiže, že zatiaľ čo federálni poslanci rozumeli danej vete ako garancii ochrany plodu ako objektu, slovenskí poslanci jej o necelé dva roky neskôr už rozumeli ako ochrane subjektu).¹¹⁰ Takéto špekulatívne tvrdenie by si žiadalo nejaký ďalší doklad, ktorý absentuje, pričom aj navrhovatelia v rozoberanom konaní pred ústavným súdom argumentovali, že úmysel slovenského ústavodarcu je v danom ohľade rovnaký ako úmysel federálneho ústavodarcu a že niet rozumného dôvodu o tom pochybovať. Okrem toho sa tiež ponúka, že v prípade mnou poskytnutého uplatnenia argumentu preambulou (cyrilo-metodským duchovným dedičstvom), ktorý je zafarbený náboženským momentom, by vzhľadom na svetský charakter štátu v zmysle čl. 1 ods. 1 Ústavy bolo azda namieste aplikovať reštriktívny prístup, a to v tom zmysle, že ak existuje nejaký iný legitímny výkladový argument, ktorý vedie celkom jednoznačne k odlišnému záveru, treba

---

¹⁰⁹ Preto je (prinajmenšom v rovine fikcie jednotiaceho zámeru historického ústavodarcu) namieste počítat' s myšlienkou ochrany plodu ako objektu práva.

¹¹⁰ Poukaz na preambulu však môže byť argumentom proti prípadnému komparatívne argumentu opierajúcemu sa o nejaké „liberálne“ rozhodnutie Ústavného súdu ČR v danej otázke (keďže v českej ústavnej preambule odkaz na cyrilo-metodské duchovné dedičstvo, na rozdiel od slovenskej, nenachádzame). To však platí len v prípade, že pôjde o sekundárne a nie terciárne použitie argumentu cyrilo-metodským duchovným dedičstvom (viď nižšie – čiže také, ktoré sa uplatní ako pomocný postup pri zlyhaní štandardných výkladových argumentov, a nie také, ktoré sa uplatní, až keď nebude možné vec výkladovo vyriešiť s použitím akýchkoľvek iných výkladových argumentov).

uprednostniť skôr tento.¹¹¹ Na základe uvedeného sa mi javí, že pripustenie využitia argumentu kresťanskou morálkou pre vymedzenie rámcovej hĺbky ochrany ľudského života pred narodením ako objektu (ústavnej hodnoty) nevedie k prepísaniu celého záveru a ku konštatovaniu, že plod je potom vlastne v zmysle čl. 15 ods. 1 subjektom práva a má garantované právo na život. Zatiaľ sa teda možno stále prikloniť k téze, že ľudský život pred narodením je Ústavou chránený ako objekt, a to s implikáciou požiadavky stanovenia materiálnych zákonných podmienok pre prípustnosť jeho zmarenia interrupciou aj v prvých dvanástich týždňoch jeho existencie.

Čo však už spomenutý poukaz na čl. 12 ods. 1 a ústavnú garanciu rovnosti všetkých ľudí v dôstojnosti a právach? Nevedie k vyššie uvedenému konkurenčnému záveru o právnej subjektivite plodu aspoň on? Povedal som, že skutočnosť, že druhá veta čl. 15 ods. 1 spomína *ľudský život pred narodením*, ešte nutne neznamená, že ústavodarca tu hovorí o nenarodenom ako o *človeku-subjekte* a že vymedzenie *človeka* (ako subjektu morálnych a právnych vzťahov) je pri absencii právnej definície pojmu „človek“ vlastne metafyzickou (ontologickou) a etickou otázkou. Ústavný súd v predmetnom rozhodnutí vyriešil tento problém v podstate čisto komparatívnou cestou (hoci sa snažil aj o akési „vedecké“ zohľadnenie, a to prostredníctvom zapojenia znalca, ktorý v konaní vystupoval)¹¹² – vyriešil to poukazom na zahraničnú judikatúru a prax,

---

¹¹¹ Uznávam však, že v takomto prípade vlastne už presúvame argument cyrilo-metodským duchovným dedičstvom z druhej úrovne na tretiu a robíme z neho núdzový argument, ktorý sa uplatní, až keď všetky iné argumenty neumožnili vec jednoznačne rozseknúť. Vo svojom predchádzajúcom texte som, každopádne, uviedol, že v princípe pripúšťam aj takýto prístup (TURČAN, M. Cyrilo-metodské duchovné dedičstvo ako právny argument? In *Právny obzor*, 2026, roč. 109, č. 1, s. 63). No aj keď zotrváme len na dvojúrovňovom prístupe, potom si myslím, že v celkovej súvahe bude i bez tejto tézy stále o čosi presvedčivejším záver, že Ústava, tak ako je napísaná, chráni plod ako objekt a nie ako subjekt.

¹¹² Daný bioetik vypracoval znalecký posudok, v ktorom odpovedal na dve otázky – (1) *z čoho pramení a aký má obsah morálna zodpovednosť spoločnosti* a (2) *ako sa mení, pokiaľ sa mení, rozsah morálnej povinnosti spoločnosti voči plodu s ohľadom na jednotlivé štádiá jeho biologického vývoja*. Na prvú otázku znalec odpovedal, že morálna zodpovednosť spoločnosti sa odvíja od spoločenského konsenzu o základných morálnych hodnotách, ktorý je výsledkom vyjednávania, a teda nutného kompromisu. Na druhú otázku odpovedal, že rozsah povinností spoločnosti voči plodu závisí od štádia jeho biologického vývoja práve z dôvodu nutného kompromisu pri strete dvoch akceptovaných hodnôt, ktoré tu predstavujú záujmy plodu na jednej strane a záujmy ženy na strane druhej. Iný postoj by podľa neho

ktorá pristupuje k ochrane plodu gradualisticky (čiže v rôznych fázach jeho vývoja mu pripisuje rôznu stupeň právnej ochrany), respektíve poukazom na akýsi európsky či „západný“ konsenzus v tejto otázke.¹¹³ Možno sa pýtať, či je vhodné, aby sa ústavný súd sám snažil zodpovedať morálne a metafyzické otázky. Ak povieme, že nie,¹¹⁴ potom je otázne, či sa vôbec

---

predstavoval „porušenie princípov liberálno-demokratického štátu.“ (Nález ÚS SR sp. zn. PL. ÚS 12/01 zo 4. decembra 2007, I., s. 15-16).

¹¹³ „Z ústavného imperatívu zakladajúceho zákonodarcovu povinnosť ochrany ľudského života pred narodením neplynie záver, že by právna ochrana plodu voči matke musela byť totožná v každej jednotlivéj fáze prenatalného vývoja (obdobne taktiež Drgonec, J. Ústava Slovenskej republiky. Komentár. Šamorín:Heuréka, 2004. 113 s.). Naopak aj z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (najmä *Vo v. Francúzsko*) možno vyvodiť minimálny európsky konsenzus spočívajúci vo východisku, podľa ktorého má byť nenarodený ľudský život chránený počas tehotenstva s intenzitou rastúcou postupne od počatia po narodenie. Z už uvedeného vyplýva, že na tomto východisku sú založené aj kľúčové rozhodnutia Najvyššieho súdu USA *Roe v. Wade* 410 U. S. 113 (1973) a *Planned Parenthood of Southeastern PA. v. Casey*, 505 U. S. 833 (1992). [...] Rozlišovanie medzi jednotlivými fázami prenatalného vývoja, čo sa týka možnosti umelo prerušiť tehotenstvo, je opodstatnené tiež pohľadom na európske právne poriadky, a to nielen na tie, ktoré umožňujú obdobne ako Slovenská republika prerušenie tehotenstva na žiadosť (napr. škandinávske štáty, Holandsko, Francúzsko, Rakúsko, Česká republika), ale aj tie, ktoré sa vyznačujú veľmi prísnyimi podmienkami na výkon prerušenia tehotenstva (napr. Poľsko, čo sa týka prerušenia tehotenstva zo zdravotných, eugenických či právnych dôvodov, ktoré je prípustné taktiež iba v určitej prvej fáze tehotenstva) [k tomu viac A.4]. Výber dvanástich týždňov ako limit na vykonanie prerušenia tehotenstva na žiadosť matky nemožno považovať podľa názoru ústavného súdu ani za svojvoľný. Táto lehota sa odvíja od vytvárania senzibility plodu a je v súlade s prevažujúcou európskou praxou relevantného zákonodarstva štátov umožňujúcich prerušenie tehotenstva na žiadosť (eventuálne na základe sociálnej indikácie), ktorá sa obvykle pohybuje medzi 10. až 15. týždňom trvania tehotenstva. Ústavný súd súčasne vychádza z toho, že lehotu 12 týždňov je nutné považovať za dobu, ktorá so zreteľom na reálnu možnosť zistenia samotnej existencie tehotenstva poskytuje matke rozumnú možnosť na zváženie možnosti prerušenia tehotenstva a pre jeho eventuálnu realizáciu. Ak by mala byť táto lehota podstatne kratšia, nemusel by byť splnený účel (cieľ) zákona, ktorým je dať možnosť žene rozhodnúť o svojom materstve. Ak by bola lehota naopak podstatne dlhšia (napr. prvé dva trimestre tehotenstva), mohla by sa dostať do rozporu s ústavným imperatívom čl. 15 ods. 1 druhej vety ústavy, hlavne ohľadom proporcionality danej úpravy vo vzťahu k ústavnej hodnote ochrany nenarodeného ľudského života. Ústavný súd nanajvýš opätovne zdôrazňuje, že orgánom povelaným určiť príslušnú maximálnu lehotu na vykonanie prerušenia tehotenstva je zákonodarca, pričom ústavný súd preskúmava (a nič iného optikou ústavného imperatívu vyjadrujúceho ústavnú hodnotu ani preskúmavať nemôže) iba prípadný exces pri úvahe zákonodarcu, nie však to, či je daná lehota v optimálnom súlade s aktuálnym stavom poznania lekárskej vedy.“ (Nález ÚS SR sp. zn. PL. ÚS 12/01 zo 4. decembra 2007, II., B.4, s. 52-53).

¹¹⁴ Ústavný súd SR začína svoje odôvodnenie konštatovaním: „Úlohou ústavného súdu v tomto konaní nie je odpovedať na filozofickú, morálnu či etickú otázku, kedy začína ľudský život, ani na otázku správnosti či morálnosti umelého prerušenia tehotenstva a ani na otázku, ako by mala vyzeráť optimálna právna úprava umelého prerušenia tehotenstva v Slovenskej republike, ale

smie v tomto zmysle odvolávať na zahraničnú judikatúru a zahraničnú podústavnú právnu úpravu. Ak totiž inštitúcia ústavného súdu *ako taká* nie je povolaná zodpovedať tento druh otázok a ak takáto odpoveď prislúcha, aspoň pokiaľ ide o ľudské práva a iné esenciálne hodnoty, len ústavodarcovi (či už domácemu alebo zahraničnému), potom v prípade, že neexistuje relevantná zahraničná ústavná úprava definujúca rôzne štádiá ochrany plodu v závislosti od jeho biologického vývinu, alebo ak neexistuje aspoň explicitný zahraničný ústavný pokyn, že to má stanoviť zákon, je komparatívny argument (v zmysle odkazu na cudziu súdnu prax či legislatívu) vlastne len maskovaním takejto morálnej argumentácie, ku ktorej nie je povolaný ani cudzí ústavný súd či cudzí zákonodarca, ale len domáci a cudzí ústavodarca (pretože ide o metafyzickú a etickú otázku ústavného charakteru). Z takejto perspektívy by potom mala byť ochrana nenarodeného vlastne po celý čas jeho vývinu rovnaká – čiže buď by malo byť možné (ak by to stanovil podústavný predpis) vykonať interrupciu (či už bez uvedenia dôvodu alebo aspoň z dôvodu znásilnenia či genetického poškodenia plodu, prípadne zo sociálnych dôvodov) *až do momentu pôrodu*, alebo by plodu mala byť priznaná taká právna ochrana, ktorá bude vlastne znamenať jeho *právo na život od počatia* (teda právnu subjektivitu plodu). Je totiž v zásade nesporné, že neexistuje podstatný metafyzický a morálny rozdiel medzi plodom v deviatom mesiaci tehotenstva a novorodencom. A ak ústavný súd nemá kompetenciu rozhodovať metafyzicko-etické otázky, znamená to, že správny výklad Ústavy by mal viesť buď k záveru o ústavnosti interrupcií až do dňa pôrodu (či už bez uvedenia dôvodu alebo aspoň z dôvodu znásilnenia, poškodenia plodu či zo sociálnych dôvodov; keďže z právneho hľadiska predsa ani v deviatom mesiaci stále nejde o „každého“, teda o subjekt, ktorý má právo na život), alebo k záveru, že nenarodený má v zmysle Ústavy právo na život, a to od počatia (čiže musí patriť pod pojem „každý“). *Tertium non datur*. Takýto

---

iba na otázku, aké sú ústavné mantinely, ktoré ústava vo vzťahu k právnej úprave umelého prerušenia tehotenstva kladie zákonodarcovi. Inak povedané, kľúčovou otázkou, ktorú musí ústavný súd v tomto konaní zodpovedať, je, či ústava znemožňuje zákonodarcovi právnu úpravu umelého prerušenia tehotenstva spôsobom, aký vyplýva z napadnutých ustanovení zákona o umelom prerušení tehotenstva." (Tamtiež, II., A., s. 25). Tomáš Lalík kedysi skonštatoval, že „Ústavný súd SR rozhodol primerane, keď sa nesnažil sklízať do úlohy pozitívneho zákonodarcu, a taktiež sa vyhol filozofickým, etickým a morálnym otázkam, ktoré do jeho kompetencie nespádajú.“ (LALÍK, T. Právo na život ako základné ľudské právo. In *Bulletin slovenskej advokácie*, 2008, roč. 14, č. 7-8, s. 26).

argument *ad absurdum*, môže teoreticky predložiť zástanca tvrdenia, že Ústava v skutočnosti chráni plod ako subjekt.

Aj proponent tézy, že ústavný súd nemá podstupovať morálne úvahy, resp. rozhodovať otázky metafyzicko-etického charakteru, však uzná, že prinajmenšom v nejakej „radbruchovskej“ situácii by ústavný súd mal takéto rozhodnutie spraviť, hoci k tomu (teraz predpokladajúc) inak nie je príslušný. Predstavme si, že by druhá veta čl. 15 ods. 1 neexistovala a že by zákon stanovil, že je možná interrupcia bez uvedenia dôvodu, a to až do momentu pôrodu. V americkom prostredí sa dnes síce o prípustnosti takejto krajne neskorej interrupcie diskutuje, resp. niekde je i legálna (no v praxi údajne oficiálne sotva uplatňovaná)¹¹⁵ a existujú tiež štáty, kde je interrupcia v deviatom mesiaci tehotenstva povolená napríklad v prípade genetického poškodenia plodu (pričom ani tam spravidla nie je možné z takéhoto dôvodu usmrtiť novorodenca), no možno povedať, že v západnom svete ešte stále prevláda presvedčenie, že plod má v deviatom mesiaci obdobný morálny status ako novorodenec a že jeho usmrtenie by bolo podobné usmrteniu novorodenca. Všeobecne sa teda akceptuje, že ho treba chrániť podobným spôsobom ako novorodenca (inak by sme vlastne mali pripustiť aj infanticídu, ktorá je dosiaľ široko odmietaná). Snáď to nie je univerzálne brané bez akýchkoľvek nuansov, no dá sa tvrdiť, že v hrubých rysoch možno badať takýto postoj a že usmrcovanie plodu v deviatom mesiaci bez udania dôvodu by bolo stále brané ako prelamanie princípu spravodlivosti¹¹⁶ (hoci plod formálne nemá ani v deviatom mesiaci právnu subjektivitu; šlo by skrátka o porušovanie jeho žiaducej ochrany ako objektívnej hodnoty). Takže pre prípad, že by podústavná úprava nejakým sledom okolností umožňovala interrupciu v deviatom mesiaci bez uvedenia dôvodu, pričom v Ústave by absentovala predmetná klauzula o ochrane ľudského života

---

¹¹⁵ Pozri napríklad HOLLAND, M. Exploring The Complex Ethical Scenarios That Justify Abortion Up Until Birth, online: <https://medshun.com/article/what-situations-would-allow-for-abortion-up-until-birth> [07-01-2026]. Pričom sa už objavil aj koncept tzv. „popôrodnej interrupcie“, čo je v skutočnosti, samozrejme, eufemizmus pre *infanticídu* (pozri GIUBILINI, A. – MINERVA, F. After-birth abortion: why should the baby live? In *Journal of Medical Ethics*, 2013, roč. 39, č. 5, s. 263, online: <https://jme.bmj.com/content/medethics/39/5/261.full.pdf> [25-06-2024]).

¹¹⁶ K pojmu spravodlivosti v judikatúre Ústavného súdu SR pozri napríklad JÚDA, V. Hľadanie spravodlivosti v judikatúre súdov. In KLUKNAVSKÁ, A. – GÁBRIŠ, T. (zost.). *Ad iustitiam per ius*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2018, s. 163-185.

pred narodením, asi žiaden konzervatívec by neoponoval téze, že ústavní sudcovia majú v takejto situácii prirodzenoprávnu povinnosť vyhlásiť normu tohto druhu za príkro nespravodlivú (obdobnú norme umožňujúcej bezdôvodné usmrtenie novorodenca), a teda vlastne za neprávo, pričom by tak spravili, pochopiteľne, buď na základe vlastnej metafyzicko-etickej úvahy alebo aspoň na základe odkazu k spoločenskej morálke – čiže na základe nejakej nadpozitívnej argumentácie, ktorá by bola nepochybne označená ako „prirodzenoprávna“. Otázka charakteru prirodzeného práva ako taká môže byť, pochopiteľne, zodpovedaná rôzne. Napríklad lockovská prirodzenoprávna doktrína sa bude líšiť od tomistickej (môžeme tu narážať na odlišne hodnotené subjektívne práva a objektívne hodnoty).¹¹⁷ Preto dáva praktický zmysel uvažovať o judikatórne aplikovateľnom pojme prirodzeného práva skôr ako o akomsi prekryvajúcom sa konsenze našich morálnych predstáv (akokoľvek už môžu byť v dôsledku toho obetované niektoré v skutočnosti objektívne morálne požiadavky, ktoré časť z nás nevidí či nechce vidieť).¹¹⁸ A ako je

---

¹¹⁷ Ku kresťanským prístupom k pojmu prirodzeného zákona pozri napríklad TURČAN, M. K pojmu prirodzeného zákona a argumentu zo zneužitia schopnosti v súčasnom kresťanskom myslení. In *Testimonia theologica*, 2020, roč. 14, č. 1, s. 10-30, online: https://fevth.uniba.sk/fileadmin/ebf/testimonia_theologica/2020/TT_2020_1_Turcan_K_pojmu_prirodzeneho_zakona_a_argumentu_zo_zneuuzitia_schopnosti_v_sucasnom_krestanskom_mysleni.pdf [13-01-2026]; BATKA, Ľ. *Prirodzený zákon a stvoriteľský poriadok v evanjelickej etike*. Bratislava: Univerzita Komenského, 2015. S prihliadnutím na liberálnu tradíciu a v kontexte otázky ochrany ľudského života pred narodením pozri napríklad TURČAN, M. Right to Life and Freedom of Choice according to Evictionism: A Christian Critique. In *Communio Viatorum*, 2020, roč. 62, č. 2, s. 184-207. Pozri tiež NEŠTINA, M. *Podoby náboženskej argumentácie v liberálnej demokracii*. Bratislava: Univerzita Komenského, 2017. Marek Neština v zmienenej monografii uvádza, že Locke sa vo svojich dielach síce téme potratov priamo nevenuje, no existuje „dost silný náznak toho, že Locke bol proti potratom.“ Dodáva: „Lenže je potrebné upozorniť aj na to, že z Lockových filozofických koncepcií vychádzajú spravidla zástancovia potratov. Odvolávajú sa pri tom na jeho koncepciu prirodzených práv z *Second Treatise of Government* v súvislosti s právom ženy rozhodnúť sa, čo sa udeje s jej vlastným telom.“ Uzatvára: „Domnievam sa, že môžeme síce odvodiť z Lockových prác tento liberálny pohľad na potraty, ale nemôžeme mu tento pohľad jednoznačne pripísať.“ (s. 46). Neština následne v danom diele argumentuje, že *pro-choice* pozícia je v skutočnosti lepšie kompatibilná s ideou liberálnej demokracie (aspoň z hľadiska neskoršej rawlsovskej teórie verejného rozumu, z ktorej jeho kniha vychádza).

¹¹⁸ Aj tomisticky orientovaný politik a mysliteľ, Anton Neuwirth, ktorý pri prijímaní Ústavy navrhoval zakotviť do nej tiež explicitnú povinnosť rešpektovať prirodzené právo ako nadradené pozitívnemu právu, zároveň navrhoval, aby pri pochybnostiach o znení prirodzeného zákona rozhodoval ústavný súd (pozri poznámku pod čiarou na konci prvej kapitoly).

zrejme aj z rozoberaného rozhodnutia Ústavného súdu SR i z česko-slovenskej federálnej parlamentnej diskusie, dnes neexistuje všeobecná zhoda na tom, či plod má prirodzené práva (právo na život). „Prirodzené právo“ ako pomyselný súbor fundamentálnych morálnych imperatívov však nemusí chrániť len subjektívne *práva*, môže chrániť aj objektívne *hodnoty*. Príkladom môže byť široko akceptovaná povinnosť chrániť zvieratá pred týraním, a to nie ako subjekty, ale ako objekty. A podobné je to, dovoľm si tvrdiť, s širokým vnímaním potreby ochrany plodu v deviatom mesiaci (hoci táto sa nutne nezakladá len na kritériu utrpenia, ktoré je nepochybne kľúčové v prípade zvierat). Čiže, či už sa zhodneme na morálnom statuse plodu alebo nie, rámcovo sa zhodneme prinajmenšom na tom, že je morálne zlé bezdôvodne usmrcovať ľudský plod v deviatom mesiaci tehotenstva. Existuje teda pomerne široká zhoda, že plod v takomto vysokom štádiu vývinu si zaslúži našu úctu a ochranu (a to aj prostredníctvom práva, ktoré by malo formulovať dôvody prípustnosti jeho prípadného usmrtenia). Takáto zhoda však neexistuje v otázke statusu zygóty.¹¹⁹ Ako to kedysi vyjadrila Philippa Footová: *„Jedným z dôvodov, prečo sa väčšina z nás cíti zmätene, keď ide o problém interrupcií je to, že nenarodenému dieťaťu chceme aj nechceme dopriať práva, ktoré patria dospelým a deťom. Keď uvažujeme o dieťati, ktoré sa má narodiť, zdá sa nám absurdné uvažovať o tom, že jeho status by sa v priebehu niekoľkých ďalších minút či hodín mohol tak veľmi zmeniť. A predsa, keď sa vraciame dozadu v živote plodu, stále viac sa zdráhame povedať, že je to človek a podľa toho sa musí konať.“*¹¹²⁰

Takže aj keď povieme, že ústavný súd nemá za iných než absolútne mimoriadnych („radbruchovských“) okolností“ kompetenciu rozhodovať morálne otázky, neznamená to ešte nutne, že si musíme vybrať buď medzi možnosťou teoreticky pripustiť (pri absencii ústavného zákazu) legálne

---

¹¹⁹ Zatiaľ čo napríklad tomistickí prirodzenoprávníci nebudú robiť morálny rozdiel medzi zygótou a plne vyvinutým plodom, niektorí liberálni prirodzenoprávníci tu budú robiť zásadný morálny rozdiel.

¹²⁰ FOOTOVÁ, P. Problém interrupcií a doktrína dvojitého účinku. In *Právo ženy? Štúdie o problematike interrupcií*. Bratislava: Kalligram, 2004, s. 7. Podobne M. Káčer s odkazom na J. Markoša argumentuje, že spoločnosť, vrátane kresťanov, sa správa spôsobom, ako keby embryá ľudskými osobami neboli – a síce, že im v prípade samovolného potratu bežne nedávame mená, neusporadúvame pohreby a pod. (KÁČER, M. *Argumentačné fauly v práve*. Praha: Leges, 2022, s. 88-89). Je však fér uviesť, že niektorí to robia; a možno pripomenúť aj existujúcu kritiku absurdnosti toho, že ľudský plod nie je do 12. týždňa právne chránený lepšie než zvieratá (PROCHÁZKA, R. O myšiach a ľuďoch. In *Impulz*, 2008, roč. 4, č. 2, s. 110-119).

usmrcovanie nenarodených v deviatom mesiaci, pokiaľ to už raz umožníme pri včasných štádiách vývoja ľudského plodu, alebo možnosťou pripísať, naopak, subjektívne práva obom (embryu i vyvinutému plodu). Nejednen konzervatívce s tým, pochopiteľne, nebude súhlasiť (pretože prirodzenoprávna doktrína, ktorú vyznáva, povedie k inému záveru; čo je v poriadku). Ak však budeme s pojmom prirodzeného práva pracovať v zmysle zhody našich starostlivo uváženích morálnych presvedčení (a je otázka, či nám z praktického hľadiska vôbec reálne ostáva niečo iné), potom bude možné dospieť k záveru, že zatiaľ čo zygóta nemá „prirodzené práva“ (pretože sa na tom v našich morálnych presvedčeníach jednoducho zjavne nezhodneme) a pri absencii osobitnej ústavnej normy (spomínajúcej ochranu ľudského života pred narodením) nie je, povedzme, žiaľ ani len chráneným objektom práva (aspoň nie chráneným priamo, ale nanajvýš nepriamo – odvíjajúc sa od ochrany záujmov ženy), plod v deviatom mesiaci už je objektívnou „prirodzenoprávnu“ (a preto aj „ústavnou“) hodnotou bez ohľadu na to, či to zmieňuje nejaká ústavná norma, keďže zhoda na tom, že medzi novorodencom a deväťmesačným plodom nie je zásadný metafyzický ani morálny rozdiel, v princípe existuje – ide o akúsi súčasť pomerne zrejmej (široko akceptovanej) „prirodzenoprávnej“ normy.¹²¹

---

¹²¹ Pochopiteľne, „karty miešajú“ utilitaristi, ktorí nemajú problém ani s infanticídou (k tomu pozri napríklad SINGER, P. *Spisy o etickom žití*. Bratislava: Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov, 2008, s. 159-164, 182 a n.). Pri týchto témach sa dostávame vlastne k samotnej otázke zdôvodnenia ľudských práv. Na jednej strane možno tvrdiť, že ľudské práva, ako ich poznáme, sú v prvom rade politickým projektom, ktorý je výsledkom konkrétnych historických determinánt (napríklad boja proti nacizmu). Na druhej strane možno tvrdiť, že prinajmenšom pre západného človeka 20. a 21. storočia ide o neodmysliteľný rešpekt hlbokých morálnych intuícii (či už sú alebo nie sú formované historicky). A práve utilitarizmus sa v niektorých prípadoch dostáva do napätia (kolízie) s nimi (k tomu pozri TURČAN, M. K vzťahu utilitarizmu a ľudských práv (diskusný príspevok). In ĽAŽKÁ, V. (zost.). *Milníky práva v stredoeurópskom priestore 2024*. Bratislava: Právnická fakulta UK, 2024, s. 26-53, online: https://www.flaw.uniba.sk/fileadmin/praf/Veda/Konferencie_a_podujatia/Milnicky_zborniky/Milnicky_2024.pdf [03-01-2026]). Takže hoci klasická prirodzenoprávna kritika utilitarizmu má tiež svoje problémy (k tomu pozri napríklad TURČAN, M. K Finnisovej prirodzenoprávnej kritike utilitarizmu. In BRÖSTL, A. – BREICHOVÁ LAPČÁKOVÁ, M. (eds.). *Právny štát, spravodlivosť a budúcnosť demokracie*. Zborník zo Zasadnutia slovenskej sekcie IVR pred 31. svetovým kongresom. Košice: Právnická fakulta UPJŠ, 2024, s. 49-72, online: <https://doi.org/10.33542/PSB-0376-0> [03-01-2026]) a hoci veľkú časť ľudských práv možno zdôvodniť aj utilitaristicky (k tejto problematike pozri napríklad HAPLA, M. *Utilitarizmus a filozofie ľudských práv*. Praha: Leges, 2022), utilitarista by mal asi radšej resignovať na snahu zosúladiť utilitarizmus s našimi morálnymi intuíciami, ktoré dnes, naopak, do značnej miery

Predložený argument *ad absurdum* teda nebude schopný jednoznačne vylúčiť racionálnosť doteraz dosiahnutého výkladového záveru o ochrane plodu ako objektu práva (namiesto jeho ochrany ako subjektu) pri vzťahnutí daného (implicitne kresťanského) preambulického pojmu na čl. 15 ods. 1 Ústavy; aspoň pri „ústretovom“ poňatí pojmu prirodzeného práva nie.¹²² Nehodno preto ani preťažovať poukaz na čl. 12 ods. 1 Ústavy.

A čo, ak uznáme, že ústavný súd má aj za iných než absolútne výnimočných okolností (v nejakej neextrémnej, „neradbruchovskej“ situácii) istý priestor podstupovať metafyzicko-etické úvahy, resp. rozhodovať o takýchto otázkach? Nemôže potom táto skutočnosť svedčiť zas proti téze o potrebe chrániť plod v prvých dvanástich týždňoch tehotenstva nejakými materiálnymi kritériami výkonu interrupcie, hoci len ako objekt (k čomu som sa v predchádzajúcom texte dostal cez výklad z historických okolností prijatia danej klauzuly a cez zohľadnenie implicitného preambulického odkazu na princípy kresťanskej morálky)? Ústavný súd by predsa v rámci takéhoto rozhodovania mohol zvoliť nejakú „zaužívanú“ („európsku“), „liberálnu“ predstavu o morálnom statuse plodu, ktorá by takúto ochranu v rannej fáze vývoja plodu vylučovala. Ide o zaujímavú otázku, no zdá sa, že odpoveď na ňu by mala byť, aspoň vo svetle toho, čo bolo dosiaľ uvedené, negatívna. Možno totiž argumentovať, že ústavný súd by ani v prípade, že je oprávnený podstupovať metafyzicko-etické úvahy, resp. rozhodovať o takýchto otázkach aj v iných než celkom výnimočných („radbruchovských“)

---

rezonujú s „kresťanským“ nazeraním na hodnotu človeka, resp. jeho dôstojnosť (takže o ľudských právach možno uvažovať ako o fenoméne badateľne poznačenom kresťanským myslením a cítením).

¹²² Pričom s pojmom prirodzeného práva pracuje aj Ústava. Explicitne tak robí v preambule, kde hovorí o *prirodzenom práve národov na sebaurčenie* a v čl. 134 ods. 5, kde v rámci sudcovského sľubu hovorí o *neporušiteľnosti prirodzených práv človeka*. Daný pojem tiež možno nájsť spomínaný v judikatúre Ústavného súdu SR; hoci nemožno hovoriť o príliš hojnom výskyte jeho explicitného vyjadrenia. V januári 2026 som v databáze rozhodnutí a odlišných stanovísk ÚS SR dostupnej na *judikaty.info* našiel za doterajšie obdobie (teda od 90. rokov po dnešok) spolu okolo 150 rozhodnutí alebo odlišných stanovísk obsahujúcich explicitnú zmienku o prirodzenom práve (konkrétne niektorý z výrazov „prirodzené právo“, „prirodzené práva“, „prirodzenoprávny“, „prirodzeno-právny“ a „iusnaturalizmus“ v jednotlivých tvaroch). Všetkých rozhodnutí a odlišných stanovísk ÚS SR tu je spolu okolo 50 tisíc. Zmienka o prirodzenom práve sa teda nachádza asi v (menej než) 0,3 % z nich.

situáciách,¹²³ mal byť v tomto skôr zdržanlivý a, samozrejme, neignorovať využiteľné výkladové metódy, ako je napríklad systematický či historický výklad. Ak do rámca legitímne využiteľných interpretačných postupov (teda napríklad pod jednu z dvoch práve spomenutých výkladových metód) spadá aj zohľadnenie ústavnej preambuly, potom by súd nemal vlastnú úvahu (a to ani s prihliadnutím na zahraničie či momentálne spoločenské tendencie) nadradiť nad implicitné morálne usmernenie poskytnuté samotným ústavodarcom na tomto mieste (v ústavnej preambule).¹²⁴ Je to, samozrejme, kontroverzná téza, no pri prijatí skôr načrtnutých predpokladov a vzhľadom na povahu témy v princípe platí.¹²⁵

---

¹²³ Otázka miesta morálnych úvah v rozhodovacej činnosti ústavného súdu (či súdnej moci všeobecne) je relatívne živá v českom prostredí (k tomu pozri napríklad HANUŠ, L. Svěvole a morální agumentace v právu. In SEHNÁLEK, D. et al. (eds.). *Aktuální otázky soudního přezkumu. Dny práva 2009. Sborník příspěvků*. Brno: Masarykova univerzita, 2009, s. 700-715, online: https://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2009/files/sbornik/sbornik.pdf [22-12-2025]; k problematike miesta morálnych úvah pri interpretácii a aplikácii práva v širšom kontexte pozri napríklad TVRDÍKOVÁ, L. Morální uvažování (a morální intuice) v soudním rozhodování: Je možné dospět k racionálnímu rozhodnutí? Online: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/moralni-uvazovani-moralni-intuice-v-soudnim-rozhodovani-je-mozne-dospet-k-racionalnimu-rozhodnuti> [22-12-2025]).

¹²⁴ Mimochodom, posledná ústavná novela, ktorá zakotvila zvrchovanosť Slovenskej republiky v kultúrno-etických otázkach vrátane otázky „ochrany života a ľudskej dôstojnosti,“ môže byť teoreticky tiež argumentom (hoci opäť relatívne kontroverzným) v prospech tvrdenia o nízkej relevancii ohľadu na pomyselný európsky „liberálny štandard“, pokiaľ ide o otázku interrupcií (takúto relevanciu teda opäť skôr znižuje, než zvyšuje). Na základe čl. 7 ods. 6 Ústavy možno zdôrazňovať, že Slovenská republika sa smie v danej otázke uberať vlastnou cestou. Ak raz na úrovni ESLP dôjde k rozpoznaní ľudského práva na interrupciu, potom ten, kto bude v takejto situácii apelovať na čl. 7 ods. 6 Ústavy, bude, pochopiteľne, argumentovať, že Ústava má prednosť pred Dohovorom, resp. aspoň pred spôsobom, akým ho vykladá štrasburský súd, zatiaľ čo ten, kto bude zastávať opačný názor, sa bude odvolávať na čl. 27 Viedenského dohovoru o zmluvnom práve, ktorý hovorí, že štáty sa nemôžu dovolávať ustanovení svojho vnútroštátneho práva ako dôvodu pre neplnenie medzinárodnej zmluvy.

¹²⁵ Uvedomujem si, že vlastná morálna argumentácia ústavného súdu nie je to isté ako jeho snaha o zohľadnenie spoločenskej morálky. To prvé sa javí ako zásadnejší judikatórny krok, a preto aj kontroverznejší (napokon, zatiaľ čo o legitímnosti podstupovania vlastnej morálnej úvahy ústavným súdom možno nepochybne polemizovať, pokiaľ ide o reflexiu spoločenskej morálky, ústavný súd už podľa stavu *de constitutione lata* musí nejakým spôsobom zvažovať aj existujúce spoločenské predstavy o morálke, pretože s nimi počíta niekoľko aktuálnych ústavných ustanovení, – čl. 20 ods. 5, čl. 24 ods. 4, čl. 26 ods. 4 a čl. 28 ods. 2 Ústavy, kde sa hovorí o potrebe ochrany „mravnosti“, ktorá odôvodňuje zásahy do vlastníckeho práva, výkonu slobody myslenia, svedomia, náboženského vyznania a viery, slobody prejavu a zhromažďovacieho práva; tiež treba poukázať na už spomínaný nový šiesty odsek článku 7

Pomyselná teoreticky možná verzia argumentu kresťanskou mravnosťou pri výklade aktuálneho ústavného textu (menovite druhej vety čl. 15 ods. 1 interpretovanej v perspektíve ústavnej preambuly a jej odkazu na cyrilo-metodské duchovné dedičstvo ako súbor politických, kultúrnych a *morálnych* hodnôt), ktorú som formuloval v predchádzajúcom texte, teda vedie k záveru, že plod je na danom mieste Ústavy síce chránený len ako objekt, no dôležitou implikáciou pre podústavnú reguláciu je, že na základe tejto ústavnej normy by mal byť chránený viac, než doposiaľ bol, a to predovšetkým prostredníctvom stanovenia konkrétnych vecných podmienok pre prípustnosť vykonania interrupcie už v prvých dvanástich týždňoch jeho existencie.¹²⁶

Ústavy, kde sa uvádza, že Slovenská republika si zachováva zvrchovanosť v kultúrno-etických otázkach, medzi ktoré patria aj otázky „verejnej morálky“). Ani táto skutočnosť kvalitatívneho rozdielu medzi podstupovaním autonómnej morálnej úvahy súdom a prostým zohľadnením existujúcich spoločenských predstáv o morálke však ešte neznamená, že by ústavný súd smel prostredníctvom snahy o reflektovanie týchto predstáv prepisovať (ignorovať) morálne východiská Ústavy vyjadrené napr. v jej preambule (pokiaľ je teda, samozrejme, preambula interpretačne relevantná a pokiaľ ju možno skutočne brať ako deklaráciu hodnotových východísk Ústavy). Rozdiel medzi vlastnou morálnou úvahou ústavného súdu a zohľadnením spoločenskej morálky možno vyjadriť aj známymi „hartovskými“ termínmi, ako sú *kritická morálka* (alebo snáď skôr *objektívna morálka*?) a *pozitívna morálka* (HART, H. L. A. *Právo, sloboda a morálka*. Bratislava: Kalligram, 2003, s. 43 a n.). Kým prvá hovorí o tom, ako by veci správne mali byť, druhá len popisuje existujúcu predstavu o tom, čo je podľa určitej spoločnosti správne. Tomáš Sobek, každopádne, tvrdí, že pojem kritickej morálky nie je totožný s pojmom objektívnej morálky: „*Hart chápal kritickou morálku jako ‚obecné morální principy, které se používají ke kritice aktuálních institucí, včetně pozitivní morálky.‘ Přitom skutečnost, že nějaké morální principy jsou používány ke kritice pozitivní morálky, samozřejmě neznamená, že tyto principy jsou objektivně správné. Není vyloučeno, aby se ke kritice společenských konvencí používaly všelijaké morální principy včetně docela pochybných. Všechny kritiky pozitivní morálky ale spojuje kladení stejného typu subverzivních otázek: ‚Toto je konvenční morálka naší společnosti, ale opravdu je to správná morálka?‘ ‚Tuto morálku jsme zdědili od svých předků, ale skutečně bychom ji měli akceptovat?‘ ‚Většina si myslí, že toto je objektivně správná morálka, ale je to pravda?‘ Vlastně je to společenská výzva, aby lidé převzali racionální kontrolu nad svým morálním myšlením.*“ (SOBEK, T. *Nepřirozené právo*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2022, s. 76-77, online:

https://www.ilaw.cas.cz/upload/web/files/books/Sobek_Neprirozene_pravo_ele_verze.pdf [23-01-2026]).

¹²⁶ Ústavný súd sa zas v danom rozhodnutí domnieva, že „*priebeh tehotenstva a vzťah medzi plodom a matkou možno najlepšie charakterizovať ako jednotu v dualite, keď v prvej fáze tehotenstva prevažuje skôr jednota matky a plodu, zatiaľ čo vo fázach neskorších je viac zdôraznená dualita matky a plodu,*“ (Nález ÚS SR sp. zn. PL. ÚS 12/01 zo 4. decembra 2007, II. B., 4., s. 52) pričom „*z potreby rovnováhy týchto práv, hodnôt a princípov dotknutých v posudzovanom prípade pritom vyplýva, že absolutizácia jednej či jedného z nich - napríklad*

---

absolútny zákaz umelého prerušenia tehotenstva alebo naopak zrušenie akýchkoľvek jeho obmedzení - je vylúčená. Ich vyvažovanie preto predpokladá jednak určenie rámca ochrany, ktorej je nenarodený ľudský život hodný, a jednak určenie rozsahu a účinkov práva ženy na sebaurčenie, na kontrolu nad vlastným telom a osudom, a to práve v ich vzájomnej relácii." (Tamtiež, II. A, 2.4, s. 39). Odmietnutie predstavy matky a plodu ako „jednoty v dualite“ však nemusí viesť k porušeniu ústavným súdom spomenutej potreby vyvažovania – t. j. ešte neznamená, že by došlo k obávanej absolutizácii hodnoty plodu, a teda k absolútnemu zákazu interrupcií. Ako som totiž argumentoval, dokonca ani rozpoznanie plodu ako subjektu práva by nutne neznamenal, že interrupcia by mala byť absolútne zakázaná a že by nemala byť prípustná v prípade ohrozenia života alebo zdravia ženy (aspoň za určitých okolností, resp. aspoň podľa určitých teórií); nehovoriac o situácii, keď je plod právne chránený len ako objekt (čo je náš ústavný prípad). V tomto duchu možno polemizovať aj s vyjadrením súdom ustanoveného znalca (bioetika): „*Plné a absolútne uplatnenie jednej hodnoty by sa dialo vždy na úkor potlačenia druhej hodnoty. Preto rozhoduje miera a stupeň uplatnenia každej z týchto hodnôt v praxi. V prípade úcty k ľudskému životu sa táto odvíja od ‚stupňa ľudského života‘, ktorý narastá s vekom ľudského plodu.*“ (Tamtiež, I., 6. s. 16). Načrtnutá ochrana plodu ako objektu práva (a to aj v prvých dvanástich týždňoch a na základe prísnejších podmienok, než aké platia dnes) totiž neznamená jeho absolutizáciu.

ZÁVER

V tejto krátkej vedeckej monografii som si všimol ústavný rozmer ochrany ľudského života pred narodením a zameral som sa na interpretáciu čl. 15 ods. 1 Ústavy SR, pričom som sa pokúsil predostrieť a preskúmať teoreticky možnú verziu argumentu kresťanskou morálkou ako argumentu, ktorý vychádza z preambuly Ústavy a ktorý pri výklade predmetného ústavného článku svedčí v prospech intenzívnejšej ochrany plodu v prvých dvanástich týždňoch, než akú nachádzame v našom aktuálnom podústavnom práve regulujúcom umelé prerušenie tehotenstva. Takýto argument, samozrejme, stojí na niekoľkých esenciálnych predpokladoch:

V prvom rade stojí na predpoklade, že interpretované ustanovenie druhej vety čl. 15 ods. 1 Ústavy je normatívnym a nie deklaratórnym (proklamatívnym) ustanovením. Teda, že ide o ustanovenie, ktoré je právne vynúiteľné. Tento predpoklad akceptoval (a akcentoval) vo svojom rozhodnutí z roku 2007 aj Ústavný súd SR. Je však namieste povedať, že vo všeobecnosti nejde o nekontroverzné východisko. Napríklad Vlastimil Ševčík, ktorého som citoval v prvej kapitole v súvislosti s uvedením federálnej rozpravy k prijímaniu Listiny základných práv a slobôd v roku 1991, neskôr konštatoval, že cieľ vyhnúť sa normatívne nezáväzným ustanoveniam Listiny napokon pri inkriminovanej vete o ochrane ľudského života pred narodením (čl. 6 ods. 1 Listiny; pôvodne čl. 7 ods. 1) naplnený nebol a že návrh poslanca Fišeru bol prijatý „*proti stanovisku zpravodaje SN*“ (ktorým bol Ševčík), pričom „*je zřejmé, že právě tato věta*

svým téměř prázdny obsahem patří k těm, které se vymykají požadavku vynutitelnosti práv, na němž chce být Listina založena především (§ 1 odst. 2 uvoz. zák.).¹²⁷ Rovnaký právny názor vyjadril v čase prebiehajúceho sporu o ústavnosť našich interrupčných predpisov v roku 2002 Matúš Petřík, ktorý sa vtedy zapojil do už spomenutej diskusie medzi Jánom Drgoncom a Danielom Lipšicom a ktorý uviedol: „*Formulácia druhej vety odseku 1 článku 15 totiž nemôže u nikoho vyvolávať žiadne pochybnosti – a s výnimkou tých, čo vydávajú svoje želania za ústavný text, ani nevyvoláva. Ide o deklaratórnu formuláciu ktorej chýba normatívny obsah.*“¹²⁸ Petřík sa pritom odvolal na niektoré komentáre k Ústave a Listine ako na podporu pre takýto právny názor. Títo autori sú teda vo svojich stanoviskách značne kritickí voči takému poňatiu daného ustanovenia, ktoré napokon v roku 2007 prijal aj samotný ústavný súd (hoci návrhu v podstatnej časti nevyhovelo a potvrdil vlastne ústavnosť *statusu quo*, pokiaľ ide o interrupčnú prax v prvých dvanástich týždňoch tehotenstva) – že dané ustanovenie je normatívne záväzné. Argumentácia, ktorú som vyššie predostrel teda stojí aj na tomto, síce ústavným súdom akceptovanom,¹²⁹ no vo všeobecnosti nie celkom nespornom predpoklade o normatívnej povahe druhej vety čl. 15 ods. 1 Ústavy.

Ďalšími dvoma predpokladmi, na ktorých stojí teoreticky možná verzia argumentu kresťanskou („konzervatívnou“) morálkou pri výklade čl. 15 ods. 1 Ústavy, je téza, že túto morálku nachádzame zahrnutú v pojme cyrilo-metodského duchovného dedičstva, ktorý sa spomína v preambule a že samotná preambula je nejakým spôsobom interpretačne relevantná. Tieto dva predpoklady je teoreticky možné rozumne obhájiť, no tiež nie sú nekontroverzné a viacerí by s nimi zjavne nesúhlasili. V prospech prvého

---

¹²⁷ ŠEVČÍK, V. *Právo a ústavnosť v České republice*. Praha: Eurolex Bohemia, 2002, s. 47.

¹²⁸ PETRÍK, M. K ústavnosti interrupcií po štvrté. In *Justičná revue*, 2002, roč. 54, č. 12, s. 1444.

¹²⁹ A ako upozorňuje Vincent Bujňák, Ústavný súd sa v súvislosti s tézou o normatívnej povahe ustanovení Ústavy už odvolal na rozhodnutie PL. ÚS 12/01 aj v dvoch ďalších rozhodnutiach, v ktorých šlo o výklad iných ústavných článkov (PL. ÚS 13/2022 a PL. ÚS 16/2023). Možno to chápať ako jeho snahu o konzistentnosť v nazeraní na charakter ústavného textu. (BUJŇÁK, V. Limity digitalizácie v kontexte základného práva používať hotovosť. In MIHÁLIKOVÁ, M. – ŤAŽKÁ, V. (zost.). *Bratislavské právnické fórum 2025*. Bratislava: Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave, 2025, s. 204-205, online: https://www.flaw.uniba.sk/fileadmin/praf/Veda/Konferencie_a_podujatia/BPF/2025/BPF_2025_final_1.pdf [13-05-2026]).

predpokladu svedčí samotná povaha cyrilo-metodskej misie, ktorá bola nesporne aj hodnotová a týkala sa rozmachu kresťanských myšlienok (a teda aj kresťanských morálnych hodnôt) na Veľkej Morave. O tom sa dá asi len ťažko pochybovať.¹³⁰ Ak sa teda spomenie prínos Cyrila a Metoda (ich *duchovné dedičstvo*), je celkom prirodzené, že sa pod ním bude rozumieť aj podpora kresťanských hodnôt či hodnôt súladných s kresťanstvom, ktoré Cyril a Metod reprezentovali. V prospech druhého spomenutého predpokladu svedčí prinajmenšom téza, že preambula je oficiálne publikovanou výpoveďou autorov Ústavy a ako taká by mala mať aspoň obdobnú výkladovú relevanciu ako všeobecná časť dôvodovej správy k Ústave (to znamená, že by mala mať aspoň povahu akéhosi pomocného výkladového nástroja; mimochodom, podporným dôvodom v prospech tézy o relevancii Preambuly pre výklad Ústavy môže byť komparatívny argument opierajúci sa o judikatúru Ústavného súdu Českej republiky, ktorý sa na českú ústavnú preambulu odvolal napríklad v nedávnom rozhodnutí Pl.ÚS 8/25).¹³¹ Tieto predpoklady možno relatívne rozumne akceptovať, hoci je zrejmé, že v konečnom dôsledku ostávajú diskutabilné (ostanú predmetom relatívne legítimných polemík).

A dôležitým predpokladom využiteľnosti načrtnutej argumentácie je napokon, ako som uviedol už v úvode, aj požiadavka, aby záver o potrebe intenzívnejšej ochrany plodu v prvých dvanástich týždňoch tehotenstva prostredníctvom stanovenia materiálnych podmienok (vecných dôvodov) prípustnosti vykonania interrupcie (čo by mal byť

---

¹³⁰ „Príchod Konštantína a Metoda znamenal definitívnu kristianizáciu ľudu Veľkej Moravy, začiatok samostatnej kultúry a začlenenie sa medzi ostatné kultúrne národy vtedajšej epochy.“ (VARGAŠ, Š. *Cyrilometodské dedičstvo v náboženskom, národnom a kultúrnom živote Slovákov*. Bratislava: LÚČ, 1991, s. 20).

¹³¹ Pozri body 146 a 197 daného rozhodnutia. V prvom z uvedených bodov dal Ústavný súd ČR do súvisu odkaz preambuly Ústavy ČR „na dobré tradície štátnosti československej“ s neviazaním sa na žiadnu ideológiu alebo náboženské vyznanie v zmysle čl. 2 ods. 1 Listiny (ide o ustanovenie, ktoré zodpovedá čl. 1 ods. 1 Ústavy SR), keď uviedol: „Článek 2 odst. 1 Listiny souvisí s ‚dobrymi tradicemi státnosti československé‘ (preambule Ústavy), která byla již od roku 1918 ideově budována v duchu republikánství a v opozici vůči privilegovanému postavení jakékoli církve v právním řádu i v politickém systému.“ Odkaz preambuly Ústavy SR na cyrilo-metodské duchovné dedičstvo by, samozrejme, tiež nemal byť použitý ako argument proti obdobnému záveru o rovnoprávnosti cirkví a konfesií na Slovensku. Jeho význam však môže teoreticky spočívať práve v *morálnom (axiologickom)* pozadí slovenského práva (argument kresťanskou morálkou) v zmysle, ako som sa ním zaoberal v tejto monografii. Pokiaľ ide o bod 197, ÚS ČR v ňom uviedol: „Pozitivní povinnost státu střežit a rozvíjet zděděné kulturní, hmotné a duchovní bohatství plyne již z preambule Ústavy.“

logický dôsledok zohľadnenia pomyselného odkazu preambuly na kresťanskú mravnosť pri výklade čl. 15 ods. 1 Ústavy) zapadol aj do testu proporcionality (ktorému som sa v tejto monografii nevenoval a ktorý prenechávam „ústavkárom“).¹³²

Za týchto predpokladov je možné formulovať argument, že Ústava na základe konzervatívnych hodnotových východísk (vyjadrených v preambule a jej odkaze na cyrilo-metodskú tradíciu ako súbor *aj* kresťanských, resp. s kresťanstvom konformných morálnych hodnôt) zakotvuje v druhej vete čl. 15 ods. 1 takú ochranu plodu, ktorá vylúči možnosť ukončenia jeho života v prvých dvanástich týždňoch tehotenstva na žiadosť bez uvedenia dôvodu. Čiže takú ochranu, ktorá implicitne požaduje stanovenie okolností, za ktorých je takýto krok prípustný. Samotný argument kresťanskou morálkou odvíjajúci sa od preambuly pritom vstupuje do hry v situácii, keď nie je možné určiť výklad predmetného ustanovenia (čl. 15 ods. 1) dostatočne uspokojivým spôsobom za použitia štandardných výkladových metód. Ide teda o pomocný výkladový argument.¹³³

Zaoberal som sa tiež otázkou, aké dôvody svedčia v prospech ochrany plodu ako subjektu a aké v prospech jeho ochrany ako objektu práva, pričom som sa pýtal, či v prípade uznania načrtnutého argumentu kresťanskou morálkou nie je potrebné počítať priamo s ochranou plodu ako subjektu (namiesto jeho ochrany ako objektu, ktorú v nejakom zmysle, hoci slabšom, než v danom konaní požadovali navrhovatelia, akceptoval ústavný súd, keď vyslovil, že plod nie je v zmysle čl. 15 ods. 1 Ústavy subjektom práva, ale ústavnou hodnotou). Moja odpoveď na túto právnu otázku bola negatívna. Plod nie je v zmysle daného ustanovenia

---

¹³² V tejto súvislosti si, každopádne, dovoľím zopakovať, že aj v prípade, že by daný konzervatívny argument celkom nezapadol do testu proporcionality, predsa len by si ponechal istý význam, pretože by viedol aspoň k záveru o potrebe intenzívnejšej snahy o stratégie a politiky, ktoré budú motivovať ženy nepodstupovať interrupcie – to znamená, prijímať opatrenia, ktoré budú nejakým spôsobom podporovať tehotné ženy v rozhodnutí, aby na interrupciu nešli.

¹³³ Za štandardné výkladové metódy možno rámcovo označiť jazykovú, teleologickú a systematickú metódu (a ich jednotlivé varianty) a za pomocné metódy možno označiť (najmä) historickú, doktrínálnu a komparatívnu metódu. (FÁBRY, B. – KASINEC, R. – TURČAN, M. *Teória práva*. 2. vyd. Bratislava: Wolters Kluwer, 2019, s. 214 a n.; MRVA, M. – TURČAN, M. *Interpretácia a argumentácia v práve*. 2. vyd. Bratislava: Wolters Kluwer, 2024, s. 194-195).

subjektom, ale objektom práva, a to aj keď sa s prihliadnutím na preambulu uplatní spomenutý konzervatívny hodnotový argument. Tu možno totiž uviesť, že svoju relevanciu pri výklade čl. 15 ods. 1 Ústavy má tiež historický výklad. V súvislosti s ním som si v tejto monografii všimol argument z úmyslu historického ústavodarcu (tzv. intencionalistický argument), ktorým napokon v spomínanom spore o ústavnosť interrupčnej legislatívy dôvodili aj navrhovatelia, ktorí najskôr tvrdili, že plod má právo na život. Z mnou vykonaného rozboru federálnej parlamentnej rozpravy, ktorá prebehla pred prijatím inkriminovanej vety o ochrane ľudského života pred narodením do Listiny základných práv a slobôd, však vyplýva, že nazeranie na plod ako subjekt práva bolo hlasujúcimi poslancami odmietnuté (šlo o konkurenčný návrh explicitne spomínajúci právo na život od počatia, namiesto ktorého sa presadil návrh obsahujúci aktuálne znenie o ochrane ľudského života pred narodením). Z hľadiska historického výkladu dáva zmysel nazerať na plod len ako na právom chránený objekt (ústavnú hodnotu). K tomuto záveru vedie aj jazykovo-teleologický výklad. Všimol som si tiež niektoré ďalšie argumenty a uzavrel som, že ani z hľadiska akceptovania výkladu založeného na prihliadaní na kresťanskú morálku (alebo morálku kompatibilnú s kresťanstvom) ako pomyselne uplatniteľnú preambulickú hodnotu nie je v zmysle predmetného ústavného článku plod chránený ako subjekt (iné chápanie plodu by si teda vyžadovalo ústavnú novelu). Daný hodnotový argument preambulou však má svoj význam z hľadiska *rozsahu* jeho ochrany ako objektu a podporuje už spomínaný záver o potrebe stanovenia dôvodov pre prípustnosť vykonania interrupcie v prvých dvanástich týždňoch tehotenstva (výklad z úmyslu historického ústavodarcu dáva odpoveď len na otázku druhu ochrany plodu – subjekt verzus objekt, nie na otázku rozsahu jeho ochrany ako objektu, preto získava svoj význam práve argument hodnotovou bázou preambuly, z ktorého možno aspoň teoreticky takýto rozsah odvodiť).

Ako už som predoslal v úvode, je mi jasné, že táto (pre túto monografiu nosná) téza je kontroverzná. Napokon, poukázal som na diskusiu vyvolávajúce predpoklady, na ktorých stojí. A ako som uviedol, jej rozpracovanie v tejto knižke treba chápať skôr ako *akademický pokus* (provokatívny príspevok do diskusie o ochrane ľudského života pred narodením a o interpretácii príslušného ustanovenia našej ústavy). Dvojitý cieľ tejto monografie, ktorým bolo formulovať a preveriť hypotetický argument kresťanskou morálkou pri výklade danej ústavnej klauzuly a tiež

rozobrať argument úmyslom historického ústavodarcu, ktorý s tým, ako sme videli, súvisí, bol teda na predchádzajúcich stranách naplnený prostredníctvom poskytnutého rozboru – ukázal som teoretickú možnosť, ako v uvedených súvislostiach argumentovať kresťanskou morálkou a analyzoval som tiež okolnosti vzniku predmetnej ústavnej klauzuly.

Svoj text o tejto kontroverznej právnej a etickej téme si dovoľím ukončiť citátom z predmetného rozhodnutia ústavného súdu a krátkym dôvetkom: „*Žiadna moderná ústava, Ústavu Slovenskej republiky nevynímajúc, nie je hodnotovo neutrálna, naopak je založená na relatívne ucelenej sústave hodnôt, ktoré si štát váži, rešpektuje ich a prostredníctvom orgánov verejnej moci zabezpečuje ich ochranu. Tieto hodnoty majú objektívny charakter a sú vyjadrením spoločensky uznávaného všeobecného ‚dobrá‘ a majú spravidla nemateriálnu povahu. Na rozdiel od štandardných právnych noriem (pravidiel správania) štát objektívne hodnoty podľa záverov súčasnej právnej vedy nemôže tvoriť, ale len uznať a rešpektovať, resp. z nich vychádzať a prípadne zvýrazňovať význam určitých hodnôt na úkor, či vo vzťahu k iným hodnotám.*“¹³⁴ Dodávam, že to, ako ústavným súdom zmienené ústavné hodnoty vymedziť, bude, samozrejme, vždy sporné (prinajmenšom do istej miery),¹³⁵ pričom v tejto monografii som sa pokúsil všimnúť si jeden z teoreticky možných spôsobov nazerania na ne, a to v súvislosti s otázkou, ktorá „konzervatívco“ a „liberálov“ (zjednodušenie narysované) už dlho rozdeľuje a nepochybne vždy bude.¹³⁶

---

¹³⁴ Nález ÚS SR sp. zn. PL. ÚS 12/01 zo 4. decembra 2007, II. A., 1.3, s. 32.

¹³⁵ Tomáš Mészáros upozorňuje, že ústavný súd v danom rozhodnutí „*dôsledne oddeluje ontologické otázky od normatívneho posúdenia a vyhýba sa tomu, aby status osoby alebo rozsah jej ochrany odvodzoval z biologických, psychologických či antropologických charakteristík,*“ pričom „*potvrďuje, že právny poriadok môže diferencovať rozsah ochrany alebo výkonu práv bez toho, aby sa vyjadroval k ‚podstate‘ osoby ako takej.*“ (MÉSZÁROS, T. *Persona. O pojme a koncepte osoby v práve.* Bratislava: Právnická fakulta UK, 2026, s. 38). Mészáros je k tejto skutočnosti kritický a v citovanom diele argumentuje, že ústavodarca a zákonodarca by mali v právnych predpisoch explicitne priznať dosiaľ zamlčované predpoklady, z ktorých pri narábaní s pojmom osoba v skutočnosti vychádzajú. Fakt, že ústavodarca a zákonodarca z nejakých takýchto predpokladov vychádzajú, je podľa Mészárosa zrejímavý z prítomnosti ústavného a zákonného dôrazu na pojem ľudskej dôstojnosti, ktorý nemá hodnotovo neutrálnu povahu (tamtiež, napr. s. 105-106).

¹³⁶ V digitálnom parlamentnom archíve (tzv. *Spoločnej česko-slovenskej digitálnej parlamentnej knižnici* dostupnej na stránke *nrsr.sk*) som za doterajšiu históriu Národnej rady SR našiel takmer tri desiatky návrhov priamej novelizácie zákona č. 73/1986 Zb. o umelom prerušení tehotenstva (čiže v priemere sa takýto pokus objavuje takmer každý rok; nepočítajúc pokusy o nepriamu novelizáciu). Väčšinu predstavujú, pochopiteľne,

Hodnota diskusie o rozoberanej téme sa týmto konštatovaním, každopádne, nemení. Dúfam, že to vlastným spôsobom dokladá aj toto dielo.

„konzervatívne snahy“, no nachádzajú sa tu aj „liberálne“. Medzi prvými menovanými možno spomenúť napríklad návrhy na zmenu terminológie z označenia „umelé prerušenie tehotenstva“ na „umelý potrat“ (návrh Daniela Lipšica, Pavla Hrušovského a Ľudmily Muškovej z r. 2008, návrh Martina Čepčeka z r. 2023), návrhy na zmenu doby, po ktorú je možné vykonať interrupciu, a to z prvých dvanástich týždňov na prvých osem týždňov tehotenstva (návrh Mariana Kotlebu, Rastislava Schlosára, Jany Nehézovej, Stanislava Drobného a Petra Krupu z r. 2019, návrh Mariana Kotlebu, Rastislava Schlosára, Magdalény Sulanovej, Miroslava Urbana a Eduarda Kočiša z r. 2020, návrh Anny Záborskej a Richarda Vašečku z r. 2024), resp. na prvých sedem týždňov tehotenstva (návrh Milana Krajniaka a Jozefa Lukáča z r. 2019), návrhy na prípustnosť vykonania interrupcie v prvých dvanástich týždňoch iba v prípade ohrozenia života ženy alebo v prípade znásilnenia a do 24. týždňa v prípade genetického poškodenia plodu (návrhy Mariana Kotlebu, Rastislava Schlosára, Milana Uhríka a Stanislava Drobného z r. 2018 a 2019 a neskorší návrh podobnej skupiny z r. 2021), resp. tiež v záujme ochrany zdravia ženy (návrhy Richarda Vašečku z r. 2018 a 2019), návrhy na zavedenie povinnosti lekára poučiť ženu o dostupných alternatívach (napr. návrh Daniela Lipšica z r. 2009), návrh na zavedenie explicitného zákazu potratovej tabletky (návrh Richarda Vašečku, Eriky Jurinovej a Branislava Škripeka z r. 2013), návrhy na zavedenie zákazu propagácie interrupcií (návrhy Martina Čepčeka z r. 2020, 2021 a 2022), či návrh na zrušenie samotného zákona o umelom prerušení tehotenstva, a to s explicitnou deklaráciou prirodzeného práva na život a s odkazom na ústavnú klauzulu o ochrane ľudského života pred narodením priamo v navrhovanom paragrafovom znení predloženého zákona (návrh Petra Gaburu z r. 2008), resp. návrh na zrušenie daného zákona a formulovanie explicitného zákazu pozbaviť nenarodené dieťa života a vykonať úmyselný potrat, pričom sa zároveň mali novelizovať ustanovenia Občianskeho zákonníka spôsobom, aby bola nenarodenému priznaná právna subjektivita, a tiež sa mal v danom ohľade pomerne rozsiahlym spôsobom novelizovať Trestný zákon (návrh Štefana Kuffu, Mariána Kvasničku a Jozefa Mikloška z r. 2015). Z „liberálnych“ pokusov treba poukázať na dva návrhy skupín poslancov okolo Jany Bittó Cigánikovej, ktoré mali garantovať výkon interrupcie v súlade s najnovšími poznatkami vedy a to či už chirurgicky alebo medikamentózne; čiže aj s použitím interrupčnej tabletky (návrh Jany Bittó Cigánikovej, Jarmily Halgašovej a Branislava Gröhlnga z r. 2023 a návrh Jany Bittó Cigánikovej a Tomáša Szalaya z r. 2024).

BIBLIOGRAFIA

1. BALOG, B. Povinnosť žiť (aj za cenu života). In CIBIK, S. – BUJŇÁK, V. – ŤAŽKÁ, V. (zost). *Bratislavské právnické fórum 2023: Štát ako ochranca i porušovateľ práv jednotlivca*. Bratislava: Právnická fakulta UK, 2023, s. 5-18. ISBN 978-80-7160-699-4. Online: https://www.flaw.uniba.sk/fileadmin/praf/Veda/Konferencie_a_podujatia/BPF/2023/BPF_2023_u_stavne_pra_vo.pdf [04-01-2026].
2. BATKA, Ľ. *Prirodzený zákon a stvoriteľský poriadok v evanjelickej etike*. Bratislava: Univerzita Komenského, 2015, 92 s. ISBN 978-80-223-3955-1.
3. BATKA, Ľ. Náboženský exkluzivizmus a liberálna demokracia: riziká politizácie viery v Slovenskej republike. In TURČAN, M. (zost.). *Slovenské právo, ideológia a hodnoty*. Zborník z vedeckej konferencie. Bratislava: Právnická fakulta UK, 2025, s. 117, online: https://www.flaw.uniba.sk/fileadmin/praf/Pracoviska/Katedry/KTPSV/ostatne/Publikacie/Slovenske_pravo_ideologia_a_hodnotyf2.pdf [19-02-2026]
4. BITTEROVÁ, N. Reprodukčná sloboda a reprodukčné sebaurčenie žien očami Európskeho súdu pre ľudské práva. In LENHART, M. – ANDRAŠKO, J. – HAMUĽÁK, J. *Milníky práva v stredoeurópskom priestore 2017*. Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie doktorandov a mladých vedeckých pracovníkov. Bratislava: Právnická fakulta UK, 2017, s. 785-795. ISBN 978-80-7160-445-7. Online: https://www.flaw.uniba.sk/fileadmin/praf/Veda/Konferencie_a_podujatia/Milniky_zborniky/Zbornik_Milniky_2017.pdf [13-01-2026].
5. BUJŇÁK, V. Limity digitalizácie v kontexte základného práva používať hotovosť. In MIHÁLIKOVÁ, M. – ŤAŽKÁ, V. (zost.). *Bratislavské právnické fórum 2025*. Bratislava: Právnická fakulta UK, 2025, s. 200-212. ISBN 978-80-7160-772-4. Online: https://www.flaw.uniba.sk/fileadmin/praf/Veda/Konferencie_a_podujatia/BPF/2025/BPF_2025_final_1.pdf [13-05-2026].
6. DRGONEC, J. *Ústava Slovenskej republiky. Teória a prax*. 2. vyd. Bratislava: C. H. Beck, 2019, 1792 s. ISBN 978-80-89603-74-9.
7. DRGONEC, J. Ústavný rozmer právnej úpravy interrupcií. In *Justičná revue*, 2002, roč. 54, č. 2, s. 174-181. ISSN 2730-0471.
8. Europe's abortion rules, BBC, 12.2.2007, online: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/6235557.stm> [05-12-2025].
9. FÁBRY, B. – KASINEC, R. – TURČAN, M. *Teória práva*. 2. vyd. Bratislava: Wolters Kluwer, 2019, 321 s. ISBN 978-80-571-0127-7.

10. FOOTOVÁ, P. Problém interrupcií a doktrína dvojitého účinku. In *Právo ženy? Štúdie o problematike interrupcií*. Bratislava: Kalligram, 2004, s. 7-21. ISBN 80-7149-612-X.
11. GEISLER, N. *Christian Ethics: Contemporary Issues and Options*. 2. vyd. Grand Rapids: Baker Academic, 2010, 442 s. ISBN 978-0-8010-3879-2.
12. GIBA, M. Preambula. In OROSZ, L. – SVÁK, J. a kol. Ústava Slovenskej republiky. Komentár. I. zväzok (základné princípy a ľudské práva), Bratislava: Wolters Kluwer, 2021, s. 1-8. ISBN 978-80-571-0380.
13. GIUBILINI, A. – MINERVA, F. After-birth abortion: why should the baby live? In *Journal of Medical Ethics*, 2013, roč. 39, č. 5, s. 261-263, online: <https://jme.bmj.com/content/medethics/39/5/261.full.pdf> [25-06-2024].
14. HANUŠ, L. Svévole a morální agumentace v právu. In SEHNÁLEK, D. et al. (eds.). *Aktuální otázky soudního přezkumu. Dny práva 2009. Sborník příspěvků*. Brno: Masarykova univerzita, 2009, s. 700-715. ISBN 978-80-210-4990-1. Online: https://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2009/files/sbornik/sbornik.pdf [22-12-2025].
15. HAPLA, M. *Utilitarismus a filozofie lidských práv*. Praha: Leges, 2022, 240 s. ISBN 978-80-7502-640-8.
16. HART, H. L. A. *Právo, sloboda a morálka*. Bratislava: Kalligram, 2003, 106 s. ISBN 80-7149-596-4.
17. HARVÁNEK, J. a kol. *Teorie práva*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, 501 s. ISBN 978-80-7380-104-5.
18. HAZZARD, K. Ask a Pro-Life Atheist: Kelsey Hazzard, online: <https://secularprolife.org/2022/09/ask-a-pro-life-atheist-kelsey-hazzard/> [23-12-2025].
19. HOLLAND, M. Exploring The Complex Ethical Scenarios That Justify Abortion Up Until Birth, online: <https://medshun.com/article/what-situations-would-allow-for-abortion-up-until-birth> [07-01-2026].
20. HORÁK, O. – OSINA, P. Historický výklad. In SOBEK, T. – KOTÁSEK, J. – HAPLA, M. (eds.). *Právní argumentace*. Praha: C. H. Beck, 2024, s. 330-362. ISBN 978-80-7400-954-9.
21. JÚDA, V. Hľadanie spravodlivosti v judikatúre súdov. In KLUKNAVSKÁ, A. – GÁBRIŠ, T. (zost.). *Ad iustitiam per ius*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2018, s. 163-185. ISBN 978-80-8168-969-7.
22. KÁČER, M. *Argumentačné fauly v práve*. Praha: Leges, 2022, 110 s. ISBN 978-80-7502-661-3.
23. KÁČER, M. Prečo je zákaz interrupčnej tabletky v rozpore s ústavou? In *Právny obzor*, 2025, roč. 108, č. 2, s. 145-158. ISSN 0032-6984.

24. KIŠŠ, I. Cyril a Metod z pohľadu evanjelickej a. v. cirkvi: Solúnski Bratia – naši učítelia viery. In KLÁTIK, M. (zost.). *Cyrl a Metod – odkaz pre dnešok*. Liptovský Mikuláš: Tranoscius, 2013, s. 46-59. ISBN 978-80-7140-410-1.
25. KOKEŠ, M. Čl. 6 Právo na život. In WAGNEROVÁ, E. a kol. *Listina základných práv a svobod. Komentár*. Praha: Wolters Kluwer, 2012, s. 150-185. ISBN 978-80-7357-750-6.
26. KORZYCKA, M. – WOJCIECHOWSKI, P. Andrzej Stelmachowski (1925–2009). In BÉRIER, F. L. de – DOMINGO, R. (eds.). *Law and Christianity in Poland: The Legacy of the Great Jurists*. Abingdon: Routledge, 2023, s. 279-293. ISBN 978-1-032-01976-5.
27. KRESÁK, P. – OROSZ, L. Príprava a schvaľovanie tzv. veľkej novely ústavy – problémy a úskalia (poznámky navrhovateľov). In BUJŇÁK, V. (ed.). *30 rokov Ústavy Slovenskej republiky: skúsenosti a perspektívy v dobrom aj v zlom počasí. Bratislavské právnické fórum 2022*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2022 s. 7-31. ISBN 978-80-571-0557-2. Online: https://www.flaw.uniba.sk/fileadmin/praf/Veda/Konferencie_a_podujatia/BPF/2022/Zbornik_BPF_2021_Sekcia_5_Ustavne_pravo.pdf [21-01-2026].
28. LANCZOVÁ, I. – LACLAVÍKOVÁ, M. Abortion as the Partial Issue of the Right to Life and the Development of the Related Slovak Legal Regulation. In *TEKA Komisji Prawniczej Oddział PAN w Lublinie*, 2018, roč. 11, č. 2, s. 205-228, online: <https://doi.org/10.32084/tekapr.2018.11.2-13> [03-01-2026].
29. LIPŠIC, D. Ústavný rozmer právnej úpravy umelého prerušenia tehotenstva. In *Justičná revue*, 2002, roč. 54, č. 2, s. 165-173. ISSN 2730-0471.
30. LIPŠIC, D. Ešte raz k ústavnosti interrupcií. In *Justičná revue*, 2002, roč. 54, č. 3, s. 317-319. ISSN 2730-0471.
31. LUTERÁN, M. a kol. *Ako chrániť život?* Rovinka: Inštitút pre ľudské práva a rodinnú politiku, 2014, 140 s. ISBN 978-80-971738-0-7.
32. ĽALÍK, T. Nález Ústavného súdu SR PL.ÚS 12/01: kritické reflexie a návrhy na vylepšenie ochrany nenarodeného dieťaťa. In *Justičná revue*, 2026, roč. 78, č. 2, s. 109-124. ISSN 1334-6461.
33. ĽALÍK, T. *Obmedzovanie ľudských práv a test proporcionality: teória a prax*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2023, 320 s. ISBN 978-80-571-0628-9.
34. ĽALÍK, T. Právo na život ako základné ľudské právo. In *Bulletin slovenskej advokácie*, 2008, roč. 14, č. 7-8, s. 19-27. ISSN 1335-1079.
35. MARMOR, A. Can the Law Imply More Than It Says? On Some Pragmatic Aspects of Strategic Speech. In MARMOR, A. – SOAMES, S. (eds.). *Philosophical Foundations of Language in Law*. Oxford: Oxford University Press, 2011, s. 83-104. ISBN 978-0-19-957238-0.

36. MELZER, F. *Metodologie nalézání práva: Úvod do právní argumentace*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2011, 276 s. ISBN 978-80-7400-382-0.
37. MÉSZÁROS, T. *Persona. O pojme a koncepte osoby v práve*. Bratislava: Právnická fakulta UK, 2026, 119 s. ISBN 978-80-7160-771-7. Online: https://www.flaw.uniba.sk/fileadmin/praf/Pracoviska/Katedry/KTPSV/ostatne/Publikacie/Persona_Meszaros_monografia_2026_01.pdf [25-02-2026].
38. MIKLÓSSYOVÁ, L. – ŠIMEKOVÁ, A. Kriminalizácia interrupcií v USA. In ŤAŽKÁ, V. (zost.). *Milníky práva v stredoeurópskom priestore 2024*. Bratislava: Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave, 2024, s. 719-732. ISBN 978-80-7160-723-6. Online: https://www.flaw.uniba.sk/fileadmin/praf/Veda/Konferencie_a_podujatia/Milniky_zborniky/Milniky_2024.pdf [03-01-2026].
39. MIKLÓSSYOVÁ, L. Princípy právneho štátu v kontexte sprísňovania interrupčnej legislatívy v Poľskej republike. In ADAMKOVIČ, M. – HOCHMANN, R. – ŤAŽKÁ, V. (zost.). *Bratislavské právnické fórum 2024: Europeizácia trestného práva a princípy právneho štátu*. Bratislava: Právnická fakulta UK, 2024, s. 317-330. ISBN 978-80-7160-732-8. Online: https://www.flaw.uniba.sk/fileadmin/praf/Veda/Konferencie_a_podujatia/BPF/2024/BPF_2024_trestne_pravo.pdf [03-01-2026].
40. MRVA, M. – TURČAN, M. *Interpretácia a argumentácia v práve*. 2. vyd. Bratislava: Wolters Kluwer, 2024, 278 s. ISBN 978-80-571-0702-6.
41. NAGYOVÁ, K. Historický vývoj umelého prerušenia tehotenstva – trestný čin alebo ľudské právo? In *Acta Facultatis Iuridicae Universitatis Comenianae*, 2024, č. 1, s. 94-121. ISSN 2729-8027. Online: <https://afi.flaw.uniba.sk/index.php/AFI/article/view/841/585> [01-10-2025].
42. NEDZBALOVÁ, L. Právo na život v kontexte umelého prerušenia tehotenstva. In DÁVID, R. – SEHNÁLEK, D. – VALDHANS, J. (zost.). *Dny práva 2010*. Brno: Masarykova univerzita, 2010, s. 2908-2919. ISBN 978-80-210-5305-2. Online: https://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2010/index.html [02-10-2025].
43. NEŠTINA, M. *Podoby náboženskej argumentácie v liberálnej demokracii*. Bratislava: Univerzita Komenského, 2017, 205 s. ISBN 978-80-223-3979-7.
44. PETRANSKÁ ROLKOVÁ, N. Ústava Slovenskej republiky a jej dvadsaťpäť rokov (1992 – 2017). Bratislava: Kancelária Národnej rady SR, 2017, 407 s. ISBN 978-80-89052-90-5.
45. PETRÍK, M. K ústavnosti interrupcií po štvrté. In *Justičná revue*, 2002, roč. 54, č. 12, s. 1436-1447. ISSN 2730-0471.
46. PROCHÁZKA, R. O myšiach a ľuďoch. In *Impulz*, 2008, roč. 4, č. 2, s. 110-119. ISSN 1335-6955.
47. RADAY, F. Culture, religion and women's international human rights. In BANDA, F. – JOFFE, L. F. (eds.). *Women's Rights and Religious Law. Domestic*

- and International Perspectives*. Abingdon: Routledge, 2020, s. 13-31. ISBN 978-0-367-59707-8.
48. RUŽICKA, O. *Legitimita prijatia Ústavy Slovenskej republiky (pôvodná ústavodarná moc v roku 1992)*. Dizertačná práca. Bratislava: Právnická fakulta UK, 2020, 159 s.
49. SINGER, P. *Spisy o etickom žití*. Bratislava: Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov, 2008, 352 s. ISBN 978-80-8061-332-7.
50. SOBEK, T. *Nepřirozené právo*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2022, 291 s. ISBN 978-80-87439-55-5. Online: https://www.ilaw.cas.cz/upload/web/files/books/Sobek_Neprirozene_pravo_ele_verze.pdf [23-01-2026].
51. ŠEVČÍK, V. *Právo a ústavnost v České republice*. Praha: Eurolex Bohemia, 2002, 356 s. ISBN 80-86432-14-9.
52. THOMSON, J. J. A Defense of Abortion. In *Philosophy & Public Affairs*, 1971, roč. 1, č. 1, s. 47-66. ISSN 0048-3951. Online: <https://www.jstor.org/stable/2265091> [30-10-2024].
53. TRELLOVÁ, L. Článok 41. In OROSZ, L. – SVÁK, J. a kol. *Ústava Slovenskej republiky. Komentár. Zväzok I*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2021, s. 537-545. ISBN 978-571-0380-6.
54. TURČAN, M. Cyrilo-metodské duchovné dedičstvo ako právny argument? In *Právny obzor*, 2026, roč. 109, č. 1, s. 42-66. ISSN 0032-6984.
55. TURČAN, M. K Finnisovej prirodzenoprávnej kritike utilitarizmu. In BRÖSTL, A. – BREICHOVÁ LAPČÁKOVÁ, M. (eds.). *Právny štát, spravodlivosť a budúcnosť demokracie*. Zborník zo Zasadnutia slovenskej sekcie IVR pred 31. svetovým kongresom. Košice: Právnická fakulta UPJŠ, 2024, s. 49-72. ISBN 978-80-574-0376-0. Online: <https://doi.org/10.33542/PSB-0376-0> [03-01-2026].
56. TURČAN, M. K pojmu prirodzeného zákona a argumentu zo zneužitia schopnosti v súčasnom kresťanskom myslení. In *Testimonia theologica*, 2020, roč. 14, č. 1, s. 10-30. ISSN 1337-6411. Online: https://fevth.uniba.sk/fileadmin/ebf/testimonia_theologica/2020/TT_2020_1_Turcan_K_pojmu_prirodzeneho_zakona_a_argumentu_zo_zneužitia_schopnosti_v_sucasnom_krestanskom_mysleni.pdf [13-01-2026].
57. TURČAN, M. K vzťahu utilitarizmu a ľudských práv (diskusný príspevok). In ŤAŽKÁ, V. (zost.). *Milníky práva v stredoeurópskom priestore 2024*. Bratislava: Právnická fakulta UK, 2024, s. 26-53. ISBN 978-80-7160-723-6. Online: https://www.flaw.uniba.sk/fileadmin/praf/Veda/Konferencie_a_podujatia/Milniky_zborniky/Milniky_2024.pdf [03-01-2026].
58. TURČAN, M. *Ľudské práva v kontexte kresťanskej teológie dnes*. 2. vyd. Praha: Advent-Orion, 2025, 229 s. ISBN 978-80-7172-404-9.

59. TURČAN, M. Right to Life and Freedom of Choice according to Evictionism: A Christian Critique. In *Communio Viatorum*, 2020, roč. 62 , č 2, s. 184-207. ISSN 0010-3713.
60. TVRDÍKOVÁ, L. Morální uvažování (a morální intuice) v soudním rozhodování: Je možné dospět k racionálnímu rozhodnutí? Online: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/moralni-uvazovani-moralni-intuice-v-soudnim-rozhodovani-je-mozne-dospet-k-racionalnimu-rozhodnuti> [22-12-2025].
61. VALC, J. Právní úprava interrupcí v Polsku a (ne)možnost jejího obcházení cestou potratové turistiky. In *Právnick*, 2022, roč. 161, č. 8, s. 729-752. ISSN 0231-6625. Online: https://www.ilaw.cas.cz/upload/web/files/pravnik/issues/2022/8/2_Valc_729-752_8_2022.pdf [03-01-2026].
62. VARGAŠ, Š. *Cyrlometodské dedičstvo v náboženskom, národnom a kultúrnom živote Slovákov*. Bratislava: LÚČ, 1991, 128 s. ISBN 80-7114-062-7.
63. WINTR, J. *Metody a zásady interpretace práva*. 2. vyd. Praha: Auditorium, 2019, 296 s. ISBN 978-80-87284-75-9.
64. World's Abortion Laws. Center for Reproductive Rights, online: <https://reproductiverights.org/maps/world-abortion-laws/> [05-12-2025].
65. ZAVIŠ, M. *Interrupcia. Etická výzva pre svetové náboženstvá*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, 2016, 102 s. ISBN 978-80-223-3845-5.
66. <https://www.judikaty.info/>
67. <https://www.nrsr.sk/dl/>
68. <https://www.slov-lex.sk/>
69. <https://www.supremecourt.gov/>
70. <https://www.ustavnysud.sk>

PRÍLOHA Č. 1: Prehľad niekdajších návrhov čl. 6 (čl. 7) ods. 1 Listiny

Sumárny prehľad návrhov na formuláciu predmetného ustanovenia Listiny spomenutých v rozprave poslancov Federálneho zhromaždenia pri jej prijímaní* vyzerá nasledovne (pred samotným znením je uvedený navrhovateľ formulácie):

Výbory Federálneho zhromaždenia:

„Každý má právo na život a zdravé podmínky života.“

„Každý má právo na život a zdravé životní prostředí.“

„Každý má právo se narodit.“

„... Lidský život je hodný ochrany od početí.“

František Michálek:

„Každý má právo na život od početí.“

Pavel Čičmanec (navrhoval uviesť ako ods. 2 vo vtedajšom čl. 7 Listiny):

„... Lidský život je hodný ochrany od počatia.“

Ladislav Kvasnička:

„Zaručuje sa právo na ochranu ľudského života a základné podmienky pre jeho telesný a duševný vývin.“

Ivan Fišera:

„Každý má právo na život. Lidský život je hoden ochrany už před narozením.“

Okrem navrhovaných formulácií čl. 6 (resp. 7) ods. 1 Listiny zazneli v rozprave konanej v dňoch 8. a 9. januára 1991 aj dva súvisiace návrhy na korekciu iných článkov:

Josef Lux (návrh k čl. 32 Listiny):

„Rodičovství a rodina a lidský plod od početí jsou pod ochranou zákona.“

Eva Nováková (návrh k druhej vete čl. 33 ods. 1 Listiny):

„Zvláštní ochrana dětí před narozením i po něm a mladistvých je zaručena.“

---

* Predtým existovali, samozrejme, aj iné návrhy. Napríklad zo záznamov zo schôdze konanej ešte v roku 1990 sa dozvedáme, že ústavnoprávny výbor navrhoval znenie: *„Každý má právo na život a toto právo je chráněno zákonem.“* Po stylistickej korekcii návrhu poslanca Michala Sedláčka: *„Každý má právo na život a ochranu tohoto práva zákonem.“* (Pozri stenoprotokol zo schôdze č. 8 Federálneho zhromaždenia z 22. novembra 1990, online: <https://www.nrsr.sk/dl/Browser/Document?documentId=77426> [16-01-2026]; stenoprotokol zo schôdze č. 8 Federálneho zhromaždenia z 22. novembra 1990, online: <https://www.nrsr.sk/dl/Browser/Document?documentId=77433> [16-01-2026]). Poslanec Váca zas navrhoval znenie: *„Je zaručeno právo na narození.“* (Tamtiež).

PRÍLOHA Č. 2: Prehľad judikatúry citujúcej druhú vetu čl. 15 ods. 1 Ústavy

Nižšie je uvedený zoznam rozhodnutí našich vrcholových súdov (okrem rozhodnutia PL. ÚS 12/01) čerpaných z databáz *judikaty.info* a *ustavnysud.sk*, ktoré citujú druhú vetu čl. 15 ods. 1 Ústavy. V nasledovných rozhodnutiach Ústavného súdu SR, jednom odlišnom stanovisku a jednom rozhodnutí Najvyššieho súdu SR je daná veta bez ďalšieho len mechanicky replikovaná (relevancia jej výskytu je tu teda pochybná):

1. Uznesenie ÚS SR sp. zn. II. ÚS 191/04 z 8. septembra 2004.
2. Uznesenie ÚS SR sp. zn. III. ÚS 258/07 z 27. septembra 2007.
3. Uznesenie ÚS SR sp. zn. IV. ÚS 211/08 z 31. júla 2008.
4. Uznesenie ÚS SR sp. zn. II. ÚS 406/08 z 5. novembra 2008.
5. Nález ÚS SR sp. zn. PL. ÚS 15/06 z 20. mája 2009.
6. Nález ÚS SR sp. zn. III. ÚS 351/2012 z 15. januára 2014.
7. Uznesenie ÚS SR sp. zn. I. ÚS 426/2014 z 18. augusta 2014.
8. Nález ÚS SR sp. zn. II. ÚS 424/2012 z 6. novembra 2014.
9. Nález ÚS SR sp. zn. PL. ÚS 10/2013 z 10. decembra 2014.
10. Uznesenie ÚS SR sp. zn. II. ÚS 96/2016 zo 4. februára 2016.
11. Uznesenie ÚS SR sp. zn. II. ÚS 697/2016 z 22. septembra 2016.
12. Uznesenie ÚS SR sp. zn. II. ÚS 14/2017 z 12. januára 2017.
13. Uznesenie ÚS SR sp. zn. III. ÚS 665/2017 zo 7. novembra 2017.
14. Uznesenie ÚS SR sp. zn. II. ÚS 193/2020 z 12. mája 2020.
15. Uznesenie ÚS SR sp. zn. II. ÚS 356/2020 z 27. augusta 2020.
16. Odlišné stanovisko sudkyne Ivetty Macejkovej k uzneseniu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. PL. ÚS 13/2018 z 12. septembra 2018.
17. Uznesenie NS SR sp. zn. 4Tdo/45/2019 z 27. novembra 2019

O čosi relevantnejšia je zmienka v jednom nájdenom rozhodnutí NS SR:

Rozhodnutie NS SR sp. zn. 7Cdo/80/2014 z 23. februára 2017:

„Pokiaľ žalovaný z/ namieta odvolacím súdom určenú výšku náhrady za nemajetkovú ujmu, vzhľadom na to, že má podľa neho obohacovací charakter a žalobca so svojou nenarodenou dcérou, ktorá žila len niekoľko minút, nemal a ani nemohol mať vybudovaný pevný vzájomný vzťah, najvyšší súd uvádza, že neočakávaná smrť dieťaťa zasiahne do rodinných a príbuzenských vzťahov, rovnako je tak tomu aj pri ešte nenarodenom dieťati. Právnu ochranu ešte nenarodenému dieťaťu priznáva aj Ústava Slovenskej republiky v čl. 15: ‚Každý má právo na život. Ľudský život je hodný ochrany už pred narodením.‘ Nemožno paušalizovať, že rodič nemá vybudovaný citový vzťah k nenarodenému dieťaťu, a to najmä ak dokazovaním je zistené, že pozostalí rodičia, do práva ktorých bolo neoprávneným zásahom zasiahnuté smrťou nenarodeného dieťaťa, na príchod ktorého sa tešia, utrpeli citovú ujmu zo straty im blízkej osoby. Takýmto protiprávnym zásahom tretej osoby do práva na súkromie, resp. práva na rodinný život môže byť ďalšiemu účastníkovi vzťahu spôsobená ujma, ktorá mu čiastočne alebo úplne bráni naplňať jeho citové potreby, t. j. nemajetková ujma postihujúca inú ako majetkovú sféru, sféru osobnostnú, ku ktorej nepochybne patrí aj citová (emocionálna) ujma [...].“

Ďalšie citácie druhej vety čl. 15 ods. 1 Ústavy neboli v judikatúre našich vrcholových súdov v systéme *judikaty.info* v januári 2026 nájdené.

To, čo platí o vyššie citovaných rozhodnutiach Ústavného súdu SR, platí tiež o množine piatich desiatok rozhodnutí okresných (resp. mestských) a krajských súdov, ktoré som v rovnakom čase našiel prostredníctvom databázy dostupnej na *slov-lex.sk*, v ktorých je druhá veta čl. 15 ods. 1 Ústavy opakovane citovaná len ako súčasť citácie celého článku 15, ktorý je tu spomenutý v rámci niekoľkých súdom vymenovaných právnych ustanovení. Daná zmienka tu teda vlastne ani nemá argumentačnú povahu a vyskytuje sa len celkom okrajovo (v podstate náhodne). Z tejto množiny sa vymyká jedno dohľadané rozhodnutie, ktoré obsahuje istú (aspoň implicitnú) diskusiu o ochrane plodu (šlo o otázku povinného očkovania, pričom v rozhodnutí je naznačené, že očkovanie matky je v súlade so záujmom na ochrane plodu):

Rozhodnutie KS Banská Bystrica sp. zn. 24Sa/7/2016 z 27. apríla 2017:

„K rubeole žalovaný konštatoval (odvolatelia namietali zbytočnosť očkovania u chlapcov), že infekcia tehotnej ženy môže viesť k potratu alebo poškodeniu plodu rôzneho rozsahu (mentálna retardácia, slepota, hluchota, srdcové chyby) a pod. [...] To, že právna úprava o povinnom očkovaní v spojení so sankcionovaním za porušenie tejto povinnosti nie je v rozpore s čl. 16 ods. 1 Ústavy, ktorý garantuje nedotknuteľnosť osoby a jej súkromia zodpovedal už Ústavný súd SR. Rovnako rozhodol, že nie je v rozpore ani s čl. 15 ods. 1 Ústavy, podľa ktorého každý má právo na život, pričom ľudský život je hodný ochrany už pred narodením.“

Iné rozhodnutia citujúce druhú vetu čl. 15 ods. 1 Ústavy neboli v danom čase v uvedených zdrojoch nájdené.

PRÍLOHA Č. 3: Cyrilo-metodské duchovné dedičstvo v právnom poriadku

Pojem cyrilo-metodského duchovného dedičstva sa v našom právnom poriadku nachádza v preambule Ústavy SR a v preambulách dvoch zmlúv so Svätou stolicou. Texty týchto preambúl sú uvedené v tejto prílohe. Pre porovnanie je do prílohy zaradená aj preambula zmluvy s registrovanými cirkvami a náboženskými spoločnosťami, ktorá namiesto cyrilo-metodského duchovného dedičstva odkazuje na iný pojem (dôvodová správa k návrhu zmluvy sa vysvetlením tejto odlišnosti nezaobrá, no možno tušiť, že dôvod spočíva najmä v skutočnosti, že stranou tejto zmluvy je aj Ústredný zväz Židovských náboženských obcí, a prípadne i v skutočnosti, že väčšinu z cirkví participujúcich na tejto zmluve tvoria protestantské denominácie, z pohľadu ktorých je dôraz na túto tradíciu azda skôr typicky katolíckou záležitosťou).

Ústava Slovenskej republiky (460/1992 Zb.):

*„My, národ slovenský,
pamätajúc na politické a kultúrne dedičstvo svojich predkov a na stáročné skúsenosti zo
zápasov o národné bytie a vlastnú štátnosť,
v zmysle cyrilo-metodského duchovného dedičstva a historického odkazu Veľkej Moravy,
vychádzajúc z prirodzeného práva národov na sebaurčenie,
spoločne s príslušníkmi národnostných menšín a etnických skupín žijúcich na území Slovenskej
republiky,
v záujme trvalej mierovej spolupráce s ostatnými demokratickými štátmi,
usilujúc sa o uplatňovanie demokratickej formy vlády, záruk slobodného života, rozvoja
duchovnej kultúry a hospodárskej prosperity,
teda my, občania Slovenskej republiky,
uznášame sa
prostredníctvom svojich zástupcov
na tejto ústave:“*

Základná zmluva medzi Slovenskou republikou a Svätou stolicou (326/2001 Z. z.):

*„Slovenská republika a Svätá stolica,
vychádzajúc, Slovenská republika z ústavných noriem a Svätá stolica z dokumentov Druhého
vatikánskeho koncilu a kánonického práva,
odvolávajú sa na medzinárodne uznávané princípy náboženskej slobody, na významné
poslanie Katolíckej cirkvi v dejinách Slovenska, ako aj na jej aktuálnu úlohu v sociálnej,
morálnej a kultúrnej oblasti,
hlásiac sa k cyrilo-metodskému duchovnému dedičstvu,
uznávajú prínos občanov Slovenskej republiky pre Katolícku cirkev,
deklarujú vôľu prispievať k celkovému duchovnému a materiálnemu dobru človeka a
spoločnému dobru,
dohodli sa takto:“*

Zmluva medzi Slovenskou republikou a Svätou stolicou o katolíckej výchove a vzdelávaní (394/2004 Z. z.):

*„Slovenská republika a Svätá stolica (ďalej len ‚zmluvné strany‘),
vychádzajúc, Slovenská republika z Ústavy Slovenskej republiky a právneho poriadku*

Slovenskej republiky a Svätá stolica z dokumentov Druhého vatikánskeho koncilu, predovšetkým z deklarácie Gravissimum educationis a z noriem kánonického práva, ako aj obe zmluvné strany z článku 13 ods. 9 Základnej zmluvy medzi Slovenskou republikou a Svätou stolicou podpísanou 24. novembra 2000 vo Vatikáne, odvolávajú sa na medzinárodné uznávané princípy náboženskej slobody, na významné poslanie Katolíckej cirkvi tak rímskeho obradu, ako aj byzantského obradu, čiže Rímskokatolíckej cirkvi a Gréckokatolíckej cirkvi podľa právneho poriadku Slovenskej republiky (ďalej len ,Katolícka cirkev') v dejinách Slovenska, ako aj na jej aktuálnu úlohu v oblasti katolíckej výchovy a vzdelávania, hlásiac sa k cyrilo-metodskému duchovnému dedičstvu, uznávajú prínos občanov Slovenskej republiky pre Katolícku cirkev, deklarujú vôľu prispievať k celkovému duchovnému a materiálnemu dobru človeka a spoločnému dobru, dohodli sa takto:"

Zmluva medzi Slovenskou republikou a registrovanými cirkvami a náboženskými spoločnosťami (250/2002 Z. z.):

Slovenská republika

a

Evanjelická cirkev augsburského vyznania na Slovensku, Reformovaná kresťanská cirkev na Slovensku, Pravoslávna cirkev na Slovensku, Evanjelická cirkev metodistická, Slovenská oblasť, Bratská jednota baptistov v Slovenskej republike, Cirkev bratská v Slovenskej republike, Cirkev adventistov siedmeho dňa, Slovenské združenie, Apoštolská cirkev na Slovensku, Ústredný zväz Židovských náboženských obcí v Slovenskej republike, Starokatolícka cirkev na Slovensku, Cirkev československá husitská na Slovensku, ako cirkvi a náboženské spoločnosti registrované podľa zákona č. 308/1991 Zb. o slobode náboženskej viery a postavení cirkví a náboženských spoločností v znení zákona č. 394/2000 Z. z. (ďalej len ,registrované cirkvi a náboženské spoločnosti'), odvolávajú sa na Ústavu Slovenskej republiky, medzinárodne uznávané princípy náboženskej slobody, Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd, dokumenty Organizácie Spojených národov, ktoré deklarujú slobodu vyznania, a na platné právne predpisy Slovenskej republiky, ktoré zakotvujú rovnosť registrovaných cirkví a náboženských spoločností v Slovenskej republike a ich právo uzatvárať zmluvy so Slovenskou republikou, uznávajú aktuálnu úlohu registrovaných cirkví a náboženských spoločností v morálnej, duchovnej, sociálnej a kultúrnej oblasti a ich historické zásluhy, hlásiac sa k princípom humanity, demokracie, tolerancie a k spoločnému duchovnému dedičstvu, deklarujú vôľu prispievať k celkovému duchovnému a materiálnemu dobru človeka a spoločnému dobru, dohodli sa takto:"

PRÍLOHA Č. 4: Cyrilo-metodské duchovné dedičstvo v judikatúre

Slovenské súdy spomínajú pojem cyrilo-metodského duchovného dedičstva vlastným vyjadrením len minimálne. Ani zo strany účastníkov konania či iných subjektov nejde o odkaz, ktorý by bol v dostupných súdnych rozhodnutiach zachytený príliš často; je to však častejšie než v prípade vyjadrení sudcov. Tu sú výňatky z rozhodnutí, ktoré daný pojem spomínajú (vychádzam z databáz súdnych rozhodnutí dostupných na *judikaty.info*, *slov-lex.sk* a *ustavnysud.sk*, pričom rozhodnutia radím chronologicky):

Nález ÚS SR sp. zn. I. ÚS 96/93 zo 16. novembra 1993:

„Podnet bol dňa 13. 10. 1993 zaslaný Mestskému úradu - primátorovi mesta Žilina [...] s výzvou, aby sa k nemu vyjadril. Vo svojom stanovisku, ktoré Ústavný súd Slovenskej republiky obdržal dňa 3. 11. 1993 uvádza, že mesto Žilina [...] na prevádzku erotického masážneho salónu nikdy nedalo súhlas. Jeho protiprávna prevádzka je v rozpore s nariadením mesta č. 12/1992 a jeho následnými doplnkami. V stanovisku sa ďalej uvádza, že: ‚Vyjadrujeme zároveň týmto aj názor širokej verejnosti nášho mesta, že podobné podnikateľské činnosti sú v rozpore s Ústavou Slovenskej republiky, kde v preambule je uvedené «... v zmysle cyrilo - metodského duchovného dedičstva ...», uznášame sa prostredníctvom svojich zástupcov na tejto ústave...», podobné amorálne aktivity sú v príkrom rozpore s týmto duchovným dedičstvom a z neho vyplývajúcimi morálnymi princípmi.“

Uznesenie ÚS SR sp. zn. II. ÚS 87/2010 zo 4. marca 2010:

„V súvislosti s argumentáciou sťažovateľky o porušení čl. 12 zmluvy o európskom spoločenstve krajský súd uviedol, že toto ustanovenie sa nevzťahuje na úpravu vlastníckych vzťahov v jednotlivých členských štátoch európskeho spoločenstva, a preto čl. 12 v danom prípade nie je aplikovateľný. Odkázal pritom na čl. 295 zmluvy o európskom spoločenstve. Sťažovateľka v podanom odvolaní proti rozsudku krajského súdu argumentovala obdobným spôsobom, keď poukazovala na nutnosť rešpektovať právny štát, na zákaz diskriminácie, na ochranu vlastníctva a poukázala tiež na kultúrno-civilizačné hodnoty Slovenskej republiky vyjadrené v ústavnom odkaze na cyrilometodejské dedičstvo.“

Rozhodnutie NS SR sp. zn. 6SŽ/16/2011 z 26. septembra 2012 (rovnaké sa opakuje v neskoršom rozhodnutí NSS SR sp. zn. 6SŽk/33/2020 z 3. apríla 2023):

„Odporca poveril 4.6.2009 a 20.8.2009 Ústav pre vzťahy štátu a cirkví vypracovať odbornú analýzu periodickej a neperiodickej literatúry a nahrávok z bohoslužobných podujatí, seminárov a konferencií B. s osobitným zreteľom na znášateľnosť. Na základe predmetnej analýzy konštatoval, že vo viacerých číslach časopisu Logos vydávaného P. J. E. v Banskej Bystrici a na internetových stránkach P. J. (V.) sa nachádzajú príspevky a články svedčiace o náboženskej neznášateľnosti a odmietaní súčasného ekumenizmu, nepriateľské tvrdenia voči registrovaným cirkvám a náboženským spoločnostiam, obviňujúce ich okrem iného z okultizmu a pôsobenia diabla, odmietavý postoj k obradovej tradícii iných cirkví, vrátane spochybňovania cyrilo-metodskej tradície.“

Rozhodnutie OS Košice II sp. zn. 41C/241/2015 z 11. novembra 2015:

„Na výzvu súdu ohľadom upresnenia petitu žalobca v podaní doručenom súdu dňa 25.6.2015 uvádza, že nepozná motív, prečo znalec V.. R. pri spracovaní znaleckého posudku nesplnil riadne

súdom uloženú povinnosť. Jemu však znalec tým okrem iného spôsobil škodu vo výške 354 eur. Poznámeneal, že podľa Ústavy Slovenskej republiky má právo slobodne a verejne prejavíť svoju vieru. Je kresťan a v zmysle cyrilo-metodského duchovného dedičstva skutok V.. R. je hriech. Podľa jeho viery nemá ho súdiť, skôr odpustiť. Preto žiada súd zaviazať odporcu na zaplatenie 1,- euro."

Rozhodnutie NS SR sp. zn. 8Sr/1/2014 z 1. júna 2016:

„Podaním doručeným najvyššiemu súdu dňa 26.01.2016 navrhovateľ podal stanovisko k vyjadreniu odporcu zo dňa 28.07.2015. K 1. dôvodu odmietnutia registrácie navrhovateľ uviedol: Ústava Slovenskej republiky v svojej preambule výslovne poukazuje na cyrilo-metodské duchovné dedičstvo a historický odkaz Veľkej Moravy, na základe ktorých bola Ústava SR deklarovaná a schválená. Poslanie Cyrila a Metoda v rokoch 863/864 - 867 bolo aj vysvetľovanie a rozširovanie kresťanskej viery. Konštantín priniesol so sebou symbol byzantského dvojkríža, ktorý je dodnes v slovenskom znaku. Navrhované stanovky občianskeho združenia ĽS, kde sa v predmete činnosti hovorí o strážení kresťanskej viery a strážení slovenského národného prebudenia, nemôžu byť v žiadnom prípade diskriminačnej a segregáčnej povahy. Neobstojí argumentácia odporcu, že žiadne z odporcom vymenovaných občianskych združení, nemá v predmete činnosti tento predmet, pretože každé združenie je špecifické a argumentovať tým, že niekde niečo neexistuje, a preto nemôže existovať ani v prípade navrhovateľa, nemá žiadne právne odôvodnenie. Vyjadrenie odporcu o tom, že v navrhovaných stanovách občianskeho združenia ĽS nie je bližšie upravený spôsob a špecifikácia činnosti, ktorou sa sleduje dosiahnutie uvedených cieľov a činnosti uvedené v čl. 2 bod 2 stanov evokujú paralelu s náplňou Hlinkovej mládeže, neobstoja z právneho a ani z vecného hľadiska. Článok 2 ods. 2 navrhovaných stanov občianskeho združenia ĽS uvádza, že toto občianske združenie bude svojou činnosťou, a to najmä táborením, turistikou, publikáciami a verejnými zhromaždeniami podporovať fyzický a duchovný rast svojich členov, rozširovať a strážiť kresťanskú vieru, tradície a hodnoty, podporovať a strážiť slovenské národné prebudenie a cítenie, poskytovať neskreslené informácie o dianí na Slovensku a vo svete a zveľaďovať slovenskú prírodu a životné prostredie. Žiadna z týchto činností uvedená v navrhovaných stanovách ĽS nemôže byť v objektívnom a subjektívnom slova zmysle priradená k činnostiam Hlinkovej mládeže ako to tvrdí odporca, pretože nepodporuje žiadne konanie, ktoré by bolo namierené proti základom štátu, resp. napĺňalo niektorú zo skutkových podstát trestných činov uvedených v Hlave XII. Trestného zákona v platnom znení. Navrhovateľ uviedol ako analógiu, že Stanovy slovenského skautingu v Hlave II. ods. 8 písm. a/ uvádzajú, že jedným zo základných cieľov a princípov skautingu je ‚povinnosť k bohu‘.“

Rozhodnutie OS Prešov sp. zn. 24C/5/2018 z 14. mája 2018 (vyjadrenie sudkyne):

„Právna úprava bezpodielového spoluvlastníctva manželov v Občianskom zákonníku je tradičná a konzervatívna. Vychádza z preambuly Ústavy Slovenskej republiky a zákona o rodine. Budúci manželia vstupujú do manželstva s tým, že uzatvárajú harmonický a trvalý zväzok v zmysle cyrilometodského duchovného dedičstva, preto napríklad tzv. predmanželské zmluvy v našom právnom systéme nemajú miesto. Podobne aj akékoľvek dohody o budúcom vypořádání bezpodielového spoluvlastníctva nemôžu byť platné.“

Rozhodnutie Os Nitra sp. zn. 16Pc/11/2020 z 17. septembra 2021:

„Naša ustáva, preambula odkazuje na Cyrilo-metodskú tradíciu čo je veľmi silný odkaz základnej právnej normy na pravidlá slušného správania. Základom kresťanských noriem správania je

desatoro v tom prinajmenšom jeho generácia a staršie boli vychované a vidí, že aj mnoho mladých ľudí. V zmysle desatora cti otca a matku svoju, tu je skrytý odkaz - dobré mravy. Toto by malo platiť aj pre tento prípad prinajmenšom v rozsahu, že (dcéra) tomu otcovi aspoň odzdraví a nepovie, že nemá sa s ním o čom baviť a už keď je taká hrdá a nemá sa o čom baviť tak je tak hrdá, že nechce ani výživné to by bol konzistentný pohľad na osobnosť. Rozpor s dobrými mravmi je v tomto prípade dokázaný minimálne 3 dôkazmi a preto navrhli, aby súd na základe vykonaného dokazovania v zmysle § 75 ods. 2 a plniace aj výchovnú funkciu voči účastníkom konania zhodným usmernením zamietol. [...] Právny zástupca povinného žiadal návrh na zvýšenie výživného z dôvodu jeho rozpornosti s dobrými mravmi zamietnuť. Súd síce oceňuje snahu právneho zástupcu povinného o prezentáciu ním nadobudnutých vedomostí akademicko - filozofického charakteru, avšak tieto žiadnym spôsobom nezmenili vyššie súdom prezentovaný právny názor, nepomínajúc pritom zmysel postrádajúce úvahy o odkaze Cyrilo-metodskej tradície ako veľmi silného odkazu základnej právnej normy upravujúcej pravidlá slušného správania."

Nález ÚS SR sp. zn. PL. ÚS 9/2023 z 11. júna 2025:

„Pri skúmaní ústavnej súladnosti obmedzovaní základných práv a slobôd ústavný súd tradične zdôrazňuje nevyhnutnú proporcionalitu. V tomto smere musí existovať primeranosť, t. j. proporcionalita medzi sledovaným cieľom a použitými prostriedkami obmedzenia základného práva alebo slobody (PL. ÚS 3/00). Niet pochyb o tom, že požiadavka primeranosti sa vzťahuje aj na trestanie, čo bolo známe už v staroveku v zmysle zásady ‚lex talionis‘. Prirodzene, jej aplikačné uchopenie podliehalo historickému vývoju a spoločenským predstavám o spravodlivosti. Keďže preambula ústavy spomína cyrilo-metodské duchovné dedičstvo, pripomenúť možno Súdny zákonník pre ľud, teda najvýznamnejšie cyrilometodské juridikum [k terminológii pozri GÁBRIŠ, T., JÁGER, R. Opäťovne k Súdnemu zákonníku pre ľud (Zakon sudnyj ljudem): k možnostiam rekonštrukcie archaického práva na Veľkej Morave. In: Právněhistorické studie, č. 46/1, 2016, s. 20] a jeho 29. článok: ‚Kto zajme slobodného človeka a predá ho alebo zotročí, nech je zotročený aj sám, keďže i on slobodného zotročil, nech sám zakúsi otroctvo.‘“

Okrem vyššie uvedených rozhodnutí sa cyrilo-metodské duchovné dedičstvo spomína aj v rozhodnutí OS Žilina sp. zn. 6C/247/2011 zo 14. septembra 2012, v ktorom je (bez ďalšieho a medzi inými právnymi ustanoveniami) súdom odcitovaná preambula Ústavy SR. Ide síce iba o mechanické replikovanie, no prinajmenšom to znamená, že súd priznáva ústavnej preambule aspoň nejakú právnu relevanciu a nepovažuje ju za právne celkom irelevantnú.

SUMMARY

Martin Turčan: *On the Protection of Human Life before Birth*.

The monograph deals with the interpretation of Article 15(1) of the Constitution of the Slovak Republic, especially its second sentence ("*human life is worthy of protection even before birth*"). The author considers an argument based on Christian morality, which can theoretically be drawn from the preamble to the Constitution mentioning Cyrilo-Methodian tradition. This argument is based on several assumptions: (1) that the interpreted provision of the second sentence of Article 15(1) of the Constitution is of a normative nature, (2) that there is a reference to Christian morality in the concept of Cyrilo-Methodian spiritual heritage, (3) that the preamble is interpretatively relevant, and (4) that the conclusion on the need for a better legal protection of the fetus (in the first trimester) based on such a "Christian" reading of that sentence of Article 15(1), would not be excluded (negated) by the proportionality test.

The book consists of four chapters. In the first chapter, the author focuses on the Czecho-Slovak parliamentary discussion, in which the current formulation of Article 6(1) of the Charter of Fundamental Rights and Freedoms was born, which was subsequently transferred to the Constitution of the Slovak Republic—i.e. its Article 15(1). The analysis of this discussion is significant for examination of the historical argument about the intent of the lawgiver. In the second chapter, the author briefly observes the international and comparative aspects and shows that these are not very helpful in the interpretation of Article 15(1) of the Constitution. The third chapter deals with the very interpretation of the constitutional provision on the right to life and the protection of human life before birth—through linguistic-teleological, systematic, and historical arguments. It also deals with the mentioned interpretation based on the preamble and its potential reference to Christian morality. In the fourth chapter, the author discusses some other contexts and concludes that the potentially best version of the "Christian morality argument" protects the fetus as an object of law, not subject. As part of his deliberations, the author considers also the arguments of the Constitutional Court of the Slovak Republic presented in its 2007 decision on the issue.

The aim of the monograph is to formulate and examine a potential version of the argument from Christian morality in the interpretation of the Slovak constitutional provision on the protection of human life before birth, and to note the historical context of origin of that provision. The monograph is written as part of a research project on religious and secular values in Slovak law.

O AUTOROVI

doc. JUDr. Mgr. Martin Turčan, PhD. et PhD. (1983)

Autor pôsobí na Katedre teórie práva a filozofie práva Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave. Má právnické aj teologické vzdelanie a akademicky sa zaujíma najmä o otázky vzťahu práva, morálky a náboženstva a tiež o problematiku právnej argumentácie. Je autorom a spoluautorom viacerých publikačných výstupov vedeckého, odborného i pedagogického charakteru. Akademická práca ho stále baví (momentálne zvlášť tá tvorivá, no i tá s ľuďmi). Žije v Bratislave, je ženatý a má dve deti.

K ochrane ľudského života pred narodením

Prvé vydanie

111 strán [7,7 AH]

© Martin Turčan

Katedra teórie práva a filozofie práva

Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave

Vydala Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave v roku 2026.

ISBN 978-80-7160-790-8 (tlačená verzia)

ISBN 978-80-7160-791-5 (e-verzia)

PRÁVNICKÁ FAKULTA
Univerzita Komenského
v Bratislave

ISBN: 978-80-7160-791-5